

III.

NÁRODNÍ STRATEGICKÝ REFERENČNÍ RÁMEC ČR 2007-2013

5. verze (upravená)

Listopad 2006

OBSAH:

Úvod: Příprava dokumentu a realizace principu partnerství	5
1. Pozice ČR v Evropské unii	7
2. Národohospodářský vývoj ČR v kontextu EU	7
2.1. Ekonomická výkonnost.....	7
3. Socioekonomická analýza.....	9
3.1. Podnikání, výzkum, vývoj a inovace	9
3.2. Rozvoj lidských zdrojů a situace na trhu práce, informační společnost	11
3.3. Dostupnost dopravou	17
3.4. Životní prostředí.....	18
3.5. Cestovní ruch a kultura	20
3.6. Veřejná správa.....	22
4. Regionální rozvoj.....	23
4.1. Sídlní struktura, urbánní problematika	23
4.2. Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit	25
4.3. Shrnutí regionálních disparit a klasifikace regionů.....	26
SWOT analýza	26
Silné stránky.....	26
Slabé stránky	27
Příležitosti	28
Hrozby.....	29
5. Zhodnocení dopadů realizace dosavadních rozvojových programů strukturálních fondů	29
6. Strategie NSRR pro období 2007-2013	29
6.1. Východiska pro formování strategie	29
6.2. Strategie NSRR 2007-2013.....	29
I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika.....	29
II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	29
III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí.....	29
IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území	29
7. Operační programy	29
<i>Cíl Konvergence</i>	29
7.1. Operační program Podnikání a inovace	29
7.2. Operační program Výzkum a vývoj pro inovace	29
7.3. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost	29
7.4. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost	29
7.5. Operační program Životní prostředí	29
7.6. Operační program Doprava.....	29

7.7. Integrovaný operační program	29
7.8. Regionální operační programy	29
7.9. Operační program Technická pomoc	29
<i>Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost</i>	<i>29</i>
7.10. Operační program Praha – Konkurenceschopnost	29
7.11. Operační program Praha – Adaptabilita	29
<i>Cíl Evropská územní spolupráce</i>	<i>29</i>
7.12. Program přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou – Bavorsko	29
7.13. Program přeshraniční spolupráce Svobodným stát Sasko – Česká republika	29
7.14. Operační program přeshraniční spolupráce Rakousko – Česká republika	29
7.15. Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika ..	29
7.16. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika	29
7.17. Operační program nadnárodní spolupráce	29
7.18. Operační program meziregionální spolupráce	29
8. Zaměření politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR a její vazba na zemědělskou politiku rozvoje venkova a podporu poskytovanou prostřednictvím Evropského rybářského fondu	29
9. Makroekonomický model – kapitola založená na vyhodnocení makroekonomického modelu HERMIN	29
10. Řízení a koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v České republice v období 2007 – 2013	29
10.1. Koordinační a metodická role Národního rámce politiky soudržnosti	29
10.2. Implementační soustava operačních programů	29
10.3. Centrální jednotný informační systém	29
10.4. Role platebního, certifikačního a auditního orgánu	29
11. Systém finančních toků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti prostřednictvím státního rozpočtu	29
12. Adicionalita pro cíl Konvergence v období 2007 - 2013	29
13. Ex-ante hodnocení NSRR	29
14. Posouzení vlivů NSRR na životní prostředí	29
Příloha	29
Seznam zkratk	29

ÚVOD: PŘÍPRAVA DOKUMENTU A REALIZACE PRINCIPU PARTNERSTVÍ

Národní strategický referenčního rámce 2007 - 2013 byl připravován při respektování principu partnerství v souladu s článkem 10 návrhu obecného nařízení.

Ministerstvo pro místní rozvoj zajišťovalo celkovou koordinaci přípravy ČR na programovací období 2007-2013 včetně zpracování Národního rozvojového plánu (NRP) a Národního strategického referenčního rámce (NSRR). V průběhu tohoto procesu byl kladen důraz na zajištění funkčního partnerství jako jednoho z klíčových předpokladů efektivního využívání pomoci ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU. Nejvýznamnějším nástrojem koordinace se stal Řídicí a koordinační výbor (ŘKV), jehož prostřednictvím jsou do procesu přípravy na čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti zahrnuti všichni relevantní partneři. Předsedou výboru se stal ministr pro místní rozvoj, členy pak jsou zástupci věcně příslušných resortů, územní samosprávy (reprezentované kraji, včetně hl. města Prahy a zástupci Svazu měst a obcí), hospodářských a sociálních partnerů, vzdělávacích institucí a neziskového sektoru. Jako hosté se jednání ŘKV pravidelně zúčastňují také zástupci Svazu českých a moravských výrobních družstev, Agrární komory ČR a Akademie věd ČR. Jednotlivé instituce jmenovaly své zástupce na tak vysoké úrovni, aby byl ŘKV schopen přijímat důležitá rozhodnutí. Od května 2005 do října 2006 se ŘKV sešel ke svému jednání osmkrát. První zasedání ŘKV proběhlo dne 9. května 2005 a bylo zaměřeno na nastavení harmonogramu programovacího procesu. Druhé jednání, dne 30. června 2005, bylo věnováno Strategii hospodářského růstu a procesu zpracování NRP. Třetí jednání, dne 25. srpna 2005 předneslo harmonogram zpracování NRP a dále NSRR. Na čtvrtém jednání, dne 18. října byla schválena analytická část NSRR a SWOT analýza. Páté jednání, dne 28. listopadu bylo věnováno první verzi NRP. Na šestém jednání, dne 19. ledna byl schválen Národní rozvojový plán pro předložení do vlády. Výstupem sedmého jednání, dne 26. dubna byla schválená verze Národního strategického referenčního rámce a operačních programů pro předložení do vlády a počátek technických vyjednávání s Evropskou komisí. Osmým jednáním, dne 30. října, byly schváleny finální verze operačních programů a Národního strategického referenčního rámce pro schválení vládou, po ukončeném procesu SEA, a následnému oficiálnímu předložení EK.

Podobně je nastaveno partnerství i v pracovních skupinách ŘKV. Struktura pracovních skupin korespondovala s prioritními oblastmi Národního rozvojového plánu a Národního strategického referenčního rámce. Jednotlivé skupiny jsou zastřešovány Horizontální pracovní skupinou a pracovní skupinou Finance. Pro řešení dílčích otázek přípravy a realizace programových dokumentů bude i ve fázi implementace vyžíván tematický blok pracovních podskupin.

Jmenovaní zástupci partnerských organizací se aktivně zapojili do přípravy strategických dokumentů pro programové období 2007 – 2013, a to především formou připomínkování předložených verzí strategických a programových dokumentů. Připomínky byly prezentovány na jednání pracovních skupin. Následně byly zapracovány do příslušných dokumentů, jež v konečné fázi podléhaly schválení ŘKV.

Při přípravě operačních programů, která byla zahájena v posledním čtvrtletí roku 2005, byl kladen důraz na respektování principu partnerství i v rámci pracovních skupin vytvořených řídicími orgány pověřených přípravou operačních programů 2007 – 2013.

Velmi uspokojujivě probíhala spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi. V rámci projektu Technické pomoci Rámce podpory Společenství „Oponentura a doporučení k návrhům NRP a NSRR 2007 – 2013 realizované neziskovým sektorem a informační kampaň pro neziskový sektor“,

který realizovalo Centrum pro komunitní práci, probíhal proces připomínkování strategických dokumentů členy nestátních neziskových organizací. Součástí projektu byly například workshopy, kulaté stoly, semináře a pracovní jednání dotčených a zainteresovaných partnerů realizované v jednotlivých regionech ČR.

Dne 16. ledna 2006 se konalo veřejné projednání Národního rozvojového plánu 2007 – 2013 NRP jsou dostupné na stránkách věnovaných strukturálním fondům a Fondu soudržnosti v České republice (www.strukturalni-fondy.cz) či na dalších internetových stránkách partnerských organizací.

Veřejné projednání Národního strategického referenčního rámce ČR proběhne po 23. 11. 2006.

Partneři budou také zapojeni do implementace operačních programů, a to zejména svojí účastí na Monitorovacím výboru. Rovněž výběr projektů bude prováděn na základě konzultačního procesu s hospodářskými a sociálními partnery, kteří jsou zastoupeni v jednotlivých komisích pro výběr projektů. S partnery jsou dále organizovány semináře a školení pro žadatele, jejich prostřednictvím jsou představovány operační programy široké veřejnosti, informace jsou vyvěšovány také na internetových portálech NNO.

Mezi partnery se řadí zástupci NNO dále Hospodářská komora, Český statistický úřad, Agrární komora, Svaz měst a obcí, Družstevní asociace, Svaz průmyslu a dopravy, Českomoravská komora odborových svazů, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů, Česká konference rektorů, Rada vlády pro NNO, Rada vlády pro výzkum a vývoj, Rada vlády pro rozvoj lidských zdrojů. Socioekonomičtí partneři se tradičně účastní programování politik ČR a byli proto přizváni i k přípravě a implementaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

1. POZICE ČR V EVROPSKÉ UNII

Desetimilionová Česká republika patří v rámci Evropské unie ke středně velkým zemím (viz *Příloha - tabulka 1*) a zaujímá v ní geograficky, ekonomicky i politicky významnou polohu.¹ Její průmysl, doprava a osídlení podstatnou měrou ovlivňují životní prostředí v řadě dalších evropských států, její dopravní síť má bezprostřední význam pro hospodářské propojení států střední Evropy a jejich konkurenceschopnost i pro rozvoj velkých průmyslových a inovačních klastrů.

ČR a svět

Po r. 1989 prošla ČR významnými politickými, ekonomickými a sociálními změnami, jejichž vyvrcholením byl vstup ČR do Evropské unie 1.5.2004. Zapojení České republiky do evropského prostoru zrychlilo její ekonomický růst. Česká republika konverguje směrem k vyspělejším zemím světa; ČR byla v r. 2005 Světovou bankou překvalifikována z rozvojové na rozvinutou zemi. Přes tyto úspěchy se Česká republika potýká s řadou vážných problémů, které dlouhodobě ohrožují její konkurenceschopnost a sociální soudržnost i plné využití jejího lidského a hospodářského potenciálu. Jejich řešení je předmětem systematických kroků české vlády, jež jsou obsaženy zejména v „Konvergenčním programu České republiky“², v „Národním programu reforem ČR“³ (Národní Lisabonský program 2005-2008, z října 2005, NPR) a v „Národním rozvojovém plánu ČR pro období 2007-2013“⁴ (únor 2006, NRP).

Bariéry konkurenceschopnosti

V příloze B je uveden popis vazby strategických cílů NSRR a opatření Národního programu reforem.

Vazby na NPR

2. NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ ČR V KONTEXTU EU

2.1. Ekonomická výkonnost

Aktuální analýza hospodářského vývoje ČR v kontextu EU a světové ekonomiky je obsažena v Konvergenčním programu České republiky. NSRR se na Konvergenční program plně odvolává a zdůrazňuje jen několik podstatných bodů.

Česká ekonomika

Česká republika se řadí do skupiny zemí EU s nižší ekonomickou výkonností, měřeno HDP/osobu v PPS (viz *Příloha – graf 1*), která se však postupně zvyšuje (viz *Příloha - tabulka 2*). Česká ekonomika je ekonomikou s vysokou mírou otevřenosti a je charakterizována výraznou orientací zahraničního obchodu na členské země EU. Obchodní bilance se od roku 2002 postupně zlepšuje, ale růst exportní výkonnosti je nadále silně závislý na výkonnosti firem vlastněných zahraničními investory a není zatím dostatečně podpořen malými a středními podniky.

Struktura ekonomiky

Silný příliv přímých zahraničních investic do ČR za posledních sedm let podstatně změnil charakter české ekonomiky a zvýšil její konkurenceschopnost. Budoucí ohrožení spočívá v tom, že nízkonákladová strategie některých zahraničních investorů může vést k jejich odchodu z ČR, což by přineslo vážné sociální

PZI, MSP, exportní potenciál

¹ Česká republika hraničí s Polskem (761,8 km), Německem (810,3 km), Rakouskem (466,3 km) a Slovenskem (251,8 km). Hlavním městem je Praha. Rozloha činí 78 868,4 km² (21. místo v Evropě) a počet obyvatel je 10,22 mil. (k 31.12.2004, 12. místo v Evropě). Průměrná hustota zalidnění v roce 2004 činila 130 obyvatel/km².

² Convergence Programme of the Czech Republic (an updated version) - November 2005, http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/conv_program.html

³ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/NPR_CZ_102005_pdf.pdf

⁴ <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1141122325.materi-l-nrp---iii.-nrp-upraveny---str-113-a-124.pdf>

důsledky. Zhodnocování české měny také klade tvrdé nároky právě na konkurenceschopnost oborů s nízkou produktivitou práce a nízkonákladovou strategií, využívající převážně domácí zdroje. Pro udržitelnost růstu je nutné změnit stávající strategii a zaměřit se na posilování konkurenceschopnosti a jejích zdrojů.

Mezi pozitivní faktory se silným vlivem na dynamiku české ekonomiky patří nebo pravděpodobně budou patřit zejména:

Příležitosti

- synergické efekty realizace politik a opatření NPR a NRP a dalších záměrů vlády, využití prostředků z evropských fondů, dopady modernizace infrastruktury, rozvoj znalostí a dovedností české populace, zvýšení její zaměstnatelnosti a počtu aktivních let, zefektivnění institucionální struktury a modernizace veřejné správy i správy podniků,
- přijetí eura, jež sice krátkodobě může vyvolat některé problémy, ale dlouhodobě vytvoří podmínky pro prohloubení a završení ekonomické integrace ČR do eurozóny a intenzifikaci vzájemné kooperace ekonomických subjektů, odstraní náklady na měnovou konverzi a umožní bezproblémové přenášení cenových informací,
- doposud nižší cenová hladina a nižší personální náklady ve srovnání s vyspělými zeměmi EU, avšak tato výhoda se ekonomickým růstem a postupující liberalizací trhu neustále snižuje a musí být nahrazována kultivačními faktory ovlivňujícími dlouhodobou konkurenceschopnost.

Mezi stále přetrvávající negativní faktory ovlivňující dynamiku české ekonomiky patří především:

Bariéry

- špatná vymahatelnost práva a nedostatečně rozvinuté institucionální struktury podporující moderní podnikání v globálním kontextu,
- nedostatečný soulad mezi potřebami zaměstnavatelů a kvalifikací pracovní síly i nabídkou vzdělávacích institucí,
- nedostatečně rozvinuté inovační procesy ovlivňující konkurenceschopnost podniků,
- málo efektivní veřejná správa,
- regionální disparity a postupné zhoršování rozvojového potenciálu některých regionů,
- nedostatečné vybavení dopravními a dalšími infrastrukturními sítěmi.

Zásadním problémem, který silně ovlivňuje schopnost ČR realizovat dlouhodobé záměry reforem a opatření na podporu naplnění cílů Lisabonského procesu, je dlouhodobá udržitelnost veřejných financí. Tento problém je podrobně analyzován v Konvergenčním programu ČR a je třeba upozornit, že bude právě v příštím plánovacím období silně ovlivňovat schopnost ČR financovat potřebné národní programy v plném rozsahu.

3. SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

3.1. Podnikání, výzkum, vývoj a inovace

3.1.1. Podnikání

Podnikatelské prostředí v ČR prošlo od roku 1989 zásadními změnami. Prakticky byla ukončena privatizace a pokračuje tržně determinovaná restrukturalizace celé komerční sféry. Přesto v české ekonomice existuje velký rozdíl v produktivitě práce oproti nejrozvinutějším zemím (viz *Příloha – graf 2*). Strukturu české ekonomiky zásadně formoval příliv přímých zahraničních investic (viz *Příloha – tabulka 3*) do sféry průmyslu (strojírenství – automobilový průmysl, elektronika a elektrotechnika, chemie) i služeb (především telekomunikace a finančnictví). Podíl podniků pod zahraniční kontrolou na tvorbě HDP dosáhl 37,7 % a má zásadní vliv na růst produktivity práce v komerční sféře.

*Podnikatelské
prostředí a
obory*

Významnou roli v české ekonomice hrají malé a střední podniky, které podle údajů z prosince 2004 tvoří 99,85 % všech subjektů podnikajících v České republice a zaměstnávají 61,5 % celkového počtu zaměstnanců. V r. 2004 vytvořily 35 % HDP, podílely se 50,5 % na veškerých investicích vynaložených v ČR a 34,3 % na celkovém objemu exportovaného zboží a služeb.⁵ V České republice se projevují příznaky duální ekonomiky, jejíž stinnou stránkou je zaostávání malých a středních podniků kontrolovaných domácími subjekty, což se projevuje jejich slabou úrovní inovací, nízkým podílem tržeb na domácím trhu, malou úspěšností na zahraničních trzích a nedostatečnou intenzitou vazeb se zahraničními firmami doma i v mezinárodních sítích. V případě existence duální ekonomiky je hospodářství taženo zejména segmentem velkých podniků, často se zahraničními vlastníky. V případě malých podniků jde o významnou hrozbu do budoucnosti, kterou se daří jen velmi pomalu překonávat.

Role MSP

Rozvoj podnikatelských aktivit (viz *Příloha – tabulka 4*) oslabuje nedostatečná spolupráce mezi podnikatelským sektorem a výzkumnými institucemi a školami, neuspokojivá podpora rozvoje aplikovaného výzkumu a s ním spojené infrastruktury, slabá podpora rozvoje transferu technologií a vývoje vlastních technologií, nedostatečná úroveň znalostí spojených s moderními metodami řízení a fungování firem, nedostatečná flexibilita a problémy s kvalifikací pracovní síly v důsledku nedostatečné provázanosti vzdělávacího systému a požadavků trhu práce.

*Problémy
inovačního
procesu*

Novým impulsem pro posílení konkurenceschopnosti MSP je budování tzv. technologických a servisních center. Kromě toho, že nabízejí specializovaná pracovní místa pro kvalifikované a vysoce kvalifikované pracovníky, umožňují difuzi nejmodernějších technologií a měkkých typů inovací do ČR a poskytování vysoce specializovaných služeb nejen pro zahraniční, ale i české subjekty, a to včetně poradenství.

*Inovace a
MSP*

V průběhu roku 2005 a 2006 dochází ke zlepšení právních a institucionálních podmínek pro podnikání. I nadále je však souhrnný index podmínek pro podnikání v ČR výrazně pod průměrem EU (viz *Příloha – graf 3*).

⁵ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2004.

3.1.2. Výzkum a vývoj a inovace

Situaci v oblasti výzkumu a vývoje (V&V) v ČR významně charakterizuje relativně nízký podíl celkových výdajů na výzkum a vývoj na celkové výši HDP České republiky. Vyspělé země EU vydávají na výzkum a vývoj 2 - 3 % HDP, zatímco v roce 2004 vydávala ČR na výzkum a vývoj celkem cca 1,27 % HDP.

O celkové situaci svědčí pozice ČR v souhrnném hodnocení inovačního prostředí⁶ (viz *Příloha – graf 4*). ČR s hodnotou SII 0,26 významně zaostává za průměrem EU-25 (0,42).

Zapojení domácích soukromých zdrojů je nedostatečné a zvláště negativně se projevuje nízký podíl zahraničních zdrojů na financování V&V, který v roce 2004 činil pouze 3,8 %, tj. poloviční hodnotu průměru EU-25. Jednou z příčin je nedokončená restrukturalizace průmyslu. Výdaje veřejného sektoru do oblasti V&V se vzhledem k nejvyššímu zastoupení výzkumných kapacit výrazně koncentrují v Praze (viz *Přílohy – tabulka 5*), zatímco konkurenceschopnost a zaměstnanost řady krajů je oslabena přílišnou vzdáleností od výzkumných a vývojových kapacit.

Negativně působí stav kapacit ve výzkumu a vývoji včetně výzkumné infrastruktury a lidského kapitálu a jeho motivace. Českou republiku v oblasti výzkumu podobně jako řadu jiných zemí ohrožuje tak zvaný „brain drain“. České prostředí přesahuje evropský průměr jen u běžných, tzv. „low-tech“ inovací. Naopak v oblasti „high-tech“ chybí systematické propojení univerzit a akademických ústavů s podniky, schází skutečná centra excelence využívající akademické a firemní kapacity k rozvoji technologických oborů s vysokým růstovým potenciálem.

Tuzemské firmy také většinou nemají o kvalitě vědeckých pracovišť potřebný přehled. Důvodem je zejména nedostatek motivace k patentování a hledání patentovatelných a dalších v praxi uplatnitelných výsledků vzhledem k častému nezájmu podnikové sféry o inovace a zavádění zejména náročných technologií, dále malá podpora inovativního podnikání (absence rizikového kapitálu a dalších sofistikovaných finančních nástrojů podpory podnikání), nedostatečné manažerské znalosti a schopnosti efektivně hospodařit s duševním vlastnictvím u akademických i výzkumných institucí a v podnicích, finanční náročnost patentové procedury a zejména při udržování uděleného patentu.

V České republice je nedostatečná infrastruktura v oblasti transferu technologií. Existuje pouze několik center, která plní svou funkci při transferu technologií odpovídajícím způsobem. Přestože v minulých letech byl podporován vznik vědeckotechnických a technologických parků (VTP) - cca 30, tyto parky dosud neposkytují služby na stejné úrovni a ve stejné kvalitě jako ve vyspělých zemích - přenos technologií a poznatků, zakládání nových start-up nebo spin-off firem.

V ČR se rozvoj inovačních klastrů a jeho podpora nachází v začátcích. Skutečně inovační klustry, které by zvýšily možnosti MSP dosáhnout jak na vlastní, tak i na „zakázkový“ výzkum a vývoj i na výchovu odborných i vedoucích pracovníků a na dlouhodobou kooperaci s výzkumnými institucemi a vysokými školami, v ČR téměř neexistují. Vážným problémem některých českých univerzit a výzkumných institucí i podniků je jejich nedostatečné zapojování do

*Výdaje na
V&V*

*Srovnání se
světem*

*Kapacity
V&V v Praze*

*Stav kapacit
V&V*

*Nástroje pro
inovace*

*Transfer
technologií*

*Infrastruktura
pro V&V a
inovace*

⁶ Podle tzv. souhrnného inovačního indexu (SII), zahrnující 17. indikátorů ze čtyř oblastí (European Innovation Scoreboard, 2004).

mezinárodních sítí výzkumu a inovací a v jejich rámci nízká schopnost využívat nejen finanční zdroje, ale i přístrojové vybavení špičkové úrovně. Mimo velká centra (zejména Praha, Brno, Ostrava) je mimořádně obtížné nejen zvýšit tuto schopnost na srovnatelnou úroveň, ale vytvářet i další regionální inovační systémy. V menších centrech (např. Liberec, České Budějovice, Zlín apod.) je možno nalézt dílčí pracoviště, jejichž další rozvoj je podmíněn zapojením do inovačních sítí.

V ČR není rozvinut systém financování inovačního podnikání prostřednictvím rizikového kapitálu, téměř neexistují investice typu pre-seed, seed a start-up kapitál, které jsou klíčové pro vznik a rozběh činností spin-off a podobných firem. Business Angels, eventuálně jejich sítě (Business Angels Network, BAN), se vyskytují v ČR jen výjimečně.

*Financování
inovací*

3.2. Rozvoj lidských zdrojů a situace na trhu práce, informační společnost

3.2.1. Demografický vývoj a zdravotní stav populace

Za posledních 11 let se celkový počet obyvatel ČR snížil o více než 100 tisíc (v současnosti se pohybuje na úrovni 10,2 mil. obyvatel). Vážným problémem je stárnutí obyvatelstva a s tím spjatá nutnost zejména důchodové reformy a potřeby zvyšování zaměstnanosti starších ročníků.

*Demografický
pokles*

Dalším problémem je nerovnoměrná věková struktura, charakteristická posunem silných poválečných ročníků k důchodovému věku, a přetrvávající nízká fertilita nezabezpečující úroveň prosté reprodukce obyvatelstva (viz Příloha – tabulka 6). Účelným dlouhodobým opatřením i z pohledu sanace veřejných financí je zajištění změny chování populace ve smyslu preference zdravého životního stylu a efektivní fungování systémů zdravotní a sociální péče.

*Stárnutí
populace a
veřejné
finance*

Naděje dožití v České republice po r. 1990 výrazně vzrostla a blíží se úrovni vyspělých zemí (viz Příloha – graf 5). Zdravotní stav populace, který významně ovlivňuje délku pracovní aktivity, je v ČR nepříznivě omezen zvyšováním četnosti invalidizujících chronických neinfekčních onemocnění⁷. Přestože poskytovaná zdravotní péče je v současné době na odpovídající odborné úrovni, je třeba systém modernizovat a zefektivnit jak z pohledu ekonomického, tak odborného a široce uplatnit moderní poznatky ve zdravotnické praxi (vytvoření systému přenosu poznatků V&V do sféry péče o lidské zdraví). Celkové výdaje na zdravotní péči v ČR v r. 2005 dosáhly 7,0 % HDP (průměr EU-25: 8,9 %), vyjádřeno absolutní částkou uváděnou v paritě kupní síly na obyvatele dosáhly 57,4 % průměru EU-25).

*Veřejné
zdraví*

Perspektivou pro zlepšení zdraví populace je důraz na preventivní opatření, včetně rehabilitací a propagace zdravého životního stylu, která pozitivně ovlivňují reálně dosažitelnou délku aktivního pracovního života, což je nezbytné pro udržení a další zajištění důchodového systému.

*Prevence,
důchodová
reforma,
imigrace*

Problematika rozvoje lidských zdrojů úzce souvisí s vývojem mezinárodní migrace, počet cizinců s povoleným pobytem v ČR po roce 1990 s výjimkou roku 2000 výrazně vzrostl, v současnosti je v ČR evidováno cca 250 tis. cizinců s povoleným pobytem. Česká společnost ale dosud byla národnostně mimořádně homogenní a přítomnost většího počtu cizinců na jejím území je pro ni novou

⁷ ČR má jednu z nejvyšších úmrtností na rakovinu u obyvatel v produktivním věku (25 - 64let), nejvyšší prevalenci cukrovky (6,5%), nejčastější hospitalizace pro onemocnění oběhové soustavy a v jejich důsledku také nejvyšší úmrtnost. Dalším závažným faktorem ohrožujícím zdraví jsou úrazy, vysoká spotřeba alkoholu a tabákových výrobků.

skutečností, na kterou bude muset adekvátně reagovat.

3.2.2. *Vzdělávání*

Tradiční silnou stránkou české populace je vysoký stupeň dosaženého zejména vyššího středního vzdělání a velmi nízký počet občanů jen s ukončeným základním vzděláním (viz *Příloha – graf 6*). Naopak slabinou je poměrně nízké zastoupení vysokoškolsky vzdělaných osob v populaci, a to i přes vzestupný trend a rozšiřující se přístup k terciárnímu vzdělávání v současné době.

*Vzdělání a
trh práce*

Z hlediska současných a zejména budoucích požadavků trhu práce dosavadní systém a struktura vzdělávání a odborné přípravy vykazují řadu závažných nedostatků, zejména:

*Nedostatky
vzdělávání*

- Nesoulad mezi poptávkou na trhu práce a nabídkou učebních a studijních oborů, který je do značné míry také způsoben absencí kvalifikovaných kapacit pro předvídání změn poptávky na trhu práce, případně také nedostatečným uplatňováním znalostí při řízení intervencí v oblasti trhu práce.
- Úroveň dosažených znalostí a zejména dovedností neodpovídá současným nárokům a snižuje budoucí adaptabilitu na změny trhu práce. Přetrvává vzdělávání zaměřené spíše na objem znalostí, míra individualizace je nízká, absolventi nedisponují klíčovými kompetencemi zásadními pro trh práce.
- Dlouhodobě omezená kapacita terciárního vzdělávání, které se postupně otvírá rostoucí poptávce⁸. Vážným problémem nadále zůstává struktura a obsah terciárního vzdělání a jeho internacionalizace. Počet absolventů technických a přírodovědných oborů je nedostatečný (viz *Příloha – graf 7*).
- Vážným problémem vzdělávacího systému je nedostatečně rozvinuté a málo efektivní jazykové vzdělávání, které vážně brzdí nejen internacionalizaci českého podnikání, výzkumu a vývoje, inovační a marketinkovou úspěšnost podniků, ale také integraci české populace do struktur i informálních vztahů v rámci EU. S přibývajícím počtem cizinců dlouhodobě žijících na území ČR se do popředí dostává rovněž problematika efektivní výuky českého jazyka pro cizince.
- Nedostatečným způsobem je podporováno vzdělávání pro rozvoj podnikatelských dovedností ve znalostní ekonomice, zejména klíčových kompetencí zaměřených na schopnost podnikatelského myšlení a iniciativy.
- Systém dalšího vzdělávání je nedostatečně rozvinut a není přizpůsoben potřebám a možnostem dospělých ani potřebám zaměstnavatelů⁹; obecně účast dospělých na dalším vzdělávání je nízká.
- Celkové výdaje na vzdělání silně limitují realizaci reformních záměrů v této oblasti. Česká republika zaostává za rozvinutými zeměmi ve veřejných výdajích na vzdělávání. Podíl těchto výdajů se pohyboval v roce 2004 na úrovni 4,4 % HDP, zatímco průměr EU-15 cca 5,4 %.

Od roku 2006 jsou nastartovány zásadní změny v systému vzdělávání:

*Příležitosti
v oblasti*

- Program zvýšení počtu gymnázií a lyceí, které mají umožnit lepší přípravu

⁸ V akademickém roce 2004 – 2005 počet zapsaných studentů VŠ dosáhl již téměř 50 % věkové skupiny.

⁹ Na dalším vzdělávání se v současnosti účastní zhruba 6 % obyvatel ve věku od 25 do 64 let, což je jeden z nejnižších podílů v EU. ČR si připojila k cílům Lisabonské strategie, které mj. stanovují, že do roku 2010 by měla být účast na celoživotním učení alespoň 12,5 % dospělé populace v produktivním věku

na vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání a navazující celoživotní *vzdělávání* učení.

- Kurikulární reforma vzdělávání a odborné přípravy, která již byla zahájena a která má přinést podstatnou modernizaci a zpružnění obsahu i metod vzdělávání, zejména z hlediska vybavení absolventů klíčovými kompetencemi (dovednostmi).
- Posílení jazykového vzdělávání všech skupin osob s ohledem na významnou roli angličtiny – viz Národní plán výuky cizích jazyků.
- Vyšší a efektivnější využití veřejných kapacit školství pro další vzdělávání a odbornou přípravu, což je stimulováno též snížením počtu narozených dětí v posledních letech.
- Přijetí zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, který umožňuje zhodnotit vzdělání dosažené mimo vzdělávací soustavu transparentním a objektivním způsobem ověřuje dosažené vzdělání mimo vzdělávací systém a vytváří účastníkům dalšího vzdělávání předpoklady pro lepší uplatnitelnost na trhu práce.
- Vytvoření efektivního systému prostupného terciárního vzdělávání, který má umožnit vyšší flexibilitu studia (kratší cykly, možnost přestupů, přístup ke studiu v kterémkoli věku a na kterékoliv úrovni).

Pro realizaci těchto záměrů bude nezbytná masivní finanční, řídicí a intelektuální podpora – zejména racionální využití best practices úspěšných zemí EU.

3.2.3. Situace na trhu práce

Zaměstnanost

Míra zaměstnanosti v ČR se pohybuje nad průměrem EU (v roce 2005 dosahovala hodnoty 64,8 %, muži 73,3 % a ženy 56,3 %¹⁰), od poloviny 90. let klesá, v posledních letech spíše stagnuje. K výrazným změnám došlo od roku 1990 ve struktuře zaměstnanosti, nejvýraznější pokles zaměstnanosti byl zaznamenán v primárním sektoru (zemědělství) – v současnosti 4,3 %, sekundér 39,2 %, terciér 56,5 % celkové zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti starších ročníků (od 55 do 64 let) je v ČR zhruba na průměrné hodnotě EU-15, nižší u žen (28,4 % ČR a 32,2 % EU) a vyšší u mužů. V důsledku očekávaného nerovnoměrného demografického vývoje je třeba se zaměřit na zvyšování zaměstnanosti starších ročníků, zlepšování zdravotního stavu populace a na obezřetnou imigrační politiku. Podle údajů MPSV představovali ekonomicky aktivní cizinci v roce 2003 3,2 % celkové pracovní síly ČR.¹¹ Další důležitou oblastí, ve které ČR zaostává za průměrem EU-25 je oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

*Struktura
zaměstnanosti*

Nezaměstnanost

Průměrná míra registrované nezaměstnanosti činila v roce 2005 podle nové metodiky 8,97 % a je nižší než je průměr zemí EU-25¹². Snižování míry nezaměstnanosti v ČR, které se prosazuje v posledním období, má především cyklický charakter. Dochází však k časovému zpoždění za dynamickým hospodářským růstem, což je mimo jiné způsobeno růstem produktivity práce, tlakem na udržení konkurenceschopnosti a strukturálním nesouladem nabídky a poptávky po práci i horší zaměstnatelností znevýhodněných skupin.

*Struktura
nezaměstnanosti*

Na trhu práce přetrvávají výrazné rozdíly mezi muži a ženami. Společnost na ženu nahlíží genderově stereotypně především jako na pečovatelku a matku. Zaměstnavatelé zatím nevycházejí ženám příliš vstříc ve sladění profesního života a péče o děti úpravou pracovní doby, podíl žen pracujících na částečný pracovní úvazek je velmi nízký¹³.

*Skupiny na trhu
práce*

V ČR přetrvávají problémy s dlouhodobou nezaměstnaností, spojené s marginalizací a exkluzí početných skupin osob, kterými jsou zejména osoby se zdravotním postižením; mládež a mladí dospělí; senioři; příslušníci etnických menšin (především romských komunit¹⁴); imigranti a azylanti; bezdomovci; osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody apod. Významnou příčinou tohoto stavu jsou do značné míry nedostatečně rozvinuté institucionální struktury

*Dlouhodobá
nezaměstnanost*

¹⁰ Údaje ČSÚ, mezinárodní srovnání viz Příloha – graf 8 a Příloha – tabulka 7..

¹¹ Ke konci roku 2004 bylo v ČR evidováno celkem 173 tis. ekonomicky aktivních cizinců, z toho 62 % v postavení zaměstnanců.

¹² Míra nezaměstnanosti podle VŠPS (výběrového šetření pracovních sil) činila v roce 2004 8,3 %, zatímco v EU-25 9 %.

¹³ V roce 2004 pouze 8,3 % žen ve srovnání s 34 % žen v EU (2003).

¹⁴ Podle současných odhadů pouze 26 % ekonomicky aktivní romské populace nemá dosud s nezaměstnaností zkušenost, dalších 35 % trpí opakovanou nezaměstnaností a až 39 % je opakovaně a dlouhodobě nezaměstnaných. Dlouhodobě je nezaměstnaných asi 75 % ze všech nezaměstnaných Romů, z toho 30 % je bez zaměstnání déle než 4 roky. Nezaměstnanost Romů je výrazně vyšší v některých lokalitách (Mostecko, Ostravsko, severní Čechy), kde vznikají vyloučené enklávy a ghetta. Odhaduje se, že nezaměstnanost romských žen je 90 %. Příčiny marginálního postavení Romů na pracovním trhu jsou především v nízké a nedostačující kvalitaci, v koncentraci Romů v průmyslových městech a v diskriminaci Romů na trhu práce.

sociálních služeb a sociální ekonomiky, které by podpořily jejich začlenění do společnosti a návrat na trh práce. Významnou roli v této oblasti sehraávají organizace neziskového sektoru.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku vykazuje nejnižší hodnoty u věkové skupiny 25 – 29 let (12,9 %), v ostatních věkových skupinách se pohybuje mezi 21 – 22,2 %. Specifické míry nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání prudce klesají s úrovní dosaženého vzdělání. Za osm let klesl počet volných pracovních míst, zejména v regionech s vysokou nezaměstnaností. V posledním měsících došlo k určitému zlepšení. Ve struktuře volných míst i nadále výrazně převažují místa určená pro dělnické profese¹⁵.

*Struktura
nezaměstnanosti*

V ČR jsou významným problémem regionální disparity v míře nezaměstnanosti, které se neustále zvyšují. Tyto regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti jsou silně ovlivněny kvalifikačním nesouladem nabídky a poptávky po práci, nízkou regionální mobilitou pracovní síly a nedostatečnou a nákladnou dopravní obslužností. Nejhorší je situace v regionech soudržnosti Severozápad (Ústecký kraj) a Moravskoslezsko. V roce 2004 překročila nezaměstnanost v některých mikroregionech 30 %¹⁶ a způsobuje vážné sociální problémy (viz Příloha – tabulka 8, kartogramy 1-7). Naopak nejlepší situace z pohledu nezaměstnanosti je dlouhodobě v regionu hlavního města Prahy. K významným rysům trhu práce patří i trend vzrůstající migrace uvnitř regionů oproti migraci mezi regiony. Dle údajů ČSÚ se s vyšším vzděláním (a tedy vyššími průměrnými výdělky) zvyšuje také intenzita migrace - dojíždka za prací i stěhování na delší vzdálenost. V ČR chybějí kapacity na předvídání strukturálních změn a budoucích pracovních a kvalifikačních požadavků na celostátním i regionálních trzích práce.

*Regionální
rozdíly v
nezaměstnanosti*

3.2.4. Informační společnost

Podmínkou pro budování informační společnosti je jednak možnost využívat výkonné prostředky informačních a komunikačních technologií, včetně dostatečně kapacitních přenosových sítí umožňujících přenos a sdílení dat a informací (infrastruktura), jednak vytvoření systému vzdělávání pro dosažení schopnosti těchto technologií plně využívat. Rozšíření a smysluplné využívání těchto technologií musí zabezpečit efektivní fungování všech služeb informační společnosti na vyšší výkonnostní i kvalitativní úrovni, zejména pak v oblasti elektronické veřejné správy (e-government). Výsledky dosavadních analýz však v současnosti m.j. ukazují na nízkou míru a nedostatečnou koordinaci využívání moderních metod a nástrojů informačních a komunikačních technologií, na nízký stupeň standardizace, integrace a malou typovost využívaného aplikačního programového vybavení, duplicity a nekonzistentnost dat a databází, na neexistující či nedostatečně propracované modely fungování služeb informační společnosti, roztržité, nejednoznačné a nedostatečně popsané datové zdroje.

Stav IS

Dosavadní výsledky šetření ČSÚ týkající se penetrace vysokorychlostního přístupu ukazují na stále nízké procento pokrytí domácností ČR, pouze 15 % všech domácností. U firemních subjektů byla penetrace vysokorychlostního přístupu

*Penetrace
vysoko-
rychlostního*

¹⁵ Je však třeba vzít v úvahu skutečnost, že počty evidovaných volných pracovních míst (VPM) podle odhadů pokrývají cca 30 – 50 % skutečně volných míst.

¹⁶ Zdroj: Regionální portréty, ČSÚ 2005

internetu

v ČR na úrovni cca 20 %, což je zhruba polovina průměru EU (39 %). Přes široké uplatnění a oblibu moderních technologií (např. mobilní telefony) v ČR je dlouhodobě velmi nízký podíl domácností připojených k internetu. Tento stav je důsledkem vysoké ceny služeb nastavených poskytovateli a uzavřenosti příslušného trhu (viz Příloha – graf 9).

Objem služeb poskytovaných prostřednictvím internetu (e-learning, e-government, e-health, e-business, e-commerce, e-entertainment) je doposud velmi malý a s výjimkou e-commerce v podstatě nerozvinutý. Podíl e-business na celkovém obrátu firem v ČR ani zdaleka nedosahuje úroveň Německa (4,4 % proti zhruba 10 %), ale ve srovnání s řadou vyspělých zemí EU naznačuje značný růstový potenciál (viz Příloha – graf 10). Poptávku po on-line službách rovněž snižuje nedostatečná počítačová gramotnost obyvatelstva, zejména u osob ve vyšším a středním věku a osob s nižším vzděláním. Problémem je rovněž integrita služeb elektronických komunikací a celková bezpečnost přenosu dat.

Elektronické služby

Základním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje informační společnosti je Státní informační a komunikační politika České republiky do roku 2006, která stanovuje čtyři prioritní oblasti: **Dostupné a bezpečné komunikační služby** (rozvoj trhu elektronických komunikací, dostupnost služeb elektronických komunikací, bezpečnost elektronických komunikací), **Informační vzdělanost** (informatizace vzdělávacích institucí, informační gramotnost, e-learning, řešení problému digital divide), **Moderní veřejné služby on-line** (služby e-governmentu, elektronické zadávání veřejných zakázek (e-procurement) a e-zdravotnictví (e-health) a **Dynamické prostředí pro elektronické podnikání**. V současné době se připravuje vznik Rady vlády pro Informační společnost, jejímž úkolem bude vytváření strategie v oblasti informační společnosti a e-governmentu.

Regulační rámec

Na tuto strategii navazují dokumenty Národní politika pro vysokorychlostní přístup, Národní strategie informační bezpečnosti v ČR a Koncepce zahájení digitálního vysílání v ČR, které řeší konkretizují jednotlivé oblasti.

V souladu s usnesením vlády ČR č. 1085 ze 20. září 2006 o souboru opatření pro urychlení rozvoje e-governmentu v ČR, lze stanovit tři priority rozvoje:

- 1) zjednodušení elektronické komunikace jak mezi občany a úřady, tak mezi úřady samotnými, čemuž by mělo napomoci vedení elektronických spisů ve správních řízeních;
- 2) zřízení, správa a užívání centrálních registrů veřejné správy vytvořením jednotného univerzálního kontaktního místa občana s úřady a v počáteční fázi umožnění občanům získat na tomto místě výpis z katastru nemovitostí, obchodního rejstříku, rejstříku trestů či živnostenského rejstříku (projekt CZECH POINT);
- 3) přijímání právních předpisů, včetně povinnosti provádět veřejné připomínkové řízení za použití elektronických nástrojů.

Problematika rovného přístupu k ICT ve smyslu Národního akčního plánu o sociálním začleňování 2004-2006 i eInclusion jako jednoho ze tří pilířů i2010, základního koncepčního materiálu EU o rozvoji informační společnosti se zaměřuje na:

- 1) poskytování služeb Portálu veřejné správy občanům, kteří nemají přístup k internetu (prostřednictvím informačních kiosků, obecních úřadů, poboček České pošty, úřadů práce, škol, knihoven, telefonů apod.);
- 2) přístupnost stránek Portálu veřejné správy na základě Dokumentace zásad přístupnosti www stránek pro těžce zdravotně postižené uživatele;

- 3) umožnit osobám se zdravotním postižením komunikaci s veřejnou správou prostřednictvím výpočetní techniky a veškeré weby veřejné správy připravit tak, aby umožňovaly přístup handicapovaným občanům.

3.3. Dostupnost dopravou

3.3.1. Doprava a dopravní infrastruktura

Poloha České republiky určuje její dopravní význam v rámci Evropy, což předznamenává důležitou roli tranzitu, a to jak ve směru severojižním, tak také západovýchodním. Hustota dopravních sítí patří k nejvyšším v Evropě, ale dopravní infrastruktura vykazuje řadu závažných nedostatků, zejména nízkou kvalitu a propustnost, často havarijní stav, nedostatečné propojení k sousedním státům a řadě důležitých regionálních center, zejména torzovitý charakter sítě dálnic a rychlostních silnic (viz *Příloha – mapa 1*) bez odpovídajících technických opatření vedoucích k minimalizaci zdravotních rizik způsobených nadměrným zatížením hlukem a emisemi z pozemní dopravy, nedostatečnou dopravní obslužnost v rámci regionů a mikroregionů – a to jak z hlediska dopravy osob tak i zboží. Stav silnic II. a III. třídy neodpovídá hospodářským potřebám a bezpečnosti provozu. Chybějí bezpečná spojení a stezky pro pěší a cyklisty. Naprosto nedostatečně jsou rozvinuty inteligentní dopravní systémy (ITS) zvyšující bezpečnost a plynulost silniční dopravy.

Stav dopravní infrastruktury

Silnice, dálnice

Silnice II. a III. třídy a další cesty

Hustota a dostupnost železniční sítě je sice jedna z největších v Evropě, využívání železnice však dlouhodobě klesá. Důvodem je zanedbaný technický stav, parametry neodpovídající současným požadavkům a zastaralé sdělovací a zabezpečovací zařízení, což způsobuje nízkou přepravní rychlost na většině mimokoridorových tratí. Je nutná modernizace hlavních tratí¹⁷ a přestavba železničních uzlů tak, aby se železniční přeprava stala alespoň na těchto tratích konkurenceschopnou vůči silniční a umožní rozvoj a ekonomickou rentabilitu kombinované dopravy. Trvalým problémem železniční dopravy je nevyhovující stav vozového parku a jeho nutná obnova. Závažným nedostatkem je také nepružnost provozovatele při zajištění nákladní přepravy po železnici, což významně omezuje schopnost železnice konkurovat silniční přepravě nákladů.

Železnice

S ohledem na rozvoj energeticky efektivních a environmentálně šetrných dopravních systémů má pro ČR velký význam zvyšování podílu železniční dopravy na přepravním trhu a rozvoj kombinované dopravy, u níž roční nárůst objemu zboží přepraveného v kontejnerech po železnici ve výši 11 % je nedostačující. Jedním z účinných opatření je podpora vzniku veřejných překladišť, otevřených všem provozovatelům i operátorům.

Environmentálně šetrná doprava

Letecká doprava vykazuje v České republice nejrychlejší nárůst. Dominantní

Letecká doprava

¹⁷ V návaznosti na evropské rozdělení byly v ČR stanoveny trasy následujících železničních koridorů:

I. železniční koridor: (Berlin - Dresden) - Děčín - Praha - Pardubice - Česká Třebová - Brno - Břeclav - (Wien / Bratislava - Budapest).

II. železniční koridor: (Gdaňsk - Warszawa - Katowice) - Petrovice u Karviné - Ostrava - Přerov - Břeclav; odbočná větev Přerov - Olomouc - Česká Třebová.

III. železniční koridor: (Le Havre - Paris - Frankfurt a.M.) - Cheb - Plzeň - Praha - Ostrava - (Žilina - Košice - Lvov); odbočná větev Plzeň - Domažlice - (Nürnberg).

IV. železniční koridor: (Stockholm - Dresden) - Děčín - Praha - Tábor - Veselí nad Lužnicí - České Budějovice - Horní Dvořiště - (Linz - Salzburg - Ljubljana - Rijeka - Zagreb).

postavení má letiště Praha-Ruzyně, neboť zajišťuje přes 94 % výkonů v osobní a 84 % výkonů v nákladní dopravě. Mezi další letiště s mezinárodním významem patří Brno, Ostrava, Karlovy Vary, Pardubice, jejichž kapacita je však využívána pouze v omezené míře. Většímu využití brání většinou zastaralé technické vybavení a malá kapacita odbavovacích prostor a nedostatečná provázanost na ostatní části dopravní infrastruktury, především na osobní kolejovou dopravu.

Délka využívaných vodních cest na území ČR je 663,6 km, z toho pro dálkovou vodní dopravu je využitelných 303 km souvislé labsko-vltavské vodní cesty. Jen malá část vodní sítě ČR může být zařazena do odpovídajících mezinárodních kategorií.

Vodní cesty

3.3.2. Veřejná doprava a dopravní dostupnost

Podíl veřejné dopravy k individuální automobilové dopravě se změnil z hodnoty 4:1 v 90. letech na současný podíl 1:1. Tato situace značnou měrou přispívá ke zhoršování stavu životního prostředí a to především v urbanizovaných oblastech. V ČR je z důvodu veřejného zájmu garantována tzv. základní dopravní obslužnost, tj. přiměřené zajištění dopravy po všechny dny v týdnu.

*Pokles
veřejné
dopravy*

Pouze v některých krajích jsou realizovány integrované dopravní systémy spojující více druhů dopravy, nejčastěji veřejnou autobusovou, železniční dopravu a systémy městských hromadných doprav. Často absentuje využití moderních odbavovacích systémů. Je nezbytné strategicky rozvíjet integrované dopravní systémy i jejich propojení, ve městech a městských aglomeracích budovat integrované dopravní systémy s výraznějším uplatněním environmentálně šetrnějších druhů dopravy, včetně možnosti využívání biopaliv a zemního plynu v dopravě, a podporovat systémy „park-and-ride“ a „bike-and-ride“.

*Potenciál
integrované
dopravy*

3.4. Životní prostředí

3.4.1. Složky životního prostředí

V devadesátých letech 20. století došlo k výraznému zlepšení téměř u všech složek životního prostředí České republiky. Vysoké koncentrace emisí, zejména v ovzduší, byly dále sníženy investicemi do konečných čistících zařízení. Také v letech 2000 – 2006 pokračovalo snižování emisní zátěže, a to zejména v oblasti vod.

*Stav ŽP,
dynamika
změn a
investice*

Nicméně současný stav životního prostředí v České republice nelze považovat za uspokojivý, neboť ze sledovaných trendů vyplývá, že v posledních letech dochází ke zpomalení, zastavení nebo i ke zvrácení některých velmi pozitivních trendů, které byly charakteristické pro počátek 90. let 20. století. Hodnoty základních standardních indikátorů stavu životního prostředí ve srovnání s průměrem EU-15 (před rozšířením k 1. 5. 2004) a OECD-30 nevykazují řádové odchylky, ale ve srovnání s okolními státy jsou na horší úrovni. Dynamika změn v současnosti je z důvodu oslabení aktivity při přijímání opatření na ochranu životního prostředí a k výraznému poklesu investic do ochrany životního prostředí ovšem pomalejší. Další zlepšování životního prostředí si tudíž vyžádá vyšší investice, především do modernizace technologických procesů a inovací výrobních technologií.

Pro kvalitu životního prostředí představují hlavní problémy a rizika následující faktory:

*Negativní
faktory*

- překračování imisních limitů pro ochranu lidského zdraví a životního prostředí,
- negativní vliv růstu automobilové dopravy na zdraví obyvatel (zvláště ve městech bez obchvatů, přes která vedou nejdůležitější dopravní komunikace státu a regionů),
- vysoká energetická a materiálová náročnost ekonomiky,
- znečišťování životního prostředí nebezpečnými látkami z průmyslových podniků, zemědělství, domácností a aglomerací, havarijní úniky nežádoucích látek do povrchových a podzemních vod,
- špatný stav vodních toků z hlediska ekologických funkcí, nízká retenční schopnost krajiny a s tím spojené poměrně vysoké riziko vzniku povodní,
- vysoká míra fragmentace krajiny,
- vysoký počet lokalit se starými ekologickými zátěžemi,
- vysoký podíl půdy ohrožené vodní erozí,
- vysoká míra výstavby na nových plochách,
- ohrožení lesů atmosférickými depozicemi a degradovanými půdami a jejich neuspokojivý zdravotní stav,
- nebezpečí dalšího poklesu biodiverzity,
- z hlediska životního prostředí nevhodná struktura tradičních paliv, kde rozhodující místo zaujímá ekologicky nejméně přijatelné hnědé uhlí.

Odběry vod i vypouštění odpadních vod jsou v zásadě stabilizovány. U všech aglomerací nad 10 000 obyvatel byly vybudovány čistírny odpadních vod. Ty z nich, které nevyhovují limitům směrnice Rady EU 91/271/EHS, je nutno přestavět a intenzifikovat včetně doplnění kanalizace do konce přechodného období, tj. 31.12.2010. Podobně všechny obce s počtem 2 000 – 10 000 EO (ekvivalentních obyvatel) musejí být do konce přechodného období vybaveny čistírnami odpadních vod. U aglomerací do 2 000 EO s funkčním kanalizačním systémem je nezbytné zajistit přiměřené čištění odpadních vod. Dál je také nutná obnova a modernizace systémů úpraven a rozvodů pitné vody (*viz Příloha – tabulka 10*).

Voda

Celková produkce odpadů vykazuje pokles, ale produkce komunálních odpadů od roku 1995 mírně roste. Dosud nedostatečná pozornost je věnována sběru tříděného odpadu a biologicky rozložitelné složce komunálních odpadů i materiálovému a energetickému využití komunálních odpadů. Nejsou vytvořeny či uplatněny efektivní nástroje bránící neekologickému nakládání s odpady, což přináší zátěž krajiny vznikem nekontrolovaných a neřízených deponií odpadů

Odpady

Stále více obyvatel ČR je vystaveno nadměrnému hluku, zejména ve větších městech a v okolí exponovaných komunikací. Výstavba protihlukových opatření a uplatňování hlukových limitů u výrobců je pomalá.

Hluk

Přírodní prostředí a vývoj krajiny jsou ohroženy starými zátěžemi, zejména problémy s těžbou zdevastovaných rozsáhlých území (uhlí, uran) a rozsáhlými nevyužívanými průmyslovými plochami (brownfields). Vznikají nové zátěže, zejména skládky komunálních odpadů kontrolované i černé, odkládání toxických materiálů bez návazných likvidací, narůstají havárie ohrožující životní prostředí jak v průmyslu, tak v silniční dopravě. Likvidace starých zátěží vyžaduje finančně náročné investice dlouhodobého charakteru. Stále dochází k záborům půdy pro

*Krajina,
staré zátěže
a NATURA
2000*

novou výstavbu přitom míra revitalizace a následného využívání brownfields je nízká. Situace v oblasti přírody a krajiny je rovněž nepříznivě ovlivňována zemědělskou výrobou, lesním hospodářstvím a rozvojem osídlení, dopravy a průmyslu. Významným prvkem v ochraně přírody bylo zavedení soustavy NATURA 2000, ale snižování úrovně biodiverzity je stále problémem. Nadále trvá nedostatek odborných podkladů včetně monitoringu stavu jednotlivých složek životního prostředí.

3.4.2. Úspora energií

Česká ekonomika, především český průmysl, se dlouhodobě vyznačuje vysokou energetickou náročností a nízkým podílem obnovitelných energetických zdrojů (viz Příloha – graf 11). Výroba a spotřeba energie má proto spolu s dopravou největší podíl na emisích znečišťujících ovzduší a významně ovlivňuje i ostatní složky životního prostředí. Snížení emisí skleníkových plynů v souvislosti s úsporami energie je prioritní cíl mimo jiné v důsledku platnosti Kjótského protokolu o změně klimatu¹⁸. Pomalu se rozvíjejí alternativní, především obnovitelné, zdroje energií a zvyšování energetické účinnosti zdrojů tradičních. Jeden z největších potenciálů úspor energie je kromě dopravy a průmyslu v bytovém sektoru.

*Úspory
energií*

3.4.3. Environmentální a technologická rizika

V České republice silně vzrostlo riziko živelních pohrom, průmyslových havárií a havarijních úniků nebezpečných látek. Četnost živelních pohrom, průmyslových havárií, dopravních nehod spojených s únikem nežádoucích látek, požárů a dalších ohrožení se v ČR v posledních letech výrazně zvyšuje a roste také rozsah celkových škod.

*Výčet rizik a
infrastruktura
k jejich
eliminaci*

Negativní dopady bývají velké až destruktivní¹⁹. V případě živelních pohrom (zejména povodní) je základním předpokladem snižování rizik jejich vzniku realizace environmentálně šetrných opatření v krajině (zvyšování retenční schopnosti krajiny atd.). Ke slabinám systému ochrany proti rizikům a ochrany životního prostředí dále patří nedostatek moderního technického vybavení integrovaného záchranného systému a prostředků k ochraně obyvatelstva. Také environmentální vzdělávání a výchova obyvatel jako nástroj prevence jsou málo rozvinuté a jsou trvale limitovány citelným nedostatkem finančních prostředků.

3.5. Cestovní ruch a kultura

Cestovní ruch jako významný segment ekonomiky se (dle propočtu World Travel & Tourism Council pro rok 2005) podílí na celkové zaměstnanosti v ČR 12,9 %, na tvorbě HDP 3,1 %. Po r. 1990 došlo k výraznému nárůstu počtu zahraničních návštěvníků České republiky (v r. 2004 téměř 96 mil. příjezdů).

*Role
cestovního
ruchu*

¹⁸ Česká republika se zavázala k prvnímu kontrolnímu období (2008-2012) snížit emise skleníkových plynů nejméně o 8 % v porovnání se stavem v roce 1990.

¹⁹ V průběhu velkých povodní v ČR v červenci a srpnu 1997 bylo zasaženo území 33 okresů, celkem evakuováno 29 358 osob; srpnu 2002 bylo zasaženo 43 okresů v rámci 10 krajů, zatopeno bylo 99 měst a obcí, částečně voda poškodila dalších 347 měst a obcí, bylo evakuováno 123 200 osob.

Česká republika disponuje značným historickým, přírodním a kulturním potenciálem²⁰ pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. Většina historických objektů je v neuspokojivém stavu, a proto je potřeba intenzivně se věnovat jejich rekonstrukci a revitalizaci a umožnit v nich rozvoj souvisejících služeb. V zemi je hustá a dobře značená síť vzájemně propojených turistických stezek a tras, která skýtá potenciál pro cestovní ruch a rekreační respektive volnočasové aktivity.

*Potenciál
cestovního
ruchu*

Tento potenciál cestovního ruchu však není dostatečně využíván, což je způsobeno především nedostatečnou úrovní infrastruktury a nízkou kvalitou základních i doplňkových služeb, včetně kvality řízení a propagace na národní úrovni. Velkým problémem cestovního ruchu v ČR je nerovnoměrná koncentrace turistů a návštěvníků v regionech České republiky²¹ a nevyužití potenciálu regionů, který je navíc často omezen na letní sezónu. Dalšími důvody jsou zejména výrazné rozdíly v úrovni vybavenosti jednotlivých regionů (viz Příloha – tabulka 10), nedořešené rozdělení pravomocí mezi aktéry, nedostatek finančních prostředků na údržbu a obnovu kulturního dědictví, omezené zdroje na podporu MSP v cestovním ruchu. ČR má významnou příležitost uplatnit se na trhu cestovního ruchu nabídkou nových produktů jako např. městského, kongresového a incentivního cestovního ruchu, sportovní turistiky a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a širokého souboru produktů, které jsou šetrné k přírodě. Dobré podmínky v ČR nabízí rovněž venkovská turistika.

*Rozložení
potenciálu v
ČR*

Významným problémem je přetrvávající nízká úroveň partnerství mezi veřejnoprávními subjekty a podnikatelskými subjekty, obcemi, kraji a státem při rozvoji potenciálu cestovního ruchu v území, dále nedostatek kvalifikovaných pracovníků v cestovním ruchu a omezené jazykové dovednosti v některých regionech.

Kultura

Česká republika má hustou síť kulturních památek a památkově chráněných historických sídel a kulturních institucí. Unikátní je síť muzeí a galerií, síť knihoven a počet divadel a kin, v nichž v posledních letech počet návštěvníků opět stoupá. Nabídka kulturních služeb však není diverzifikovaná. Výrazně převažuje tradiční zaměření před současnými, progresivními formami oslovujícími širší veřejnost včetně mládeže. Role kultury pro socioekonomický rozvoj společnosti je v ČR podceňována. Velká část bohatého kulturního dědictví však vzhledem k nedostatku zdrojů není ve stavu, který by umožnil jeho využití. V řadě případů dokonce hrozí jeho zánik.

*Kulturní
potenciál*

Kulturní infrastruktura se v České republice koncentruje do velkých měst a v menších sídlech dochází ke snižování její úrovně nebo přímo k jejímu zániku. Značná část kulturní infrastruktury je z důvodu zastaralosti ve špatném technickém stavu. Chybí technologicky vybavená infrastruktura pro různorodou nabídku

*Kultura v
regionech*

²⁰ Kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny, jejich ochrana a péče o ně jsou upraveny zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. V současné době je v České republice přibližně 44 000 nemovitých kulturních památek (z toho je 191 národních kulturních památek), 900 000 movitých kulturních památek a 575 památkových rezervací a památkových zón městského, vesnického, krajinného, popř. archeologického typu. (Údaje převzaty z Ústředního seznamu kulturních památek ČR.)

²¹ Kolem 40 % celkové návštěvnosti připadá na hlavní město Prahu, dalšími nejnavštěvovanějšími cíli jsou západočeské lázně, Krkonoše a Jizerské hory, Šumava a další oblasti jižních Čech, vybrané destinace ve středních Čechách, z velkých měst především „veletržní“ Brno. K nejvíce navštěvovaným cílům ČR patří lokality zařazené na seznam přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

současného umění. Celkově je situace v oblasti kultury negativně poznamenána dlouhodobým nedostatkem investic, nedostatečně vyjasněným vztahem k rozpočtům regionů a obcí a v neposlední řadě i nízkou úrovní stimulace partnerství veřejného a soukromého sektoru.

3.6. Veřejná správa

Česká republika na počátku této dekády realizovala 1. a 2. fázi reformy územní veřejné správy s cílem její decentralizace, posílení územní samosprávy a přiblížení veřejných služeb občanovi. V oblasti institucionální se na úrovni územní veřejné správy již proto nechystají v nejbližší době žádné výrazné změny. Tato reforma však nebyla dostatečně doprovázena zvýšením kvality, efektivnosti a transparentnosti veřejné správy. Česká republika zaujímá v hodnocení kvality veřejných institucí EU-25 jedno z posledních míst. Nejhuře je hodnocena efektivnost veřejných výdajů a regulační zátěž na centrální úrovni, v menší míře rovněž transparentnost vládních politik. V průměru je pozice ČR nejhorší ve skupině ukazatelů efektivnosti vlády, kdy zaujímá předposlední místo v rámci EU-25²². Podobné výsledky přináší rovněž alternativní pojetí hodnocení kvality správy, které se soustřeďuje na vybrané aspekty fungování veřejných institucí - ochrana a vynutitelnost vlastnických práv a rozsah efektivnosti vládních aktivit a politik. Na nízké úrovni je dosud i rozvoj e-government (viz Příloha – graf 12). V současnosti se proto rozebíhá reforma kvality veřejné správy a reforma ústřední státní správy, která by dle schváleného koncepčního materiálu měla proběhnout do r. 2012.

Klíčové současné problémy veřejné správy v ČR lze shrnout do těchto bodů:

- absence systému efektivního řízení a hodnocení kvality veřejné správy,
- málo rozvinutý systém péče o lidské zdroje, včetně e-learningu, a to jak zaměstnanců veřejné správy, tak i volených představitelů (profesní a manažerské vzdělávání, platný nikoliv však účinný zákon o státní službě),
- nutnost posílit administrativní kapacitu veřejné správy na úrovni krajů a nových mikroregionů (obcí s rozšířenou působností),
- omezený stupeň elektronizace veřejné správy, a to ve třech hlavních dimenzích: (i) ve sféře styku s občany, (ii) ve sféře kontaktu s podnikateli a (iii) mezi jednotlivými institucemi v rámci samotné veřejné správy,
- nedostatečné využívání inovativních přístupů ve veřejné správě na místní úrovni vedoucí k zajištění dostupnosti, kvality a transparentnosti veřejných služeb pro všechny občany,
- absence komplexních systémových změn ve veřejné správě na místní úrovni ve venkovských obcích vedoucí k zajištění dostupnosti a kvality veřejných služeb pro všechny občany,
- velkým, relativně samostatným problémem, je i pomalé fungování soudního systému a problémy s vynutitelností práva,
- nemalým problémem je i nedostatek adekvátních dat a územně analytických podkladů pro kvalitní rozhodování (o území).

Stav a srovnání kvality veřejné správy

Problémy veřejné správy

²² World Economic Forum – Global Competitiveness report 2004-2005, Palgrave MacMillan, 2004, Czesaná, V., Kadeřábková, A., Spěváček, V. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti České republiky, CES 2005.

4. REGIONÁLNÍ ROZVOJ

4.1. Sídlní struktura, urbánní problematika

Česká republika je charakteristická rozdrobenou sídelní strukturou s historicky daným vysokým počtem obcí (viz Příloha – tabulka 11). V České republice je velký počet obcí (k 31.12.2004 to bylo 6248), z nichž pouze malou část lze na základě mezinárodních standardů označit za města²³. Nicméně urbánní oblasti hrají významnou roli v rozvoji celých regionů. Z hlediska funkčního lze v ČR vysledovat následující urbanizované prostory: a) *Pražská aglomerace*, b) *Východočeská aglomerace*, c) *Severočeská konurbace*, d) *Liberec – Jablonec nad Nisou*, e) *Plzeň*, f) *České Budějovice*, g) *Karlovy Vary*, h) *Ostravská aglomerace*, i) *Brněnská aglomerace*, j) *Středomoravské seskupení*, k) *Zlín*.

Na úrovni jednotlivých sídel je možno hovořit o následující hierarchii. Mezinárodní metropolí nižšího řádu je hl. město Praha, která se dlouhodobě profiluje jako přirozené centrum Čech i celé České republiky. Regionální metropolí vyššího řádu je Brno – přirozeně integrující oblast jižní Moravy, nižšího řádu pak Ostrava jako přirozené centrum severní Moravy a Slezska. Mezuregionálním centrem vyššího řádu je Plzeň, ostatními mezoregionálními centry – přirozenými středisky příslušných krajů, jsou Hradec Králové, Pardubice, Liberec, Ústí nad Labem, České Budějovice, Olomouc a Zlín. Posiluje se úloha Karlových Varů a Jihlavy jako správních středisek krajů. Většina obcí s rozšířenou působností plní úlohu mikroregionálních center, z nichž Mladá Boleslav a Opava aspirují na pozici mezoregionálních center.

Z hlediska dalšího rozvojového potenciálu lze definovat v ČR v souladu s dokumentem Politika územního rozvoje České republiky 12 hlavních rozvojových oblastí, kde se projevují zvýšené požadavky na změny v území z důvodu soustředění aktivit mezinárodního nebo republikového významu: Praha, Ostrava, Brno, Hradec Králové – Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec, Olomouc, Zlín, České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary. Tyto rozvojové oblasti jsou dále propojeny 11 rozvojovými osami.

Praha patří v současné době k nejdynamičtějším a nejúspěšnějším centrům střední Evropy. Potýká se však s řadou závažných problémů. Stále patří k českým regionům s nejvíce narušeným životním prostředím, její dopravní infrastruktura zdaleka neodpovídá současným, natož budoucím potřebám a kvalitní lidský a inovační potenciál města je využit jen zčásti. Na druhé straně dosažený stupeň socioekonomického rozvoje vymezuje Prahu jako hlavní rozvojový pól ČR se schopností produkovat a přenášet inovační impulsy do ostatních regionů ČR. Praha je přirozeným těžištěm středních Čech; budování kapacitní infrastruktury, která propojuje území obou regionů, vyžaduje úzkou kooperaci a speciální přístup.

HDP na obyvatele v paritě kupní síly je v Praze 143 % průměru EU 25, zatímco za celou ČR je tato hodnota 70,9 %. Jednotlivé regiony vykazují méně než poloviční hodnotu (58,2 – 66,4 %). Míra registrované nezaměstnanosti v Praze je (2,9 % v září 2006) zhruba třetinová vzhledem

Sídelní struktura

Aglomerace

*Hlavní
rozvojové
oblasti*

*Hlavní město
Praha*

*Odlišnosti v
socioekonomické
charakteristice
oproti ostatním
regionům ČR*

²³ I přes neustálenost mezinárodních definic se v mezinárodním kontextu za městské obyvatelstvo považují obce s více než 2000 obyvateli. V zákoně o obcích je jako jedna z podmínek pro přiznání statutu města uváděna hranice 3000 obyvatel. V roce 2006 bylo v ČR 529 obcí se statutem města. V ČR je pouze 5 měst, která počtem svých obyvatel převyšují hranici 100 000 obyvatel - Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc.

k ukazateli za celou ČR (7,8 %) a skoro pětina ve srovnání s regiony s nejvyšší nezaměstnaností (Moravskoslezsko, Severozápad). Výrazně se prosazuje komparativní výhoda Prahy v oblasti terciárního vzdělávání a rozvoje výzkumných a vývojových kapacit. Zaměstnanost v terciárním sektoru v Praze (79,1 %) vysoce převyšuje hodnotu za celou ČR (56,5 %) a další jednotlivé regiony. Podíl pražských vysokých škol na celkovém počtu studentů ve školním roce 2004/2005 byl 40 %, u soukromých škol dokonce 68 %. Jsou zde lokalizovány zhruba dvě třetiny veřejných institucí výzkumu a vývoje a jedna třetina kapacit soukromého výzkumu a vývoje (má zde sídlo 40 pracovišť Akademie věd ČR a 50 výzkumných ústavů), v roce 2004 směřovalo do Prahy 37,9 % celkových výdajů na výzkum a vývoj a více než 63 % výdajů veřejného sektoru.

Hustá síť malých a středních měst brání vzniku silnějších rozvojových pólů, které by se mohly stát klíčovými póly rozvoje regionů a umožnily by vytvořit síť rovnoměrně pokrývající celé území ČR. Pozice krajských center je slabší ve srovnání se zahraničím a tudíž při stimulaci regionálních rozvojových pólů je nutné zohlednit komplexní rozvoj výše uvedených urbanizovaných prostorů. Přesto některé oblasti ČR nedisponují potřebnou kritickou masou a gravitační síla urbánních struktur neumožňuje integraci příslušného území (např. oblast Českomoravské vysočiny). Pro přenos rozvojových impulsů z národního centra a z rozvojových center okolních států je potřebné stimulovat rozvoj vazeb mezi urbanizovanými prostory, které umožní vznik síťového efektu. Při podpoře rozvoje městských oblastí je třeba zohlednit také řešení sociálních problémů, s nimiž se města v současnosti potýkají – sociální a ekonomický úpadek vybraných čtvrtí (restrukturalizace ekonomiky města, transformace dopravních služeb a infrastruktury, kultivace sídlišť).

V rámci osídlení existují v ČR rovněž periferní regiony v úrovni mikroregionů zejména v příhraničních a hornatých oblastech na severovýchodě republiky, případně na Českomoravské vysočině a rozptýleně po celém území ČR. Značné problémy způsobuje periferním regionům nedostatečné dopravní napojení na regionální centra. Odlehlost se podílí na udržování nadprůměrné nezaměstnanosti a celkovém útlumu ekonomických aktivit v území, který není plně kompenzován příjmy z cestovního ruchu a zemědělství. Periferní regiony trpí nezájmem investorů.

Systém regionální politiky ČR na národní (případně krajské) úrovni klasifikuje podporované regiony a mikroregiony jako strukturálně postižené, hospodářsky slabé a s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. K podpoře jejich rozvoje existuje i odpovídající systém regionálně cílených intervencí. Pro období 2007-13 zahrnují tyto problémové oblasti 30 % území ČR a žije na nich 30 % obyvatel.²⁴

Venkovský prostor

Venkovský prostor ČR podle metodiky EU k 1.1.2003 tvořily na úrovni NUTS II, s výjimkou Prahy a Moravskoslezska, všechny regiony soudržnosti²⁵.

Nárůst počtu obyvatel ve venkovských obcích není územně rovnoměrný a

*Nedostatek pólů
růstu*

Síťování měst

Periferie

*Regiony se
soustředěnou
podporou státu*

*Definice
venkova*

Struktura

²⁴ Viz Mapa 2: Regiony se soustředěnou podporou státu

²⁵ Podle této definice venkov zahrnoval 92,4 % rozlohy státu, obce v takto vymezeném venkovském regionu představovaly 95,2 % všech obcí a žilo v nich 76,2 % obyvatel ČR.

úze souvisí s procesem suburbanizace. Zastoupení ekonomicky aktivního obyvatelstva roste s velikostní kategorií obce. Ve venkovských oblastech se koncentrují problémy z hlediska dostupnosti environmentální infrastruktury a dlouhodobě se projevuje zaostávání dopravní infrastruktury. Nedostatečná je kapacita a kvalita místní veřejné správy a dostupnost veřejných služeb. Zhoršování demografické struktury má dopady do sociální infrastruktury ve venkovských oblastech, jejíž provozování není ekonomicky efektivní.

*venkovského
prostoru*

V České republice lze identifikovat tři typy venkovských oblastí, ve kterých se prosazují odlišné trendy:

*Typy
venkovských
oblastí*

- venkovské oblasti v zázemí velkých měst – jsou ovlivněny převážně suburbanizací a zaznamenávají výrazný nárůst populace, což ovlivňuje jejich rozvojové a zvláště investiční priority,
- průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center, ale s dobrým dopravním spojením (rekreační potenciál),
- periferní venkovské oblasti, řídce obydlené, izolované od spádových měst a hlavních dopravních sítí.

Specifika příhraničních regionů

Příhraniční oblasti byly v rámci národních států dlouhodobě periferními ve smyslu vzdálenosti od rozvojových center. V případě ČR tato zákonitost platí obzvláště vzhledem k výrazně koncentrickému tvaru území republiky. Vzdálenost od center rozvoje a zejména od centra nejvýznamnějšího tj. Prahy byla dlouhodobě, na základě uspořádání území Evropy jako národních států, jednou z bariér rozvoje. Tento handicap je daný, pouze omezeně řešitelný, např. budováním infrastruktury (dopravní, IT apod.), která tyto oblasti časově či virtuálně centru státu přiblíží.

*Příhraniční
regiony*

Rozvojový potenciál se nabízí i směrem k oblastem sousedních zemí a jejich centrům, navazujícím z druhé strany hranice. Předpokladem pro takto integrovaný rozvoj je nejen odstranění bariér hraničních (např. rozšíření Schengenského prostoru), infrastrukturních (pozemní komunikace přes hranici zajišťující dosažitelnost budoucích společných center přeshraničního prostoru z obou stran hranice, IT sítě apod.), ale i bariér psychologických, historických nebo jazykových apod.

Analýza disparit

4.2. Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit

Vývoj v jednotlivých regionech České republiky úzce souvisel s územně diferencovanou hospodářskou dynamikou. Hlavní příčiny nerovnovážného rozvoje regionů a vzniku regionálních disparit jsou převážně tyto:

*Analýza
disparit*

- Regionální rozdíly v ekonomické struktuře a její diverzitě – *výrazný pokles výroby a zaměstnanosti v těžkém průmyslu* – Moravskoslezsko a Severozápad; *pokles výroby textilního a elektrotechnického průmyslu* - Severovýchod a odvětví oděvního a obuvnického průmyslu - Severovýchod (Pardubický kraj), Střední Morava (Zlínský kraj) a Jihovýchod (Vysočina); *výrazný pokles počtu pracovníků v zemědělství, zejména v tradičních agrárních regionech* - Jihovýchod a Střední Morava (Olomoucký kraj); *rozvoj terciérního sektoru, který se s větší intenzitou koncentroval do velkých měst a aglomerací. Velké regionální rozdíly jsou i v oblasti inovačního*

potenciálu.

- *Kvalita lidských zdrojů* (vzdělanost, podnikatelská tradice) a *místní samosprávy* (nedostatečná kapacita administrativy v malých obcích – více než 80 % obcí ČR, neefektivnost, absence systematického a komplexního rozvoje místního potenciálu, orientace na koncepční přístupy, strategické plánování apod.), *zhoršená dostupnost veřejných služeb*, *nízká meziregionální mobilita pracovních sil*.
- *Přetrvávající neuspokojivý stav životního prostředí* – Moravskoslezsko a Severozápad, velká města – Praha, Brno, Plzeň, Ústí nad Labem, Pardubice-Hradec Králové ad. *Nerovnoměrná vybavenost území technickou infrastrukturou. Existence řady územně-technických specifíků a problémů.*
- Rozdílná geografická poloha regionů v rámci České republiky i EU.

4.3. Shrnutí regionálních disparit a klasifikace regionů

Podstatu regionálních disparit, pomineme-li ovšem zásadní rozdíl mezi socioekonomickou úrovní a stupněm rozvoje Prahy a ostatních regionů soudržnosti, vyjadřují následující typy regionů soudržnosti:

Klasifikace regionů dle regionálních disparit

1. *Regiony rychle se rozvíjející* – Praha.
2. *Regiony rozvíjející se* – Jihozápad a Střední Čechy.
3. *Regiony s nízkou dynamikou růstu* – Jihovýchod a Severovýchod.
4. *Regiony zaostávající* – Střední Morava.
5. *Regiony upadající* – Moravskoslezsko a Severozápad.

Ještě výraznější disparity lze identifikovat na úrovni krajů a zvláště pak mikroregionů, kde jsou významné rozdíly v ekonomické výkonnosti. Ty souvisejí s dostupností a obsluhou území zejména periferních oblastí, a to včetně dostupnosti veřejných služeb, dále s mírou nezaměstnanosti ovlivněnou mimo jiné schopností obyvatel přizpůsobit se změnám na trhu práce, rozvíjet své znalosti a dovednosti a případně zahájit a provozovat podnikatelskou činnost. Zaostávání v těchto charakteristikách vede ke stagnaci či snižování kvality života a v důsledku toho k oslabení místních komunit (participace občanů na veřejných záležitostech, rozvoj kulturních a sociálních aktivit apod.) a k celkovému podlomení jejich udržitelného rozvoje. V takto postižených mikroregionech dochází k výrazným změnám v demografické struktuře, odchodu perspektivních a pro rozvoj mikroregionů nezbytných skupin obyvatel – osob vzdělaných a v produktivním věku. Důsledkem všech těchto procesů je pokles ekonomické výkonnosti území a vznik bariér bránících nastartování potřebné regenerace takto postižených regionů.

Mikroregionální disparity pod úrovní NUTS III

SWOT ANALÝZA

Silné stránky

- **Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost**
 - makroekonomická stabilita a rychlý ekonomický růst ve vztahu k EU
 - masivní příliv přímých zahraničních investic podpořený systémem investičních pobídek
 - exportní orientace výroby
 - existence kvalitních vědeckých pracovníků a vědeckých týmů ve vybraných oborech schopných obstát v mezinárodní konkurenci

- **Moderní společnost a konkurenceschopnost**

- trvající sociální dialog a výsledný sociální smír
- dostatek kvalifikované pracovní síly za konkurenční cenu schopné využívat moderní technologie
- vysoký podíl absolventů, kteří dosáhli vyššího sekundárního vzdělání s maturitou
- vysoká penetrace prostředky mobilní komunikace

- **Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost**

- vysoká hustota silniční a železniční sítě, síťový charakter železnic
- vyšší výkony veřejné dopravy ve srovnání s EU, vysoký podíl MHD na přepravních výkonech v osobní dopravě
- zlepšující se celkový stav životního prostředí
- přiměřený podíl chráněných území, implementace evropsky významných lokalit a ptačích oblastí (soustava NATURA 2000)

- **Rozvoj regionů a konkurenceschopnost**

- minimální rozdíly v HDP na obyvatele mezi regiony soudržnosti (s výjimkou Prahy)
- významná socioekonomická pozice Prahy v evropské hierarchii sídel
- významný endogenní potenciál příhraničních regionů

Slabé stránky

- **Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost**

- nedokončená reforma veřejných financí
- nižší produktivita práce a dalších výrobních faktorů v porovnání s vyspělými zeměmi
- zastaralá výrobní základna s vysokou energetickou a materiálovou náročností výroby
- nízká využitelnost výsledků výzkumu a vývoje podnikatelským sektorem (s problémy na straně nabídky i poptávky), rigidita některých V&V institucí, malá otevřenost mezinárodním sítím a podnikům
- nízký podíl soukromých i veřejných výdajů na financování aplikovaného výzkumu a vzdělávání pracovníků, nedostatečná infrastruktura a kapacity výzkumu a vývoje
- nízká kvalita služeb a nevyhovující infrastruktura cestovního ruchu
- nedostatečné využití přírodního a kulturního potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu (kromě Prahy)

- **Moderní společnost a konkurenceschopnost**

- dlouhodobě negativní vývoj přirozené měny obyvatelstva, stárnutí obyvatelstva
- nedostatečná vazba vzdělávacích systémů na měnící se potřeby trhu práce, nedostatečná spolupráce škol a zaměstnavatelů (celoživotní učení)
- v evropském srovnání podprůměrné výdaje z veřejných i soukromých zdrojů na vzdělávání, aktivní politiku zaměstnanosti, zdravotní péči a kulturu
- málo efektivní jazykové vzdělávání
- nižší podíl studujících v terciárním vzdělávání při porovnání s průměrem zemí s dlouhodobě fungující tržní ekonomikou
- nedostatečné znalosti a kompetence k podnikání
- regionálně diferencovaná vysoká míra nezaměstnanosti s výraznými prvky strukturální nezaměstnanosti a s vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných
- dlouhodobě pomalá a nedostatečná integrace specifických skupin obyvatelstva
- nedostatečné využívání informačních a komunikačních služeb MSP a domácnostmi
- nedostatečná míra uplatňování moderních způsobů řízení a ICT ve veřejné správě
- celkově nízká efektivita a kvalita výkonu veřejné správy v malých obcích - absence rovnosti přístupu všech občanů k základním místním veřejným službám

- **Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost**

- nedobudovaná síť TEN-T, nedostatečná síť dálnic a rychlostních komunikací
- nízká úroveň čištění odpadních vod v obcích do 2000 a od 2001 do 10000 ekvivalentních obyvatel
- zatížení vysokého počtu obyvatel nadlimitními hodnotami některé ze znečišťujících látek a hlukem
- málo kapacitní a nekvalitní propojení sídel v regionech, nedostatečná dopravní obslužnost v některých regionech,

- kriticky se zhoršující situace v údržbě dopravních sítí
- pomalý rozvoj kombinované přepravy a logistických center
- nedostatečná dopravní obslužnost v některých regionech
- velký podíl starých ekologických zátěží, nízká míra využívání ploch brownfields
- nedostatečná prevence rizik, zejména živelních pohrom a technologických havárií
- nízký podíl obnovitelných zdrojů energie, nižší míra energetické výtěžnosti tradičních zdrojů
- **Rozvoj regionů a konkurenceschopnost**
- vysoké regionální rozdíly v dynamice ekonomického výkonu a z hlediska podílu a koncentrace strukturálních problémů
- regionální rozdíly v oblasti kvality životního prostředí, zhoršování kvality životního prostředí ve městech
- nedostatek pracovních a rekvalifikačních příležitostí na venkově a odliv obyvatel v produktivním věku
- ekonomická a sociální problémovost příhraničních a periferních regionů
- zanedbaná dopravní infrastruktura napojující příhraniční oblasti na centra uvnitř státu, ale i na rozvojová centra příhraničních regionů sousedních zemí
- podcenění socioekonomické role kultury, jednostranně a tradičně orientovaná nabídka kulturních služeb

Příležitosti

- **Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost**
- intenzivnější zapojení do společného trhu EU
- možnosti oživení evropské ekonomiky, globální růst dynamiky ekonomiky, růst východní Evropy
- posílení progresivních segmentů ekonomiky – prorůstových odvětví, a využití ekologických inovací
- posílení internacionalizace podnikání, rozvoj mezinárodní spolupráce a expanze podniků na zahraničních trzích
- navýšení výdajů na výzkum a vývoj minimálně na úroveň vyspělých zemí
- propojení domácí V&V kapacity s mezinárodními, především evropskými strukturami
- rozvoj spolupráce vědeckovýzkumných institucí, škol, inovačních center a podniků, vytváření sítí
- rozvoj průmyslových služeb a poradenství, zvláště pro MSP
- využití prostředků ze SF v období 2007 – 2013 umožňující urychlenou realizaci strategických investičních akcí
- možnost dalšího rozvoje a zkvalitnění služeb pro cestovní ruch
- rozmanitost krajiny s vysokou přírodní diverzitou a kulturně-historickým potenciálem atraktivní pro cestovní ruch, rekreaci, trávení volného času obyvatel a jejich dalšího vzdělávání
- **Moderní společnost a konkurenceschopnost**
- rozvoj a další zlepšování systému vzdělávání, zvýšení otevřenosti a prostupnosti, kvality a efektivity vzdělávání, včetně jazykového
- navýšení výdajů na vzdělávání a zdravotní péči jak z veřejných, tak ze soukromých zdrojů, minimálně na průměr vyspělých států
- zavedení systému celoživotního učení, posílení motivace k zapojení do dalšího vzdělávání
- rozvoj kvality a nabídky technického a přírodovědného vzdělávání a jeho diverzifikace, zapojení absolventů do výzkumu a vývoje
- tvorba podmínek pro rozvoj informační společnosti, zvýšení penetrace ICT v podnikovém sektoru a domácnostech a rozvoj bezpečných elektronických služeb
- prodlužování střední délky života mužů i žen
- posílení vnitrostátní migrace za prací v souvislosti s uvolněním trhu s byty a růstem mezd
- dokončení modernizace veřejné správy a zvyšování efektivity jejího řízení, posílení administrativní kapacity na všech úrovních veřejné správy
- uplatnění partnerství veřejné správy s podnikateli, sociálními partnery a NNO na všech úrovních řízení veřejných záležitostí
- **Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost**
- urychlené dobudování sítě dálnic a rychlostních komunikací
- zlepšování kvality životního prostředí - snižování zatížení a zátěží a prevence

- rozšíření integrovaných systémů dopravy osob včetně moderních odbavovacích systémů a budování přestupních terminálů
- rozvoj kombinované dopravy, posílení významu železniční dopravy
- rozvoj podmínek pro soukromé investice do veřejných infrastruktur (PPP a koncese)
- racionální hospodaření s energií – energetické úspory, podpora alternativních zdrojů
- předcházení vzniku odpadů, zvýšení podílu recyklace odpadů
- předcházení environmentálním a technologickým rizikům
- **Rozvoj regionů a konkurenceschopnost**
- posílení úlohy velkých měst a urbanizovaných oblastí jako rozvojových pólů regionů zlepšením jejich dopravního napojení na síť dálnic a modernizovaných tratí, posilování jejich inovační kapacity
- potenciál Prahy stát se významným ekonomickým a řídicím centrem Evropy, možnost ostatních regionů soudržnosti využít dynamického rozvoje Prahy
- posilování aplikovatelného inovačního potenciálu na regionální úrovni, využití inovativních akcí
- posílení úlohy mikroregionálních center jako místních rozvojových pólů
- rozvoj udržitelných technologií a podnikatelských aktivit ve venkovském prostoru
- povzbuzení rozvoje vnitřního potenciálu příhraničních oblastí prostřednictvím posílení spolupráce jako zdroje nových pracovních míst a ekonomického rozvoje

Hrozby

- **Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost**
- hospodářská stagnace světových ekonomických center – zejména EU
- vývoj veřejných financí a veřejného dluhu
- nedokončená restrukturalizace ekonomiky
- riziko nepřipravenosti ČR v případě předčasného přijetí eura
- přílišná orientace na oblasti produkce s nízkou přidanou hodnotou, riziko přestěhování významných zaměstnavatelů a investorů do jiných zemí
- výrazně nižší podíl inovujících podniků oproti zemím EU-15
- nedostatečná spolupráce mezi vysokými školami, výzkumnými institucemi a soukromým sektorem v oblasti inovací
- nedostatek pracovišť s efektivně fungujícími systémy pro transfer výsledků V&V
- nedostatečná ochrana duševního vlastnictví
- pokles zájmu o ČR jako destinaci cestovního ruchu
- **Moderní společnost a konkurenceschopnost**
- dopad zvyšování podílu poproduktivní a zdravotně handicapované složky obyvatelstva na celkovou hospodářskou situaci, na sociální a zdravotní systém státu
- možná destabilizace v případě omezování sociálního dialogu
- politizace veřejné správy, přetrvávající korupční a klientské jednání
- nízká vymahatelnost práva a pomalá činnost soudů
- personální destabilizace veřejné správy
- zaostávání v rozvoji znalostní společnosti
- absence komplexního systému celoživotního učení (především z hlediska propojenosti počátečního a dalšího vzdělávání), absence právního rámce
- místní nedostatek specificky kvalifikované pracovní síly ovlivněný její omezenou mobilitou
- Digital Divide - rozdělení společnosti podle možnosti a schopnosti přístupu k ICT, především k internetu, narušování bezpečnosti a ochrany soukromí při užívání ICT
- pokles kvality lidských zdrojů ve zdravotnictví, školství a veřejné správě v důsledku neadekvátních mzdových podmínek a dlouhodobé podfinancovanosti těchto systémů
- dlouhodobá až vícegenerační nezaměstnanost, pokračující diskriminace určitých skupin znevýhodněných na trhu práce

- nízký zájem všech osob (včetně nezaměstnaných) o další vzdělávání (včetně rekvalifikačních kurzů)
- prohlubující se rozdíly mezi dosaženým vzděláním Romů a majoritní společnosti
- **Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost**
 - opoždění výstavby klíčových dopravních koridorů a cest, zejména dálnic a rychlostních komunikací
 - další nárůst tranzitní dopravy přes území ČR, přetížení pozemních komunikací
 - snížení mobility v regionech s nízkou úrovní dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti
 - pokles podílu osobní železniční přepravy z důvodu morálního a technického zaostávání
 - zvyšování antropogenní zátěže prostředí v souvislosti s hospodářským rozvojem
 - podcenění rizikového managementu, prevence a řešení environmentálních a technologických rizik, nedostatečná ochrana proti některým přírodním živlům
- **Rozvoj regionů a konkurenceschopnost**
 - narůstání rozdílů v základních socioekonomických charakteristikách na regionální úrovni
 - regionální rozdíly v zaměstnanosti, další zaostávání problémových regionů a narušení sociálního smíru
 - koncentrace některých odvětví pouze v určitých regionech, možnost nestability regionální ekonomiky
 - přetrvávající negativní image některých regionů
 - absence regionálních inovačních politik a podpory rozvoje inovačního potenciálu v regionech
 - zvyšování rozdílů v kvalitě života mezi metropolitním a ostatními regiony
 - prosazení prostorové sociální segregace ve městech
 - znehodnocení kulturního potenciálu, ztráta kulturních tradic a regionálních specifik
 - nepříznivá věková struktura obyvatel na venkově, pokračování procesu vylidňování periferních oblastí

5. ZHODNOCENÍ DOPADŮ REALIZACE DOSAVADNÍCH ROZVOJOVÝCH PROGRAMŮ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ

Česká republika před vstupem do Evropské unie zpracovala programy čerpání pomoci ze strukturálních fondů EU pro období 2004 - 2006. Téměř celé území ČR (s výjimkou Prahy) bylo zařazeno do Cíle 1: podpora zaostávajícím regionům. Pro podporu těchto regionů jsou určeny operační programy: Průmysl a podnikání (OP PP), Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ), Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Infrastruktura (OPI) a Společný regionální operační program (SROP). Pro Prahu, která byla zařazena do pomoci v rámci Cíle 2 a 3 regionální a strukturální politiky EU, byly zpracovány příslušné jednotné programové dokumenty (JPD 2, JPD 3).

Implementace operačních programů začala po vstupu ČR do EU, tzn. že v současnosti ještě není možné hodnotit dopady těchto intervencí. Do určité míry se dá usuzovat z dosavadního průběhu čerpání strukturálních fondů, které je na základě monitorovacích údajů vyhodnocováno v měsíčních intervalech.

Průběh čerpání strukturálních fondů k 30.9.2006

Tabulka č.12 v příloze vyjadřuje průběh čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti k 30. září 2006. Dosud uzavřené smlouvy více než dvojnásobně převyšují alokaci na rok 2004. Uskutečněné výdaje se přibližují polovině této částky a certifikované žádosti o prostředky se blíží dvěma miliardám korun.

Realizace několika málo opatření je stále zpožděna nebo z jiných důvodů neexistuje dosud zásobník vybraných projektů pokrývajících alokaci 2004 na tato opatření. To může mít vliv z hlediska uplatnění pravidla N+2, zejména v případě opatření vícefondových programů (OP RVMZ, SROP).

Hodnocení střednědobého pokroku realizace Rámce podpory Společenství (RPS)/operačních programů (OP) klasifikovalo míru pravděpodobnosti dosažení specifických cílů RPS. Vycházelo přitom z finančního čerpání a dosažených hodnot indikátorů výstupů a výsledků k 15. 12. 2005 u jednotlivých opatření směřujících svou realizací k plnění příslušného dílčího cíle.

Tab. 1 Předpoklad naplnění specifických cílů podle vývoje implementace k 15. 12. 2005

Specifický cíl	Hodnocení a předpoklad dosažení
I. Specifické cíle pro „Vytváření podmínek pro podnikatelské prostředí“	
Zlepšování podnikatelské infrastruktury	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání	Část opatření významně pod plánovanými hodnotami a s malým podílem projektů s očekávaným přínosem, část přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků; byla přijata opatření ke zvýšení absorpce. Lze předpokládat, že může být dosaženo cíle.
Zlepšování zařízení pro transfer technologií	Část opatření přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků, část se vyvíjí podle plánu. Lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Posilování mechanismů spolupráce mezi výzkumnými pracovišti a průmyslem	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Podpora inovativní kapacity soukromého sektoru a zvyšování přidané hodnoty a produktivity práce	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.

II. Specifické cíle pro „Zvyšování flexibility trhu práce“	
Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu	Část opatření významně pod plánovanými hodnotami a s malým podílem projektů s očekávaným přínosem, část přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků, některá opatření téměř podle plánu. Lze předpokládat, že může být dosaženo cíle .
Modernizace školící infrastruktury s cílem efektivně se přizpůsobit požadavkům pracovního trhu	Část opatření přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků, část se vyvíjí podle plánu. Lze předpokládat, že bude dosaženo cíle .
III. Specifické cíle pro „Zlepšování kvality infrastruktury“	
Zlepšování kvality dopravní infrastruktury	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle .
Zlepšování kvality infrastruktury ŽP	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle .
Zlepšování kvality další technické infrastruktury	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle .

Zdroj: Evaluace střednědobého pokroku realizace RPS

Uvedené hodnocení, byť velmi předběžné a indikativní, naznačuje, že přes pomalý rozjezd implementace a její komplikace je možné zamýšlených cílů RPS dosáhnout. Určitá míra rizika, že nemusí být naplněny, existuje jen u dvou z uvedených cílů: „Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání“ a „Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu“. Řídící orgány obou programů však snížily toto riziko provedením změn a úprav dotčených, málo výkonných, opatření, které by měly pozitivně ovlivnit čerpání a vývoj věcného pokroku.

Závěry pro období 2007 – 2013

Z výsledků evaluace střednědobého pokroku a dílčích evaluačních studií i z praktických zkušeností s implementací OP jsou jasně patrné určité společné problémy v průběhu čerpání prostředků ze strukturálních fondů (SF). Pro příští programovací období z toho plyne nutnost řešit identifikované problémy komplexními opatřeními, která:

- povedou k jednoduché a přehledné implementační struktuře, v níž se budou žadatelé snadno orientovat,
- zjednoduší složité administrativní procesy a tím přispějí k jejich urychlení,
- připraví dostatečnou administrativní kapacitu včetně přípravy kvalitních a kvalifikovaných pracovníků, schopných pružně reagovat na potřeby klientů²⁶,
- zajistí dostatečnou absorpční kapacitu pro čerpání fondů EU prostřednictvím realizace kvalitních projektů.

Jak bylo uvedeno výše, významným problémem při realizaci a naplňování cílů politiky soudržnosti v ČR jsou nedostatky ve sféře veřejné správy. Současné problémy veřejné správy mají navíc negativní důsledky i mimo vlastní sféru politiky soudržnosti, tj. pro celou ekonomiku a společnost ČR. Z obou těchto důvodů je reforma veřejné správy klíčovou záležitostí. Odstraňování bariér oslabujících administrativní kapacitu v oblasti politiky soudržnosti, posilování absorpční kapacity a přesun od administrace k aktivní realizaci bude řešeno prostřednictvím technické pomoci.

Uplatnění zásad efektivního řízení ve sféře politiky soudržnosti by tak měla sehrát úlohu modelu pro ostatní orgány veřejné správy v ČR. Vlastní reforma systému veřejné správy v ČR bude podpořena prostřednictvím samostatné priority Smart administration.

²⁶ Viz: Příčiny pomalého čerpání finančních prostředků strukturálních fondů EU a doporučení k urychlení čerpání

6. STRATEGIE NSRR PRO OBDOBÍ 2007-2013

6.1. Východiska pro formování strategie

Česká republika akcentuje zásady EU pro naplňování lisabonské strategie a zároveň reflektuje i česká specifika, mj. hrozbu narůstajících regionálních a částečně i sociálních disparit.

„Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj růstový potenciál a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu“.

„K dosažení těchto cílů musí Unie zmobilizovat všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i s Společenství - včetně politiky soudržnosti – ve třech rozměrech strategie (hospodářském, sociálním a environmentálním), aby se tak více využilo jejich součinnosti v obecném rámci udržitelného rozvoje“.²⁷

Při nastavení strategie politiky soudržnosti v ČR se vychází z následujících zásad:

- Strategie musí reflektovat otevřenost české ekonomiky a její zapojení do společného trhu EU, což povede k využití vhodné kombinace endogenních i exogenních faktorů konkurenceschopnosti.
- Nasměrování intervencí do oblastí s vysokým růstovým potenciálem, definovaných věcně i územně.
- Zaměření podpory do hnacích sil růstu a zaměstnanosti s výrazným multiplikačním efektem. Politika soudržnosti v ČR se zaměří na investice hmotného charakteru – rozvoj infrastruktury v oblasti podnikání, V&V a inovací, technické, sociální a zdravotní péče, na systémové změny (veřejná správa, trh práce, rozvoj vzdělávacích systémů, kultury, zdravotnictví) a do rozvoje lidského kapitálu.
- Zlepšení řízení veřejných záležitostí. Politika soudržnosti zaměří své intervence rovněž na modernizaci a zefektivnění veřejné správy v ČR, a to na všech úrovních. Vzhledem k tomu, že efektivní výkon veřejné správy významným způsobem ovlivňuje účinnost intervencí národních a evropských politik na národní, regionální a místní úrovni, včetně politiky soudržnosti, je tato oblast pokládána za nedílnou součást strategie NSRR.
- Podpora aplikace komplexního přístupu k územní soudržnosti. Politika soudržnosti sleduje vyvážený a harmonický rozvoj území tím, že koncipuje územně vymezené strategie umožňující horizontální provázání intervencí realizovaných prostřednictvím jednotlivých priorit či operačních programů. Prostřednictvím komplexního a strategického přístupu rozvíjí místní potenciál, optimalizuje intervence v území a přispívá tak k udržitelnosti ekonomických a sociálních struktur v jednotlivých typech území (funkční regiony, mikroregiony, městské a venkovské oblasti).
- Udržitelnost hospodářského růstu v úzké souvislosti se zlepšováním stavu životního prostředí. Strategie NSRR pro období 2007 – 2013 vychází z respektu k životnímu prostředí jako základu udržitelnosti rozvoje. Kvalitní životní prostředí je nezbytným předpokladem udržitelnosti hospodářského růstu.
- Rozvojová strategie navržená v NSRR je komplementární s ostatními politikami Společenství realizovanými v ČR i s vlastními politikami ČR. Národní dotační tituly budou postupně harmonizovány tak, aby byly komplementární vůči strategii NSRR, resp. vůči intervencím realizovaným prostřednictvím operačních programů.

Předpokladem naplnění evropského cíle posílení konkurenceschopnosti EU je zvýšení konkurenceschopnosti jednotlivých členských zemí a jejich regionů. Dlouhodobá

²⁷ Viz Strategické obecné zásady Společenství 2007-2013 (SOZS)

konkurenceschopnost ČR umožní dosáhnout udržitelného ekonomického růstu, jenž je nezbytným předpokladem postupného snižování výkonnostní mezery mezi Českou republikou a nejvyspělejšími zeměmi respektive regiony. Pouze rychlejší růst české ekonomiky než je průměrný růst EU odstraní dlouhodobé zaostávání a napomůže dosáhnout primární cíle politiky soudržnosti.

Základním hodnotovým hlediskem pro formování strategie je udržitelný rozvoj ve všech jeho dimenzích, tj. ekonomické, sociální a environmentální, tj. zejména:

- a) konkurenceschopnost spojená s modernizačním úsilím EU (Lisabonský proces) chápáná jako nástroj ekonomické a sociální přeměny (znalostní ekonomika a znalostní společnost). Strategie NSRR navazuje na Národní Lisabonský program 2005-2008 (Národní program reformy ČR), který implementuje ve vybraných oblastech;
- b) ekonomická soudržnost, tj. snižování výrazných nerovností v ekonomické výkonnosti mezi členskými státy i mezi regiony, jako dlouhodobý strategický cíl politiky soudržnosti;
- c) sociální soudržnost jako další dlouhodobý strategický cíl politiky soudržnosti zaměřený na kvalitu života obyvatel;
- d) územní soudržnost usilující o komplexní přístup k rozvoji území;
- e) rovnost příležitostí pro všechny, s důrazem na rovnost příležitostí mužů a žen. Téma rovných příležitostí se promítá do všech oblastí, ve kterých je potenciálně přítomno riziko diskriminace z hlediska pohlaví, věku, rasy, zdravotního stavu či náboženství. Klíčovou roli má toto téma v souvislosti se zaměstnaností, řešení problémů nezaměstnanosti a při zajišťování rovných příležitostí pro ženy a muže na trhu práce;
- f) zlepšování stavu životního prostředí jako základního předpokladu pro udržitelný hospodářský růst a kvalitu života obyvatel.

Evropská unie vyhlásila na jarním zasedání Evropské rady v roce 2000 Lisabonskou strategii s cílem společně koordinovat kroky vedoucí ke stimulaci růstu, zaměstnanosti a konkurenceschopnosti členských zemí EU, při zachování úrovně kvality života občanů a úrovně ochrany životního prostředí v podmínkách globální hospodářské konkurence a nepříznivého demografického vývoje v Evropě.

Národní program reformy ČR je závazným politickým dokumentem o prioritách a opatřeních v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti pro období 2005 – 2008, jehož cílem je posílit politickou odpovědnost za naplňování obsahu Lisabonské strategie a umožnit vyhodnocení plnění stanovených reformních kroků. Národní program reformy České republiky byl vypracován na základě metodických vodítek - Integrovaných směrů pro růst a pracovní místa (2005–2008), které přijala Evropská rada v červnu roku 2005. Ty slučují Hlavní směry hospodářské politiky a Směry zaměstnanosti EU do jednotného dokumentu a představují významný krok v procesu nového nasměrování a pojmání Lisabonské strategie.

Při zpracování Národního programu reformy ČR se vycházelo ze Strategie udržitelného rozvoje České republiky a Strategie hospodářského růstu ČR. Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec politiky hospodářské a sociální soudržnosti, v období 2007-2013, reflektují relevantní priority Národního programu reformy.

Nejdůležitějšími reformními kroky NPR, na které reaguje NSRR, je vytvoření prostředí stimulačního výzkumu, vývoje a inovace včetně jejich komerčního využití v ekonomické praxi, modernizace a rozvoj dopravních, informačních a komunikačních sítí a vytváření kvalitního podnikatelského prostředí usnadňujícího zakládání nových společností a vykazujícího celkově nízkou administrativní zátěž pro podnikatele, v oblasti zaměstnanosti pak zejména flexibilita trhu práce. V oblasti začleňování osob na trhu práce je soustředěna pozornost na osoby stojící na počátku a na konci profesní kariéry. Reformy z oblasti rozvoje vzdělávání zvýší kvalitu pracovní síly, rozšíří možnosti vzdělávání a podpoří schopnost vyrovnat se s náročnými podmínkami měnícího se trhu práce.

Od začátku tvorby NSRR byl brán zřetel na úzkou souvislost s opatřeními NPR, tak aby nedocházelo k nekonzistenci či neslučitelnosti navržených priorit. Celkem 30 z celkových 46, respektive 41 (části mikroekonomická a zaměstnanost) opatření NPR je součástí strategických cílů NSRR a lze je spolufinancovat ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU. Provázanost se týká pouze opatření v mikroekonomické oblasti a v části věnované zaměstnanosti a vzdělávání, neboť makroekonomickou oblast referenční rámec nezahrnuje. Vzájemná synergie při stanovování priorit NSRR byla zajištěna v první řadě kompetencemi obou spolugestorů definovaných v zákoně č. 2/1969. Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a dále kompetencí Ministerstva pro místní rozvoj v koordinaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti dané zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění. Za účelem koordinace a implementace NPR byla vytvořena Horizontální pracovní skupina a meziresortní pracovní skupiny, kterých se účastnili také zástupci resortů, kteří se podíleli i na tvorbě Národního strategického referenčního rámce.

Vzájemná synergie při stanovování priorit NSRR byla zajištěna mimo jiné intenzivní činností Řídicího a koordinačního výboru a jeho pracovními skupinami. Prostřednictvím tohoto výboru byli do procesu přípravy NSRR zahrnuti relevantní partneři (klíčová ministerstva, představitelé místních a krajských samospráv, hospodářští a sociální partneři, vzdělávací instituce, reprezentace neziskového sektoru atd.) a byl tak důsledně respektován princip partnerství, který byl uplatněn i v případě vyhodnocení Národního programu reforem v roce 2006.

Nařízení pro strukturální fondy a Fond soudržnosti pro období 2007 – 2013 stanoví limity pro příspěvek politiky hospodářské a sociální soudržnosti k naplňování cílů Lisabonské strategie (tzv. Earmarking²⁸). Tyto limity jsou však závazné pro země EU-15, nikoliv pro země, jež přistoupily k Evropské unii 1. května 2004 a později. Česká republika i přesto neopomíná zvýraznit soulad navržené strategie s NPR a Lisabonskou strategií. Provázanost s NPR budou odrážet i jednotlivé operační programy na období 2007 - 2013, kde je plánován vyšší podíl Lisabonských intervencí, než je tomu v současném období. Některé operační programy budou přímo zaměřeny na podporu transferu inovací, budou naplňovat evropský rozměr intervencí a zaměří se na rozvoj kvality lidských zdrojů pro potřeby znalostní ekonomiky. Všechny operační programy obsahují část věnující se vztahu s NPR a souladu s Lisabonskou strategií. Lze předpokládat, že Lisabonské aktivity by měly svým objemem odpovídat, zejména v závěru programovacího období, podílům stanoveným Evropskou komisí pro státy EU-15.

Vazba témat NPR se strategií politiky hospodářské a sociální soudržnosti je uvedena v popisu jednotlivých strategických cílů NSRR, celkový přehled je pak v příloze B.

6.2. Strategie NSRR 2007-2013

6.2.1. Vize České republiky po roce 2013

Česká republika a její regiony se řadí mezi nejrozvinutější země a oblasti Evropy i světa. Společnost i ekonomika prokazují svoji konkurenceschopnost v globální soutěži. Posiluje se postavení ČR ve středoevropském a evropském kontextu. Česká republika disponuje vyspělou strukturovanou občanskou společností s fungujícím sociálním a občanským dialogem, je atraktivním místem pro své obyvatele, pro občany EU a dalších rozvinutých zemí, domácí i zahraniční investory.

Struktura ekonomiky je zaměřena na progresivní odvětví, ve kterých si ČR vydobyla významné postavení. Motorem konkurenceschopnosti se staly vzdělanost, kulturnost, podnikavost a výzkum a vývoj. ČR je atraktivní turistickou destinací.

²⁸ dle čl. 9(3) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999

Otevřená a vysoce vzdělaná společnost, s rozvinutým, efektivně fungujícím systémem zdravotně-sociální péče, umožňuje plnohodnotné zapojení dříve marginalizovaných skupin obyvatelstva, garantuje rovnost příležitostí a vykazuje vysokou míru soudržnosti, úspěšně řeší důsledky nepříznivé demografické situace v populaci, včetně jejich důsledků na důchodový a zdravotní systém. Trh práce umožňuje hladké vyrovnávání se nabídky po práci s poptávkou a pružné řešení místních problémů. Zvyšuje se zaměstnanost, podstatně klesla míra nezaměstnanosti.

Kvalita životního prostředí se výrazně zvýšila. Byly odstraněny významné staré zátěže, společnost získává a využívá potřebnou energii efektivnějším způsobem, produkuje podstatně méně odpadů a výrazně snížila znečištění životního prostředí. Byl zastaven pokles biodiverzity.

Byly dobudovány hlavní dopravní spojnice, celkově se zvýšila dopravní dostupnost. Kvalita národních a regionálních dopravních komunikací odpovídá standardu nejrozvinutějších zemí. Významná část přepravy je realizována prostřednictvím efektivních a k životnímu prostředí ohleduplnějších způsobů.

Diverzifikovaný rozvoj území ČR, tj. jejích regionů, není v rozporu s posilováním konkurenceschopnosti ani se snižováním neodůvodněných regionálních rozdílů. Došlo k posílení přirozených center na regionální a mikroregionální úrovni, která se stala hnacím motorem růstu regionální a místní ekonomiky a zdroji inovací pro svá zázemí. Došlo k eliminaci trendů vedoucích ke vzniku novodobých neodůvodněných regionálních disparit, které by vedly k zaostávání rozvoje vybraných regionů, nežádoucím migračním vlnám a oslabování rozvojového potenciálu.

Stát v partnerství s krajskými a obecními samosprávami garantuje minimální úroveň služeb, které jsou poskytovány obyvatelstvu ve veřejném zájmu. Regionální aktéři se prostřednictvím partnerství podílejí na formování a realizaci místních rozvojových strategií.

Byl vytvořen efektivní systém veřejné správy (na všech úrovních správy), který aplikuje moderní způsoby řízení a využívá nejmodernějších informačních a komunikačních technologií pro správu veřejných záležitostí, je schopen aktivně odhalovat a analyzovat problémy a nalézat optimální řešení.

6.2.2. Globální cíl

Globálním cílem Národního strategického referenčního rámce pro období 2007 – 2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Konkurenceschopnost ČR a schopnost dosáhnout udržitelného růstu je dosažitelná kombinací vnitřních a vnějších faktorů, tj. schopnosti eliminovat vnitřní bariéry a slabá místa a efektivně využít příležitostí vyplývajících ze zapojení ČR do EU a globalizované ekonomiky.

Faktory konkurenceschopnosti ČR jsou:

- a) Konkurenceschopná česká ekonomika;
 - otevřené podnikatelské prostředí (systém),
 - moderní struktura ekonomiky (progresivní průmyslová odvětví, sofistikované služby, aplikační inovační centra),
 - moderní systém výzkumu a vývoje a inovačních aktivit, jehož výstupy jsou využívány v podnikatelské sféře (technologická centra, póly excelence),
 - uplatnění progresivních technologií a moderních forem řízení (růst produktivity).

Výše uvedené faktory se projeví v růstu produktivity práce a dalších výrobních faktorů, v posílení výroby s vyšší přidanou hodnotou, v posílení konkurenceschopnosti podniků na zahraničních trzích a v přechodu na znalostní ekonomiku (změna stávající strategie „low road“ na „high road“²⁹).

b) Otevřená, flexibilní a soudržná společnost;

- inkluzivní a pružný trh práce s kvalifikovanou a flexibilní a zdravou pracovní silou, který jen schopen využívat příležitostí generovaných na globální a evropské úrovni,
- společnost, která pružně a soustavně zvyšuje svůj vzdělanostní potenciál (celoživotní učení) přizpůsobený potřebám moderní ekonomiky a nabývá tak charakteru znalostní společnosti,
- společnost, která usiluje o prevenci svých vnitřních problémů, dokáže je aktivně řešit (mobilita pracovní síly, migrace, stárnutí, prevence nemocí) a garantuje rovnost příležitostí (sociální vyloučení),
- efektivní systém správy veřejných záležitostí včetně zajišťování veřejných služeb a infrastruktury na všech úrovních.

c) Atraktivní prostředí;

- ochrana a zlepšování životní prostředí, péče a využívání krajinného potenciálu, prevence a řešení rizik,
- rozvoj environmentální infrastruktury,
- dostupnost území, existence dopravních a komunikačních spojení a napojení.

d) Vyvážený rozvoj území ;

- stimulace rozvojového potenciálu regionů,
- posilování role měst jako center růstu a rozvoje regionů, řešení jejich vnitřních problémů
- harmonický rozvoj území ČR a snižování existujících disparit (řešení strukturálních problémů),
- udržitelný rozvoj venkovských oblastí (podpora nových ekonomických aktivit).

Vzhledem k významné územní variabilitě je nutné při provádění intervencí zohledňovat místní podmínky (přírodní, ekonomické, sociální, kulturní) a zaměřit strategii na systematický rozvoj místního potenciálu.

6.2.3. Horizontální témata a Gender Mainstreaming v NSRR

Horizontální témata jsou průřezové oblasti, které se prolínají celou strategií Referenčního rámce a jako takové se odrážejí v relevantních prioritách NSRR. Obě témata jsou implicitně obsažena již v globálním cíli NSRR.

V souladu s články 16 a 17 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 patří mezi horizontální témata Národního strategického referenčního rámce 2007-2013:

- rovné příležitosti
- a udržitelný rozvoj.

Horizontální témata mají v rámci programování politiky hospodářské a sociální soudržnosti strategický a dlouhodobý význam. Rovné příležitosti a udržitelný rozvoj patří mezi cíle Evropských

²⁹ Viz např. doporučení projektu technické podpory Rámce podpory Společenství Východiska budování strategie NRP a NSRR, Ecorys.

Společenství a jako takové jsou i hlavním cílem strukturálních fondů. Jejich začlenění do priorit NSRR přispívá k vylepšení zvolené strategie a rozšiřuje plánovanou intervence o přidanou hodnotu, kterou HT představují.

Rovné příležitosti

Princip rovných příležitostí znamená potírání diskriminace na základě pohlaví, rasy, etnického původu, víry, zdravotního postižení, věku či sexuální orientace. Téma rovných příležitostí se vztahuje i na další osoby ohrožené sociálním vyloučením jako jsou migranti, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalitací, osoby z obtížně dopravně dostupných oblastí, drogově závislí, propuštění vězni, absolventi škol; souhrnně skupiny ohrožené sociálním vyloučením. Důležitým tématem v této oblasti je otázka rovnosti mužů a žen. Problematika rovných příležitostí se odráží v obtížném přístupu vybraných skupin obyvatel na trh práce, v jejich přístupu ke vzdělání, v případě žen v přístupu k vyšším řídicím a vědeckým pozicím, v oblasti podnikání, informační společnosti, ale i v oblasti dopravy nebo rozvoje měst.

Spolu se zásadami nediskriminace tvoří nedílnou součást tohoto horizontálního tématu princip gender mainstreaming.

Intervence strategické části NSRR lze z pohledu horizontálních témat rozdělit na:

- a) *aktivity, kterých se problematika rovných příležitostí dotýká přímo,*

kam patří priority Vzdělávání, Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti, Posilování sociální soudržnosti a

- b) *aktivity, u kterých není souvislost jednoznačná, kde však je rovné příležitosti rovněž nutno brát v úvahu.*

kam lze zařadit priority Smart administration, Zlepšení dostupnosti dopravou a Vyvážený rozvoj regionů

Princip gender mainstreaming je zohledňován nejen během přípravy operačních programů u relevantních intervencí, ale nachází své uplatnění i v rámci posilování genderové kompetence implementační struktury.

Udržitelný rozvoj

Hlavními tématy udržitelného rozvoje jsou především témata životního prostředí, neboť právě mezi jednotlivými složkami životního prostředí a ekonomickými aktivitami dochází nejčastěji ke konfliktu s důsledky pro udržitelnost rozvoje. Ekologické hledisko je významným parametrem přijímání politik, sociálně ekonomických koncepcí či rozhodování o investicích.

Jednotlivé problematické okruhy životního prostředí jsou podrobně popsány v analytické části NSRR, v kapitole 3.4., strategie se na životní prostředí zaměřuje přímo svou prioritou Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí.

Na tomto místě je však třeba zdůraznit průřezovost problematiky, tedy zohlednění udržitelného rozvoje i u těch intervencí, které nejsou přímo zacíleny na životní prostředí. Tyto aktivity jsou více směřovány do příčin „neudržitelnosti“ rozvoje. Jedná se zejména o snižování energetické náročnosti, zavádění nových a současně environmentálně šetrných technologií. Další důležitou oblastí, kde hraje udržitelný rozvoj zásadní roli je prioritou vzdělávání.

6.2.4. Strategické cíle NSRR

I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika

Posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru zvyšováním jeho produktivity a urychlením udržitelného hospodářského růstu založeném na systematicky rozvíjeném inovačním potenciálu silné a progresivně strukturované české ekonomiky, generující robustní a udržitelný ekonomický růst.

Významné vazby na Strategické obecné zásady Společenství

Strategický cíl Konkurenceschopná česká ekonomika zohledňuje Strategické obecné zásady Společenství (dále jen SOZS) v oblasti podpory rozvoje inovací a inovačního podnikání, spolupráce podnikatelských subjektů s vědeckovýzkumnými institucemi, podpory vytváření podmínek pro zakládání nových a rozvoj stávajících podnikatelských subjektů, včetně přístupu k finančním zdrojům, a vzájemnou spolupráci podnikatelských subjektů.

Zaměřuje pozornost na posílení úrovně výzkumu a technologického rozvoje, na rozvoj spolupráce veřejných a soukromých výzkumných a vývojových center, uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v podobě výrobních a výrobových inovací, systémovou pomoc pro výzkum a vývoj v MSP a pro transfer technologie, zvýšení investic do lidských zdrojů v oblasti V&V.

Respektuje roli cestovního ruchu jako důležité rozvojové aktivity diversifikující ekonomiku, napomáhající rozvoji podnikání, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a tvorbě nových pracovních míst.

Vazby na Národní program reform

Strategický cíl Konkurenceschopná česká ekonomika přispívá k realizaci NPR prostřednictvím dvou priorit Konkurenceschopný podnikatelský sektor a Podpora kapacit V&V pro inovace, které reagují na osm respektive devět priorit NPR. Priorita Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji byla nově zařazena v roce 2006.

Tab. 2 Provázanost strategických cílů Národního strategického referenčního rámce a opatření Národního programu reform- Strategický cíl Konkurenceschopná česká ekonomika

Strategický cíl/priorita Národního strategického referenčního rámce	Opatření Národního programu reform
Konkurenceschopná česká ekonomika	
<ul style="list-style-type: none"> - Konkurenceschopný podnikatelský sektor - Podpora kapacit V&V pro inovace 	<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovat meziročně veřejné výdaje na výzkum a vývoj - Podporovat investice do výzkumu - Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky - Rozvíjet inovační infrastrukturu - Zlepšit přístup inovačních firem k finančním

	<p>zdrojům</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Podporovat další vzdělávání ve firmách <p><i>Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji³⁰</i></p>
--	--

Klíčové vazby na další strategické cíle:

Dosažení cíle **Konkurenceschopná česká ekonomika** je podmíněno klíčovými vazbami s dalšími strategickými cíli:

- se strategickým cílem **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** prostřednictvím rozvoje lidských zdrojů pro potřeby ekonomiky a především pro flexibilní kvalitní trh práce, dále prostřednictvím motivace osob pro zahájení podnikatelské činnosti. Úzká vazba je nutná v oblasti spolupráce podnikatelské sféry se vzdělávacími a výzkumnými institucemi při podpoře růstu konkurenceschopnosti. Je nutné praktické zaměření vzdělávacích programů a také propojení potřeb trhu práce a adaptace aktivní politiky zaměstnanosti,
- se strategickým cílem **Atraktivní prostředí** prostřednictvím vytváření podmínek pro podnikání a investice. Je nezbytné dosáhnout takové kvality prostředí, která nastartuje proces umístění a vzniku nových podnikatelských subjektů, podpoří rozvoj odvětví zařazených do oblasti ekoprůmyslu a umožní využívat environmenálně šetrné technologie,
- se strategickým cílem **Vyvážený rozvoj území** prostřednictvím posilování místní ekonomiky ve snaze přeměnit strukturu regionální ekonomiky – podpořit rozvoj progresivních odvětví ve městech a diversifikovat venkovské oblasti, urychlit přeměnu hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů a mikroregionů³¹.

Strategický cíl **Konkurenceschopná česká ekonomika** bude realizován prostřednictvím priorit s následujícími dílčími cíli:

A) Priorita Konkurenceschopný podnikatelský sektor

Cíl priority: *Konkurenceschopný, silný a inovující český podnikatelský sektor, dosahující vysoké přidané hodnoty a produktivity práce, schopný prosadit se jak na vnitřním trhu Evropské unie, tak i ostatních mezinárodních trzích.*

Kontext: Zvyšování konkurenceschopnosti českých podniků a odstranění bariér růstu. Systematická podpora investic posilujících inovační potenciál české ekonomiky prostřednictvím rozvoje infrastruktury na podporu podnikání provázané s podporou konzultačních a strategických služeb pro posílení podniků, jejich produktivity, efektivitu řízení prostřednictvím inovací.

Zlepšení přístupu MSP k finančním zdrojům a odstranění dalších překážek ve finanční oblasti prostřednictvím nástrojů na podporu začínajících podniků (zvýhodněné půjčky, fondy rizikového

³⁰ Opatření „Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji“ bylo nově zařazeno v roce 2006.

³¹ Ve vazbě na regionální politiku ČR.

kapitálu, záruky atd.) a dalších opatření vedoucí ke zlepšenému přístupu MSP k finančním nástrojům zvláště ve vztahu k inovačním procesům.

Zaměření klíčových intervencí: Implementace strategického cíle v oblasti první priority se zaměřuje na zvýšení **motivace k podnikání** vytvořením nabídky zvýhodněného financování a zvýhodněných služeb k zahájení a provozování podnikatelské činnosti. Součástí podpory bude vytváření a uplatnění nových finančních nástrojů, jako jsou fondy mikropůjček a fondy rizikového kapitálu, poskytování zvýhodněných úvěrů, zejména podřízených, a záruky usnadňující přístup malých a středních podnikatelů k externím zdrojům financování, zejména bankovním úvěrům. Dále fungování sítí Business Angels zaměřených především na nově vznikající firmy a firmy ve fázi rozvoje, jako jsou spin-off a start-up firmy inkubované v daném Business Innovation Centre (BIC, podnikatelském inovačním centru) a urychlení rozvoje podniků střední velikosti. Součástí podporovaných finančních nástrojů budou i patentové fondy pro podporu ochrany duševního vlastnictví pro MSP, firmy působící v daném BIC aj.

Bude podporován proces zakládání, činnosti a dalšího rozvoje **podnikatelské infrastruktury**, především stávajících průmyslových parků, regenerace stávajících brownfieldů pro podnikání, podnikatelských inkubátorů, resp. podnikatelských inovačních center, vytvářejících podmínky pro vznik a rozvoj malých a středních inovačních firem zaměřených na realizaci nových a environmentálně šetrných technologií a na produkci konkurenceschopných výrobků a služeb. Pozornost bude věnována snižování energetické a materiálové náročnosti produkce.

V ČR je nedostatečně rozvinut systém **kvalitních poradenských služeb**, který by napomohl zejména MSP využít všech tržních příležitostí, zvýšit jejich produktivitu zaváděním progresivních metod řízení, přenosu „best practices“, poskytoval vzdělávací, asistenční a informační služby a poradenství v oblasti mezinárodního obchodu a realizaci společných účastí podniků na veletrzích, výstavách a misích, vyhodnocoval dostupné informace o ověřených vývojových trendech nových poznatků V&V a inovačních procesů a aspektů jejich uvádění do průmyslové praxe, o nejlepších formách podnikání a obecně metodách a systémech managementu uplatňovaných ve světě a v ČR.

Bude stimulován zájem podnikatelů na kooperaci a společném postupu usnadňujícím jejich přístup na trhy, zvláště zapojování menších a středních firem do podnikatelských sítí, které umožní zvýšit jejich konkurenceschopnost, i do subdodavatelských řetězců velkých podniků. Nadále bude podpora směřovat na vytváření a rozvoj regionálně koncentrovaných odvětvových seskupení podnikatelských subjektů a podpůrných institucí – inovativních klastrů. Posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru se odrazí v růstu produktivity práce. V rámci naplňování horizontálního tématu rovné příležitosti bude podpořena snaha podniků vytvářet takovou organizaci práce, která umožní skloubení profesního a rodinného života a dále snahy podniků o vytváření potřebných institucí na zajištění péče o dítě.

Implementace: Priorita Konkurenceschopný podnikatelský sektor je implementována prostřednictvím prioritních os Vznik firem, Rozvoj firem, Efektivní energie, Prostředí pro podnikání a Služby pro rozvoj podnikání **Operačního programu Podnikání a inovace**.

ČR bude participovat na **iniciativě JEREMIE**, která je zaměřena na podporu přístupu MSP k financím a finančním nástrojům. Koordinátor iniciativy (Ministerstvo pro místní rozvoj) v úzké spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Magistrátem hlavního města Prahy prozatím vyjednává s Evropským investičním fondem (EIF) podmínky pro plánovanou implementaci iniciativy v ČR.

B) Priorita Podpora kapacit V&V pro inovace

Cíl priority: Posílení a zvýšení efektivnosti kapacit v oblasti V&V a pro tvorbu inovací, a to v úzké funkční vazbě na podnikatelskou sféru. Soustavné zvyšování podílu znalostní ekonomiky v národním hospodářství.

Kontext: Posílení a přizpůsobení kapacit veřejného aplikovaného výzkumu v úzké provázanosti s potřebami podniků a spolupráce s nimi ve specifických oblastech výzkumu, které jsou podstatné pro budování dlouhodobé konkurenceschopnosti české ekonomiky v kontextu evropského výzkumného prostoru a celosvětových trendů.

Zaměření klíčových intervencí: Bude podporován **rozvoj kapacit V&V pro posílení inovací** v regionech, tj. adaptace a rozvoj veřejných kapacit výzkumu a vývoje, jejich začlenění do Evropského výzkumného prostoru a zapojení do mezinárodních inovačních aktivit. Cílem je usnadnit spolupráci s domácí i zahraniční podnikatelskou sférou, která se zaměří na vytvoření podmínek pro rozvoj aplikovaného výzkumu a posílení inovačního procesu. Bude podporován rozvoj infrastruktury pro aplikovaný výzkum, technologický rozvoj, šíření výsledků V&V a jejich praktickému uplatnění v podobě inovací. Budou vytvářeny podmínky pro úzkou spolupráci mezi výzkumnými a vzdělávacími středisky a podnikatelskou sférou při vytváření inovačních sítí, inovačních center a center přenosu technologií. Systematicky budou podporována centra excelence a jejich zapojení do inovačních klastrů.

Podpora bude směřována na vznik národních technologických platform, spolupráci veřejného a soukromého sektoru v oblasti V&V ve strategicky významných technologických oblastech, zapojování českých výzkumných institucí a podniků do mezinárodních technologických platform, které umožní nárůst veřejných a soukromých investic do oblasti V&V a inovací.

Implementace: Priorita Podpora kapacit V&V pro inovace je implementována prostřednictvím prioritních os Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje a Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji **Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace**.

Posilování inovační kapacity na straně podnikatelských subjektů je řešeno prostřednictvím prioritní osy Inovace **Operačního programu Podnikání a inovace**³².

C) Priorita Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství

Cíl priority: *Zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých regionů i ČR jako celku lepším využitím potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu včetně rozvoje kulturního dědictví.*

Kontext: Podpora kroků vedoucích k efektivnímu využívání možností udržitelného rozvoje cestovního ruchu včetně využití kulturního dědictví a s tím souvisejících služeb s cílem vytvořit z ČR dlouhodobě atraktivní destinaci.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti cestovního ruchu bude pozornost zaměřena na udržitelný rozvoj stávajících atraktivit, využívání přírodního a kulturního bohatství při respektování přírodních hodnot území a podmínek jeho ochrany a kulturního dědictví, odstraňování bariér, bránících jejich efektivnímu a udržitelnému využívání, výstavbu základní a doprovodné infrastruktury. Podporována bude tvorba a nabídka produktů, programů a aktivit, regionálního a nadregionálního významu, které budou atraktivní pro domácí i zahraniční turisty.

Investice se rovněž zaměří na obnovu a využití movitého i nemovitého kulturního dědictví a jednak na rozvoj infrastruktury pro kulturní služby a na zlepšení nabídky kulturních služeb. V obou oblastech budou podporovány především aktivity s přímým růstovým ekonomickým a sociálním efektem (vytváření pracovních míst, tvorba HDP) a s nepřímým efektem (posilování sociální koheze regionů a zatraktivnění regionů pro obyvatele, návštěvníky a investory).

³² Poznámka k implementaci:

Rozdělení programů OP PI a OP VaVpI má věcnou oporu v rozdílných režimech ve vztahu k veřejné podpoře. Program VaVpI podporuje využití výsledků V&V především v oblasti veřejných výzkumných institucí a vysokých škol. Podpora končí v okamžiku, kdy je výsledek V&V připraven ke komercializaci. Od okamžiku vzniku podnikatelského subjektu nebo vzniku komerčně zakotvené spolupráce je podpora realizována prostřednictvím OP PI.

Doposud nedostatečná šíře a kvalita služeb cestovního ruchu omezuje jeho rozvoj v regionech ČR. Pozornost bude tedy zaměřena na kultivaci nabídky, na zahájení a rozvoj podnikání v oblasti cestovního ruchu, zlepšování konkurenceschopnosti jednotlivých subjektů, zlepšování vlastního řízení a rozvoj destinačního managementu. Podpora se zaměří rovněž na vytváření sítí spolupráce pro propagaci příslušných atraktivit, rozvoj cestovního ruchu v území a přenos „best practices“.

Implementace: Priorita Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství je implementována prostřednictvím prioritních os Rozvoj cestovního ruchu **Regionálních operačních programů** a dále prioritní osy Národní podpora územního rozvoje **Integrovaného operačního programu** jednak v oblastech organizace a řízení cestovního ruchu a zajištění standardizace kvality služeb cestovního ruchu a zkvalitnění marketingové podpory České republiky v sektoru cestovního ruchu a jednak v oblastech revitalizace kulturních památek, modernizace objektů a jejich vybavení pro uchování, ochranu a další využití národního kulturního dědictví a modernizace kulturních služeb.

II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

Vytvoření moderní občanské společnosti otevřené vnějším příležitostem, společnosti která je schopná reagovat na tyto impulsy. Cílem je podpořit rozvoj vnitřně různorodé sociálně citlivé a soudržné společnosti a přispět ke zvyšování kvality života obyvatel, vytvořit moderní vzdělávací systém, který by přispěl k rozvoji znalostní ekonomiky, a stal se zdrojem efektivity a flexibility trhu práce, což vyústí ve vytvoření silné schopnosti ekonomiky vytvářet nová a kvalitní pracovní místa.

Vazba na Strategické obecné zásady Společenství

Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost odráží cíle SOZS v oblasti investic do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace, podporou aktivních nástrojů zajišťujících včasnou identifikaci potřeb v oblasti vzdělávání, spolupráci mezi vzdělávacími a výzkumnými institucemi, výzkumnými a technologickými centry, příp. podnikatelskými subjekty a NNO. Současně zabezpečuje rozvoj lidských zdrojů pro V&V. Dále zaměřuje pozornost na inovační vzdělávací reformy, které umožní jednotlivcům i celým skupinám zapojit se v průběhu svého života do dalšího vzdělávání.

V oblasti zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti reaguje strategický cíl na snahu zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce, zlepšit koordinaci a implementaci aktivních nástrojů zajišťujících včasnou identifikaci potřeb v oblasti zaměstnanosti. Zaměřuje se na zvyšování počtu let strávených ekonomicky aktivním, produktivním životem, na předcházení sociálních vyloučení v důsledku zhoršení zdravotního stavu nebo vyššího věku, podporu začleňování osob čelících riziku sociálního vyloučení na trhu práce, zvyšování jejich zaměstnatelnosti prostřednictvím jejich zapojení do odborného vzdělávání a přípravy, ale i nezbytné sociální podpory a pečovatelských služeb a na posilování rovného přístupu ke službám informační společnosti.

Strategický cíl dále reaguje na ty části SOZS, kde jsou členské země vyzývány k budování efektivní veřejné správy a veřejných služeb na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Zaměřuje se na posílení institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb na národní, regionální a místní úrovni.

Vazba na Národní program reform

Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost přispívá k realizaci NPR všemi svými dílčími prioritami. Reaguje na 18 priorit NPR.

Tab. 3 Provázanost strategických cílů Národního strategického referenčního rámce a opatření Národního programu reforem- Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

Strategický cíl/priorita Národního strategického referenčního rámce	Opatření Národního programu reforem
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	
<ul style="list-style-type: none"> - Vzdělávání - Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti - Rozvoj informační společnosti - Smart administration 	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu - Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT - Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací - Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb - Modernizovat politiku zaměstnanosti - Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let - Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce - Zvýšit participaci starších osob na trhu práce - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Realizovat kurikulární reformu - Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Zlepšit propojení systémů počátečního a dalšího vzdělávání - Podporovat prostupnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání - Podporovat další vzdělávání ve firmách - Zvýšit informační vzdělanost - <i>Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy</i> - <i>Snížení administrativní zátěže podnikatelů minimálně o 20 %</i>

Klíčové vazby na další strategické cíle

Dosažení cíle **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** je podmíněno klíčovými vazbami s dalšími strategickými cíli:

- se strategickým cílem **Konkurenceschopná česká ekonomika** prostřednictvím vazby na efektivní trh práce a kvalitu lidských zdrojů v podnikání,
- se strategickým cílem **Atraktivní prostředí** prostřednictvím vytvoření podmínek jak pro podnikání, tak pro práci a život. Tento strategický chce dosáhnout takové kvality prostředí, které je atraktivní pro práci obyvatelstva, umožní prostorovou a kvalitativní mobilitu pracovní síly,
- se strategickým cílem **Vyvážený rozvoj území** prostřednictvím vazby na rozvoj místních společenství a stabilizace venkovského osídlení. Cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost přispívá cílům Vyváženého rozvoje území ve snaze rozvinout místní společenství, zabránit sociálnímu vyloučení a vzniku kapes chudoby ve městech, stabilizovat venkovské komunity, rozvíjet místní vzdělanost a podpořit adaptaci místní infrastruktury pro vzdělávání, rozvíjet místní kulturu, podpořit modernizaci místních sociálních a zdravotních zařízení.

Strategický cíl **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** bude realizován prostřednictvím následujících priorit:

A) Priorita Vzdělávání

Cíl priority: *Cílem této priority je zvýšení adaptability českého lidského potenciálu pro zajištění zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky a podporu aktuální zaměstnanosti i budoucí zaměstnatelnosti včetně zlepšení lidských zdrojů pro podnikání.*

Kontext: Adaptace vzdělávacího systému integrovaná s přizpůsobením systému dalšího vzdělávání do komplexního systému celoživotního učení prostřednictvím institucionalizovaného dialogu mezi hospodářskou sférou, vzdělávacími institucemi a institucemi trhu práce. Podpora spolupráce vzdělávacích a výzkumných institucí se zaměstnavateli, podnikatelskou sférou a veřejným sektorem s cílem posílit konkurenceschopnost a akcelarovat růst ekonomiky včetně regionálního rozvoje. Rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje. Podpora účinné spolupráce mezi výzkumnými a vývojovými pracovišti a podniky. Rozvoj znalostní ekonomiky prostřednictvím modernizace, zkvalitňování a diverzifikace terciárního vzdělávání propojeného s V&V.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **vzdělávání** se intervence zaměří na vytvoření komplexního a pro všechny otevřeného systému celoživotního učení, který poskytuje kvalitní vzdělání a odbornou přípravu pro úspěšné uplatnění na trhu práce včetně klíčových kompetencí zásadních pro trh práce. Pozornost bude proto věnována podpoře kurikulární reformy orientované na rozvoj osobnosti a klíčových kompetencí uplatnitelných v praxi; na inovaci vzdělávacích programů; podporu hodnocení výsledků vzdělávání a systému poradenství. V této souvislosti bude podporována spolupráce škol všech úrovní vzdělávacího systému se zaměstnavateli, firmami a jejich asociacemi, příp. úřady práce. S tím také souvisí rozvoj dalšího vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků škol s ohledem na potřebu zatraktivnění učitelského povolání a nezbytná materiální obnova vzdělávacích zařízení.

V oblasti terciárního vzdělávání bude pozornost věnována adaptaci studijních programů pro potřeby znalostní společnosti s důrazem na rozvoj progresivních oborů a V&V pro posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky. Především se bude jednat o zvýšení kvality vzdělávání využíváním nejnovějších poznatků v jednotlivých oblastech lidské činnosti. Úsilí bude zaměřeno na rozšiřování přístupu k terciárnímu vzdělávání, zvýšení prostupnosti vzdělávacího systému, což

umožní studentům flexibilně reagovat na očekávané změny na trhu práce, a na posílení motivace a zvýšení atraktivity studia technických a přírodovědných oborů. Výzvou je rovněž rozšíření možností využití kapacit institucí poskytujících terciární vzdělání pro rozvoj programů celoživotního vzdělávání. Důraz bude kladen také na zkvalitnění přípravy budoucích i stávajících akademických pracovníků a přípravu lidských zdrojů pro V&V. Je nezbytné podpořit personální kapacitu terciárního vzdělávání a vytvořit motivační systém pro mladé začínající pracovníky výzkumu a vývoje.

Intervence se zaměří na podporu rozvoje koncepce a strategie (resp. systémového rámce) dalšího vzdělávání³³, a to zejména prostřednictvím přípravy a implementace právních předpisů, zajišťování prostupnosti mezi počátečním a dalším vzděláváním (vytváření Národní soustavy kvalifikací kompatibilní s Evropským rámcem kvalifikací), zkvalitňování systému ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, monitorování a analýzy stavu dalšího vzdělávání. Z hlediska racionality systému je potřebné dokončení systémové podpory pro rozvoj dalšího vzdělávání (např. certifikační systém, informační systém o vzdělávacích možnostech v oblasti dalšího vzdělávání, hodnocení kvality služeb, zajišťování akreditace vzdělávacích zařízení k provádění rekvalifikací, apod.).

Ve spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců, vzdělávacích institucí a institucí trhu práce budou na základě rozboru stávající a očekávané poptávky na trhu práce indikovány vzdělávací potřeby a podporováno další vzdělávání realizované ve školách (včetně vysokých škol) a školských zařízeních. Podporovány budou programy a kurzy, které směřují do rozvojových směrů a nabízejí nové formy vzdělávání, jež zvyšují jejich dostupnost (kombinované, distanční, e-learning, časově a organizačně dostupné). Rozvoj celoživotního učení bude podporován bez ohledu na věk osob, tak aby starší lidé nebyli vzhledem ke svému věku diskriminováni a aby jim celoživotní vzdělávání umožnilo udržet krok s rozvojem společnosti včetně oblasti informačních technologií.

Z hlediska horizontálního tématu rovné příležitosti se prioritě zaměří na intervence umožňující genderově spravedlivé vzdělávání a snížení segregace v jednotlivých oborech zejména díky lepšímu přístupu žen k odbornému vzdělávání v dosud výhradně mužských oborech. Priorita bude obsahovat osvětové intervence k možnostem sladění profesního a rodinného života.

Průřezovými tématy v rámci celoživotního učení bude podpora vzdělávání v cizích jazycích a rozvoj podnikatelských dovedností, zejména prostřednictvím nabývání klíčových kompetencí zaměřených na schopnost podnikatelského myšlení a iniciativy, což jsou klíčové aspekty pro motivaci k samostatnému podnikání.

Implementace: Priorita Vzdělávání je implementována prostřednictvím prioritních os Počáteční vzdělávání, Další vzdělávání a Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost** a dále prostřednictvím prioritní osy Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání **Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace**.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Modernizace počátečního vzdělávání **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

B) Priorita Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti

³³ Oblast dalšího vzdělávání v rámci kompetencí MŠMT a MPSV byla rozdělena pro účely implementace strukturálních fondů následovně: priorita *Vzdělávání* je zaměřena na vytvoření **systémového rámce dalšího vzdělávání, formování koncepcí, strategií a souvisejících právních předpisů** v této oblasti a na nabídku dalšího vzdělávání realizovaného ve školách a školských zařízeních. Priorita *Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti* je zaměřena na **podporu dalšího profesního vzdělávání** (tj. vzdělávání zaměřeného na získávání a zvyšování způsobilosti pro výkon určitého povolání, tzn. včetně dalšího vzdělávání ve firmách a vzdělávání zaměstnanců v rámci smart administration), jeho koncepce a souvisejících právních předpisů v oblasti státní politiky zaměstnanosti, jež bude kompatibilní a bude vycházet ze systémového rámce vytvořeného v rámci priority *Vzdělávání* Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Cíl priority: *Zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti především posílením adaptability lidských zdrojů a zvýšení flexibility trhu práce.*

Kontext: Zlepšování efektivitu trhu práce prostřednictvím rozvoje a pěstování klíčových trhů požadovaných kompetencí zvláště ve vztahu k budování znalostní a informační společnosti, modernizace aktivní politiky zaměstnanosti.

Zaměření klíčových intervencí: Aktivitu se zaměří především na zlepšení přístupu k zaměstnání a prevenci nezaměstnanosti prostřednictvím efektivně zaměřených a modernizovaných nástrojů aktivní politiky trhu práce a na zvyšování adaptability pracovní síly. V rámci zlepšení přístupu k zaměstnání bude kladen důraz na jednotlivce a na výběr takových nástrojů, které nejlépe podpoří jeho integraci do udržitelného zaměstnání. K tomu je nutné podporovat intervence zaměřené na modernizaci veřejných služeb zaměstnanosti zvýšením kvality informačních, poradenských, vzdělávacích, zprostředkovatelských a ostatních služeb poskytovaných institucemi na trhu práce. Nedílnou součástí bude dále tvorba systémů pro předvídání změn na trhu práce pro zvládání postupných i náhlých změn v zaměstnanosti, tj. očekávaných budoucích pracovních a kvalifikačních požadavků. V rámci této priority bude zvyšována profesní mobilita, a to zejména prostřednictvím rekvalifikací, které řeší nerovnováhu mezi kvalifikační strukturou uchazečů a zájemců o zaměstnání.

V rámci zvyšování adaptability pracovní síly a předcházení nezaměstnanosti budou intervence zaměřeny na podporu investic do lidských zdrojů ze strany podniků a organizací, rozvoje odborných znalostí, kvalifikací a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů. Pozornost tak bude zaměřena zejména na podporu dalšího vzdělávání v návaznosti na systémový rámec dalšího vzdělávání, na analýzu vztahu mezi profesní přípravou a požadavky trhu práce, motivaci k dalšímu vzdělávání, včetně přípravy právních předpisů zaměřených na podporu poskytování výhod zaměstnanců při studiu, monitorování a analýzy stavu dalšího profesního vzdělávání. Důležitým aspektem je i podpora vzdělávacích aktivit zaměstnavatelů, spolupráce podniků a vzdělávacích zařízení při přípravě, realizaci a vyhodnocování vzdělávacích programů, vytváření podmínek pro další profesní vzdělávání osob se ztíženým přístupem k zaměstnání a ohrožených sociálním vyloučením. Dále se aktivitu zaměří na rozšiřování možností pro uplatňování pružnějších forem zaměstnávání.

Podpořen bude rovněž rozvoj specifických služeb v oblasti zaměstnanosti, odborné přípravy a podpory zaměstnanců v souvislosti s restrukturalizací podniků a odvětví. Intervence budou dále zaměřeny na zlepšení bezpečnosti práce, podporu zdravého životního stylu, zlepšení ochrany zdraví a prevenci nemocí, umožní tak zvýšit podíl zdravé pracovní síly v populaci a také počet aktivních let strávených v práci. Podporovány budou dále intervence zaměřené na zvyšování dostupnosti a kvality nabídky dalšího vzdělávání z hlediska potřeb trhu práce a znalostní společnosti.

Podporovány budou územní (regionální a místní) iniciativy zaměřené na aktivizaci sociálních partnerů, posílení sociálního dialogu pro řešení místních problémů trhu práce a vytváření sítí pro přenos a sdílení poznatků a zkušeností.

Při realizaci této priority budou respektovány regionální odlišnosti a intervence nastaveny tak, aby rozvíjely potenciál jednotlivých regionů³⁴.

Implementace: Priorita Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti je implementována prostřednictvím prioritních os Adaptabilita, Aktivní politiky trhu práce a Mezinárodní spolupráce **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**. Podpůrné hmotné investice budou financovány prostřednictvím prioritní osy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu**.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Podpora rozvoje znalostní ekonomiky **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

³⁴ Viz. Strategie regionálního rozvoje ČR a Národní rozvojový plán ČR, 2007-2013

C) Priorita Posilování sociální soudržnosti

Cíl priority: *Společnost vytvářející rovné šance pro všechny, napomáhající odstraňovat překážky integrace skupin ohrožených nebo vystavených sociálnímu vyloučení, která garantuje dostupnost sociální infrastruktury pro všechny obyvatele.*

Kontext: Řešení dlouhodobé nezaměstnanosti, opětovné zapojení osob dlouhodobě vyloučených z trhu práce, aktivizace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo již vyloučených, potlačení zdrojů nezaměstnanosti a marginalizace prostřednictvím opatření aktivní politiky zaměstnanosti, preventivními opatřeními v oblasti sociálního vyčleňování a rovných příležitostí a opatřeními na podporu zaměstnatelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením a rovněž preventivními opatřeními ve vztahu k veřejnému zdraví.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **posilování sociální soudržnosti** se priorita zaměří především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným ke zvyšování jejich zaměstnatelnosti a snižování dlouhodobé nezaměstnanosti a to jednak formou přímé podpory jednotlivců a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti zdravotních a sociálních služeb pro tyto osoby včetně posilování místních partnerství. V rámci této oblasti budou podporovány také aktivity zaměřené na prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce a opatření směřující k lepší slučitelnosti rodinného a profesního života včetně intervencí usnadňující problematické začlenění na trh práce po návratu z rodičovské dovolené. V této souvislosti bude v systémové oblasti zohledněna podpora vyššího začleňování mužů v rámci povinností v domácím a rodinném životě. Zvláštní pozornost bude věnována příslušníkům romských komunit a migrantům a dalším skupinám z odlišného sociokulturního prostředí. Sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatelstva bude podpořeno také prostřednictvím podpory subjektů poskytujících sociální služby vedoucí k integraci do trhu práce a do společnosti. Důraz bude také kladen na rozvoj systému sociálních služeb zejména cestou dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků působících v sociálních službách a v oblasti zdravotnictví. Opatření v oblasti předcházení sociálnímu vyloučení budou zaměřena zejména na snižování závislosti na sociálním a důchodovém systému a optimalizaci dopadů na veřejné prostředky zdravotního fondu a fondu sociálního zajištění.

V rámci priority bude problematika zaměstnanosti některých skupin na trhu práce řešena prostřednictvím podpory a rozvoje sociální ekonomiky. Mezi specifické takto podporované skupiny budou patřit zejména senioři čelící věkové diskriminaci. Podpora bude specifikována tak, aby se snížila ekonomická závislost těchto osob a posílilo se jejich začlenění, resp. setrvání ve společnosti. Problematika rozvoje lidských zdrojů překračuje hranice regionů a států a tudíž je potřeba navázat intenzivní mezinárodní spolupráci zaměřenou na výměnu zkušeností a „best practises“, což umožňuje zvýšit dopad a efektivitu projektů na místní, regionální a národní úrovni a provádět mezinárodní srovnávání.

Implementace: Priorita Posilování sociální soudržnosti je implementována prostřednictvím prioritní osy Sociální integrace a rovné příležitosti **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost** s tím, že hmotné investice do zařízení regionálního a místního významu jsou realizovány **Regionálními operačními programy. Ostatní** podpůrné hmotné investice budou financovány prostřednictvím prioritní osy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu.**

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Podpora vstupu na trh práce **Operačního programu Praha Adaptabilita.**

D) Priorita Rozvoj informační společnosti

Cíl priority: *Posílení dostupnosti služeb informační společnosti, informační společnost pro všechny.*

Kontext: Aktivním využíváním ICT zvýšit efektivitu hospodářských aktivit a stimulovat hospodářský růst ČR.

Zaměření klíčových intervencí: Priorita přispívá k dosažení strategického cíle Otevřená, flexibilní a soudržná společnost prostřednictvím podpory rovného přístupu v oblasti **informačních a komunikačních technologií**.

ČR si dala za cíl dosáhnout do roku 2010 využití vysokorychlostního přístupu pro cca 50 % populace. Podpora se proto soustředí na rozvoj a efektivní využívání ICT a zvýšení nabídky speciálních aplikací a služeb – zejména ve veřejných službách (ve vazbě na prioritu Smart Administration), pro posílení konkurenceschopnosti MSP, pro jejich široké využívání domácnostmi a pro umožnění šíření rozmanitého digitálního obsahu. Důraz bude kladen na zlepšení přístupu sociálně znevýhodněných skupin k ICT, který zlepší integraci těchto skupin na trh práce a do společnosti. Stěžejní oblastí podpory bude zvýšení informační vzdělanosti získáváním a zvyšováním dovedností v oblasti ICT nejširšími vrstvami obyvatelstva a odstranění rizika digital divide.

Intervence se dále zaměří na dobudování konzistentní celorepublikové vysokorychlostní ICT infrastruktury, zvláště v periferních oblastech, která je nezbytným předpokladem dostupnosti elektronických služeb a dalšího rozvoje informační společnosti; dále na zajištění konvergence elektronických sítí a služeb, včetně digitálního rozhlasového a televizního vysílání. Pozornost bude věnována i zajištění bezpečnosti sítí a informací a interoperabilitě ICT služeb pro zvýšení důvěry občanů a subjektů komerční i nekomerční sféry v informační společnost. Vzhledem k dynamickému vývoji odvětví ICT je dále nezbytné prosazovat využívání otevřených norem a specifikací při realizaci ICT řešení.

Implementace: Priorita Rozvoj informační společnosti je implementována v oblastech podporovaných ERDF prostřednictvím prioritní osy Modernizace veřejné správy **Integrovaného operačního programu**. V případě zvyšování dovedností v oblasti ICT (ESF) bude tato priorita naplňována prostřednictvím intervencí prioritní osy Další vzdělávání **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, případně prioritní osy Veřejná správa a veřejné služby **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**.

Problematika rozvoje informační společnosti bude s ohledem na dosažení synergických efektů částečně implementována v přímé vazbě na věcnou podporu hlavních věcných témat např. formou rozvoje aplikací (e-government, e-tax, e-business, e-health, e-culture apod.). Rozvoj informační společnosti pro MSP je řešen prostřednictvím prioritních os Prostředí pro podnikání a inovace a Služby pro rozvoj podnikání **Operačního programu Podnikání a inovace**. ICT je rovněž horizontálním tématem **Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace**. V oblasti podpory modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a rozvoje trhu práce bude naplňována prostřednictvím prioritní osy Aktivní politiky trhu práce **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Podpora rozvoje znalostní ekonomiky **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

E) Priorita Smart administration

Cíl priority: Cílem reformy veřejné správy je aktivní, efektivně fungující, výkonná a transparentní veřejná správa na všech úrovních využívající moderní technologie a moderní metody řízení.

Kontext: Rozvoj smart administration, posilování efektivního způsobu správy veřejných záležitostí na ústřední, regionální a místní úrovni s využitím moderních metod řízení a moderních technologií. Veřejná správa se stává aktivním poskytovatelem kvalitních veřejných služeb občanům a podnikatelům, je schopna reagovat na jejich potřeby pružně nabízet řešení. Pozornost se zaměří na tvorbu účinných politik a programů pro změnu prostředí v hospodářské oblasti, zaměstnanosti, sociální oblasti, vzdělávání, zdravotnictví a práva, regionálního rozvoje. Posílí budování a rozvoj

systémů sběru dat, vyhodnocování účinnosti politiky, rozvoj meziinstitucionální spolupráce včetně účinnější spolupráce obcí a dialogu mezi veřejnou správou a soukromými společenskými institucemi (partnerství).

Zaměření klíčových intervencí: Podpora v oblasti modernizace veřejné správy se zaměří na zvýšení administrativní kapacity, kvality, efektivnosti, transparentnosti a dostupnosti veřejné správy a veřejných služeb. V souladu s výsledky analýzy a koncepčními materiály Ministerstva vnitra a Ministerstva práce a sociálních věcí budou intervence soustředěny na podporu následujících zásadních směrů modernizace jak orgánů ústřední státní správy, tak i územní veřejné správy:

Podporováno bude zavádění progresivních metod řízení a moderního informačního managementu ve veřejné správě. Bezprostředním cílem je po zavedení těchto systémů v oblasti řízení strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, jejich postupné uplatnění i v dalších oblastech veřejné správy. Jedná se o řízení vnitřních procesů, jejich vyhodnocování, detekci a odstraňování úzkých míst.

Neuspokojivé výsledky činnosti veřejné správy souvisejí rovněž s nízkou dostupností progresivních informačních a komunikačních technologií, neprovázaností jednotlivých dílčích segmentů ICT, dublováním databází, nedostatečnou nabídkou speciálních aplikací vytvořených na míru potřebám konkrétních orgánů veřejné správy a jejich klientů (včetně klientů se speciálními potřebami) a nedostatečným sběrem, využíváním a řízením informací. Tento problém by měl být řešen urychleným rozvojem e-governmentu, a to jak v oblasti technické infrastruktury, tak i v oblastech neinvestičních, resp. „měkkých“. Podpora projektů neinvestiční povahy bude zaměřena především na podporu uplatnění moderních koncepčních metod včetně strategického plánování, s jejichž pomocí bude zajištěna větší efektivnost a adekvátnost veřejných politik, vytvořeny potřebné vazby mezi jednotlivými politikami tak, aby bylo dosaženo požadovaných synergických efektů, včetně aplikace metody Territorial Impact Assessment (TIA).

Zvláštní pozornost bude věnována provázání národních a evropských politik, realizovaných na území ČR tak, aby se maximalizovaly jejich potenciální účinky, hospodárně využívaly prostředky určené k jejich realizaci a efektivně využívalo jednotného systému administrace (standardizace postupů, využití jednoho administrativního systému, včetně modelu „one stop shop“). Tímto způsobem dojde k odstranění stávajících byrokratických bariér, dvojkolejnosti administrace, ke snížení administrativní náročnosti na straně pracovníků veřejné správy i na straně jejich klientů. Uplatnění strategického přístupu v oblasti poskytování veřejných služeb umožní také zlepšit jejich dostupnost po celém území státu (zvláště v periferních a venkovských oblastech). V případě územních orgánů veřejné správy se bude především jednat o posilování kapacity krajů a obcí (s důrazem na obce s rozšířenou působností) pro efektivní poskytování veřejných služeb, pro přípravu, realizaci a hodnocení strategií a projektů rozvoje území a vytváření adekvátní datové a informační základny.

Pro rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě a veřejném sektoru je nutné vytvořit a posílit výhody spojené s prací ve veřejné správě, vytvořit systém, který přiláká nové talenty. Pro zaměstnance veřejné správy budou připraveny motivační programy. Systematická péče o profesní a osobnostní rozvoj pracovníků, vytváření kariérních řádů a postupů, rozvinutý systém dalšího profesního vzdělávání, včetně prohlubování jazykových a komunikačních znalostí a dovedností při práci s ICT jsou důležitými nástroji. U vedoucích pracovníků – úředníků i volených zástupců bude vzdělávání zaměřeno na prohlubování manažerských schopností a dovedností, na osvojení si progresivních stylů řízení. K efektivitě i atraktivitě práce ve veřejném sektoru přispěje i zlepšení materiálního vybavení jednotlivých pracovišť tak, aby odpovídalo potřebám veřejné správy pro 21. století, včetně efektivního využívání progresivních ICT.

Posilování transparentnosti veřejné správy je spojeno s jejím otevřením širší veřejnosti. Zvláště na regionální a místní úrovni je možné posílit přímou participaci občanů na rozhodovacím procesu, aktivizovat jejich zapojení do přípravy, realizace a sledování účinku (monitoringu) programů či politik. Územní partnerství při řešení problémů místního rozvoje realizovaná představiteli územní

samosprávy a zástupců občanské společnosti výrazně přispějí k aktivizaci zdrojů a aktérů v území, k překonání institucionálních a byrokratických bariér, k lepšímu zacílení rozvojových politik a tím povedou i ke zvýšení jejich efektivity. Příznivé podmínky pro vznik územních partnerství jsou především na úrovni krajů, obcí s rozšířenou působností a mikroregionů vytvořených svazky obcí. Větší otevřenost veřejné správy rovněž umožní posílit roli vnější kontroly a přispěje k dodržování etických kodexů a standardů.

V návaznosti na NPR bude podpořeno zpracování podrobných analýz s cílem identifikovat oblasti veřejné správy, ve kterých je podpora administrativní kapacity nejvíce žádoucí z hlediska pozitivního dopadu na hospodářský růst a zaměstnanost.

Implementace: Věcná zodpovědnost za realizaci reformy veřejné správy v ČR je delegována na Ministerstvo vnitra České republiky, které vytvoří koordinační orgán, zodpovědný za integrovaný přístup k implementaci aktivit podporovaných v rámci této priority jak z ESF - systémové aktivity, rozvoj lidských zdrojů, tak i hmotných intervencí podporovaných ERDF.

Podpora modernizace veřejné správy bude realizována prostřednictvím dvou tématických operačních programů - prostřednictvím prioritní osy Veřejná správa a veřejné služby **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost** a prioritních os Modernizace veřejné správy a Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu**. Vzhledem k tomu, že pro dosažení cílů v oblasti modernizace veřejné správy budou kombinovány systémové (měkké) intervence financované z ESF (OP LZZ) a hmotné intervence podporované z ERDF (IOP), bude odpovídajícím způsobem zajištěna vzájemná koordinace. Základním východiskem pro tuto koordinaci přitom bude obecný princip, že aktivity financované z ESF budou primární a „tvrdé“ investice z ERDF budou tyto aktivity podporovat a doplňovat. Na tuto prioritu rovněž reagují intervence prioritní osy Národní podpora územního rozvoje v oblasti intervence Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik **Integrovaného operačního programu**.

Cílová skupina zaměstnanců veřejné správy hl. m. Prahy a městských částí hl. m. bude podporována prostřednictvím prioritní osy Podpora rozvoje znalostní ekonomiky **Operačního programu Praha Adaptabilita**

III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí

Zajištění kvalitní fyzické základny pro hospodářský a sociální rozvoj prostřednictvím investic do zlepšení kvality životního prostředí a dostupnosti dopravních sítí.

Vazba na Strategické obecné zásady Společenství

Atraktivita prostředí je důležitým faktorem konkurenceschopnosti ČR. Strategický cíl Atraktivní prostředí v oblasti životního prostředí primárně implementuje závazky České republiky v oblasti ochrany životního prostředí uvedené v přístupové smlouvě³⁵. Pouze částečně tedy reaguje na SOZS,

³⁵ Přístupová smlouva obsahuje:

1. Přejídné období (dále PO) do 31. 12. 2005 na nakládání s odpady - směrnice 94/62/EC o obalech a obalových odpadech. PO pro dosažení cílových hodnot u recyklace a opětovného využití obalu (článek 6 směrnice).
2. Přejídné období do 31. 12. 2010 na kvalitu vody - směrnice 91/271/EEC o čištění městských odpadních vod (čištění komunálních vod). Jde o přejídné období pro praktickou implementaci na výstavbu a rekonstrukce kanalizačních sítí a čištění odpadních vod zejména u obcí kategorie 2 000 - 10 000 ekvivalentních obyvatel (EO) a pro rekonstrukce a intenzifikace čištění odpadních vod nad 10 000 EO pro zajištění vyššího stupně čištění. Nařízením vlády č. 61/2003 Sb., „se všechny povrchové vody na území ČR vymezují jako citlivé“.
3. Přejídné období do 31. 12. 2007 na implementaci směrnice 2001/80/EC o omezení emisí znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení (resp. na plnění stanovených emisních limitů pro SO₂) pro 2 podniky: teplárnu Přerov a Novou Huť, a.s.

Přejídné období po podpisu Přístupové smlouvy:

kde je problematika zohledněna v kapitole Evropa - atraktivní území pro investice a práci: zlepšení environmentální infrastruktury a udržitelný rozvoj energie (snížení energetické náročnosti a využití alternativních zdrojů energie).

Strategický cíl Atraktivní prostředí se v oblasti dopravní dostupnosti odkazuje na SOZS, kapitolu Evropa - atraktivní území pro investice a práci, s důrazem na podporu dopravních projektů klíčových pro rozvoj Evropy a regionů, podpory alternativních druhů dopravy a kombinované přepravy. Přispívá tak ke zvýšení prostorové mobility pracovních sil a zvýšení konkurenceschopnosti českého podnikatelského sektoru vyžadujícího zlepšení regionální dopravní infrastruktury.

Vazba na Národní program reform

Strategický cíl Atraktivní prostředí prostřednictvím obou svých priorit reaguje na témata NPR. Implementuje pět priorit NPR.

Tab. 4 Provázanost strategických cílů Národního strategického referenčního rámce a opatření Národního programu reform- Strategický cíl Atraktivní prostředí

Strategický cíl/priorita Národního strategického referenčního rámce	Opatření Národního programu reform
Atraktivní prostředí	
<ul style="list-style-type: none"> - Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí - Zlepšení dostupnosti dopravou 	<ul style="list-style-type: none"> - Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů - Podporovat environmentální technologie - Modernizovat a rozvíjet dopravní sítě - Zavádět inteligentní systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu - Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet kombinovanou dopravu

Klíčové vazby na další strategické cíle:

Dosažení strategického cíle **Atraktivní prostředí** je podmíněno klíčovými vazbami s dalšími strategickými cíli:

- se strategickým cílem **Konkurenceschopná česká ekonomika** prostřednictvím využívání nových objevů a technologií při vytváření fyzického prostředí a podporou úspor energií v průmyslu,

1. Směrnice 2005/20/ES, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech. ČR získala přechodné období do 31. prosince 2012 na dosažení cílů týkajících se recyklace a využití odpadů z obalů, uvedených v čl. 6 směrnice 2004/12/ES.
2. Směrnice 2002/96/ES o odpadech z elektrických a elektronických zařízení. Dne 30. března 2004 vydala Rada EU rozhodnutí 2004/312/ES, ve kterém poskytuje České republice, Estonsku, Maďarsku, Lotyšsku, Litvě a Slovensku odklad termínů uvedených v čl. 5 odst. 5 a v čl. 7 odst. 2 směrnice 2002/96/ES o odpadech z elektrických a elektronických zařízení v délce 24 měsíců, tj. do 31. 12. 2008.

- se strategickým cílem **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** prostřednictvím poskytování vzdělávání a zvyšování povědomí o environmentálních souvislostech,
- se strategickým cílem **Vyvážený rozvoj území** prostřednictvím snahy rozvinout dopravní infrastrukturu regionálního a místního významu (regionální letiště, silnice II. a III. třídy, místní komunikace, cyklostezky, rozvoj dopravních systémů, podpora veřejné dopravy), odstranit místní nedostatky v dostupnosti technické infrastruktury a realizovat aktivity v oblasti ochrany životního prostředí ve městech a napomoci péči o přírodu a krajinu na venkově, regenerovat brownfields.

Strategický cíl **Atraktivní prostředí** bude realizován prostřednictvím následujících priorit:

A) Priorita Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí

Cíl priority: *Zlepšení dostupnosti environmentální infrastruktury, obnovení a zvýšení kvality životního prostředí a podpora úspor energií.*

Kontext: Nastavení systému a provádění stálé péče o životní prostředí a jeho jednotlivé složky s cílem zlepšení stavu životního prostředí, zabránění vzniku nových rizik a odstranění starých ekologických zátěží je bezprostředně spojeno s udržitelným rozvojem společnosti a růstem ekonomiky. Investice mají přímý vliv na kvalitu života obyvatelstva v území, ovlivňují jeho zdraví, přispívají ke zvýšení atraktivity prostředí pro investory snížením externích nákladů (záporných externalit), přispívají k využívání progresivních, environmentálně a energeticky úsporných technologií.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **životního prostředí** se podpora zaměří na zlepšování kvality ovzduší, především snížení expozice obyvatelstva imisemi a hlukem, dále na uplatnění k přírodě šetrného vodní hospodářství, zvláště na výstavbu čistíren odpadních vod, vodovodů a kanalizace a protipovodňovou ochranu. Dalším podporovaným tématem s úzkou vazbou na soukromý sektor je problematika úspory energie, jedná se především o snížení energetické náročnosti průmyslu či zvýšení úspor v bytovém sektoru. Pozornost bude zaměřena na vyšší efektivitu využití stávající zdrojů a rozvoj obnovitelných zdrojů energie.

Důraz bude kladen na opatření pro obnovu krajinných struktur (včetně zlepšení životního prostředí urbanizované krajiny), optimalizaci vodního režimu krajiny a na podporu biodiverzity. Je nezbytné se zaměřit na rekultivaci starých skládek a sanací a rekultivaci starých ekologických zátěží, na prevenci vzniku odpadů a nesprávného nakládání s nimi, na zvyšování míry jejich recyklace, biologický rozklad, materiálové a energetické využití, jejich energetického využívání a na efektivní nakládání s obaly. Bude kladen důraz na předcházení environmentálních a technologických rizik (prevence a řešení), omezování průmyslového znečištění. Pozornost se soustředí na posilování environmentálního vzdělávání a osvětu.

Implementace: Priorita Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí je implementována prostřednictvím prioritních os Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, Udržitelné využívání zdrojů energie, Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik, Zlepšování stavu přírody a krajiny, Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu **Operačního programu Životní prostředí**.

Úspory energií v průmyslu jsou řešeny v prioritní ose Efektivní energie **Operačního programu Podnikání a inovace**. Problematika předcházení a řízení rizik je implementována prostřednictvím prioritní osy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu**, a to v oblastech souvisejících s rozvojem záchranného systému pro zvýšení bezpečnosti a prevenci rizik.

ČR předpokládá zapojení soukromých zdrojů prostřednictvím PPP do větších infrastrukturních projektů v oblasti životního prostředí a regenerace území v souladu s Politikou využívání PPP schválenou vládou ČR.

ČR bude participovat na **iniciativě JASPERS**, jenž je zaměřena na pomoc při přípravě velkých projektů v oblasti životního prostředí. Koordinátor iniciativy (MMR) v úzké spolupráci s Ministerstvem životního prostředí každoročně připraví spolu se zástupci Evropské investiční banky (EIB) tzv. Akční plán podporovaných projektů.

B) Priorita Zlepšení dostupnosti dopravou

Cíl priority: *Posílení dostupnosti dopravou a dopravní obslužnosti, rozvoj environmentálně šetrné dopravy.*

Kontext: Dobudování základní sítě kapacitních komunikací, klíčových spojnic v oblasti dopravy a silničních a dálničních obchvatů měst a obcí, budování napojení a technických přístupů, včetně rozvoje dopravních systémů snižuje dopravní náklady a zlepšuje dostupnost území, což se odrazí ve zvýšení kvality života obyvatelstva v území, posílení atraktivity prostředí pro investory a zvýšení jejich produktivity; je předpokladem posílení dostupnosti služeb veřejného zájmu.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti zlepšení **dostupnosti dopravou** bude realizována výstavba a modernizace dopravní infrastruktury, která má rozhodující význam pro ekonomiku ČR. Důraz bude kladen na zprůchodnění evropských dopravních koridorů jak silničních, tak železničních, a napojení hlavních hospodářských center státu na evropskou dopravní síť³⁶. Pozornost bude věnována především výstavbě a modernizaci sítě TEN-T a sítí navazujících včetně zajištění potřebné míry plynulosti a bezpečnosti jejich provozu. Dobudování páteřní sítě v ČR a napojení regionů na páteřní síť i propojení uvnitř regionů posílí prostupnost dopravních sítí alepší dostupnost regionů ČR i jejich vzájemné propojení.

Dále bude pozornost věnována podpoře rozvoje druhů dopravy šetrnějších k životnímu prostředí, tj. zejména dopravy železniční, jedná se o budování a modernizace v oblasti železniční dopravy mimo transevropské sítě, s cílem zvýšit podíl železniční dopravy na přepravě cestujících a zboží.

Budou modernizovány klíčové národní a regionální tratě tak, aby byla vytvořena konkurenceschopná alternativa silniční přepravě a byl tak stimulován rozvoj multimodální, zvláště kombinované dopravy, příp. i ve vazbě na vodní dopravu, avšak s ohledem na podmínky ochrany přírody. Podpora se zaměří na uplatňování moderních způsobů řízení a formování progresivních dopravních strategií s cílem zvýšit efektivitu dopravních systémů a přepravní komfort. Dále bude podporována na území hl. m. Prahy další výstavba metra jako environmentálně šetrného druhu dopravy a systémy pro řízení silniční dopravy v hl. m. Praze.

Podpora bude směřovat také na opatření k omezení negativních dopadů dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel (ekodukty a biokoridory, protihlukové bariéry atd.).

Implementace: Priorita Zlepšení dostupnosti dopravou je realizována prostřednictvím prioritních os Modernizace železniční sítě TEN-T, Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T, Modernizace železniční sítě mimo TEN-T, Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T a Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy **Operačního programu Doprava**.

Česká republika schválila postup využívání PPP v roce 2004 a analyzovala kombinaci využití PPP a strukturálních fondů ve dvou studiích³⁷. ČR předpokládá zapojení soukromých zdrojů

³⁶ Prioritními projekty Trans-European Transport Network bude projekt č. 22 - železnice spojující Brno – Praha - Plzeň - německá hranice, a větev Praha – České Budějovice – rakouská hranice, č. 23 - železnice spojující Brno - polská hranice a projekt č. 25 - dálnice Brno – polská hranice a Brno – rakouská hranice.

³⁷ Aplikace principu PPP v politice hospodářské a sociální soudržnosti, Ministerstvo pro místní rozvoj, květen 2006
Aplikace PPP v dopravních projektech financovaných z fondů EU, Ministerstvo dopravy, listopad 2005

prostřednictvím PPP do větších infrastrukturních projektů v oblasti dopravy v souladu s platným zněním Politika využívání PPP, schválené vládou ČR.

ČR bude i v oblasti velkých infrastrukturních dopravních projektů participovat na **iniciativě JASPERS**. Koordinátor iniciativy (MMR) v úzké spolupráci s Ministerstvem dopravy každoročně připraví spolu se zástupci EIB tzv. Akční plán podporovaných projektů.

IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území

Vyvážený a harmonický rozvoj celého území ČR, dosažený prostřednictvím zmírňování disparit mezi regiony i uvnitř regionů. Bude posílen ekonomický růst a růst zaměstnanosti využitím přírodních, ekonomických a sociokulturních odlišností regionů a jejich diferencovaného vnitřního potenciálu. Zároveň bude posílena územní a sociální soudržnost respektováním variability prostorových struktur (sídelní struktura, hierarchie měst, typy venkovských oblastí).

Vazba na Strategické obecné zásady Společenství

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území reflektuje SOZS ve smyslu zohlednění územního rozměru politiky soudržnosti, koordinací intervencí z různých zdrojů a realizací intervencí s explicitním regionálním dopadem.

Opatření zaměřená na podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce doplňují intervence realizované v rámci cíle Konvergence. Speciální pozornost věnovaná územní spolupráci odráží potřebu užší spolupráce mezi regiony EU k urychlení hospodářského rozvoje a k dosažení vyššího růstu.

Vazba na Národní program reform

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území je chápán jako nepřímá podpora, resp. podmínka realizace Národního programu reform. Zaměření strategického cíle Vyvážený rozvoj území však neznamena jednostrannou orientaci všech relevantních priorit tematických i regionálních operačních programů jen na podporu tradičního pojetí ekonomické, sociální a územní soudržnosti, neboť jsou připraveny i priority, jejichž cílem je v souladu s Lisabonskou strategií podpora konkurenceschopnosti regionů s největším růstovým potenciálem, jejichž stimulace přispěje ke konvergenci ČR k evropskému průměru.

Intervence plánované na území hl. m. Prahy budou přímo přispívat k naplňování Lisabonského procesu, především v oblasti vzdělávání, trhu práce, podpory V&V, jakož i v případě intervencí do velké infrastruktury.

Tab. 5 Provázanost strategických cílů Národního strategického referenčního rámce a opatření Národního programu reform- Strategický cíl Vyvážený rozvoj území

Strategický cíl/priorita Národního strategického referenčního rámce	Opatření Národního programu reform
Vyvážený rozvoj území	
<ul style="list-style-type: none"> - Vyvážený rozvoj regionů - Rozvoj venkovských oblastí - Rozvoj městských oblastí 	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizovat a rozvíjet dopravní síť - Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu - Zvýšit územní mobilitu

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území zohledňuje územní rozměr politiky soudržnosti a různorodé podmínky jednotlivých regionů. Jeho priority koordinují intervence tematických a regionálních

operačních programů (ROP) a diferencují jejich věcné zaměření a intenzitu působení v souladu se stupněm vyspělosti a problémovosti regionů. V jeho rámci dochází k propojení a komplementaritě intervencí politiky soudržnosti se zásahy vnitřní regionální politiky ČR. Vedle zaostávajících regionů a regionů se strukturálními problémy akcentuje rozvojovou strategii a směry podpory rozvoje městských oblastí, měst jako pólů rozvoje a území v rozvojových osách, kterými se šíří jejich rozvojové impulsy do okolí a určuje rámce opatření vedoucích k hospodářské diversifikaci a k zlepšování dostupnosti venkovských oblastí. Problematiku periferních, odlehlých regionů propojuje s aktivitami v rámci přeshraniční spolupráce.

Vazba na Strategii regionálního rozvoje ČR a Politiku územního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje na základě analýzy regionálního vývoje definuje priority české regionální politiky a vymezuje regiony se soustředěnou podporou státu, a to jak pro potřeby podpory ze samotné regionální politiky, tak i pro koncepci regionální dimenze vybraných sektorových politik s výraznými regionálními dopady. Politika územního rozvoje stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území, vymezuje oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje. Ve vymezených oblastech, plochách a koridorech stanovuje kriteria a podmínky pro rozhodování o možných variantách změn v území. Oba tyto dokumenty jsou základem jak pro koncepci regionálních intervencí, tak i pro koordinaci relevantních priorit v rámci tématických operačních programů.

Klíčové vazby na další strategické cíle:

Dosažení strategického cíle **Vyvážený rozvoj území** je podmíněno klíčovými vazbami s ostatními strategickými cíli prostřednictvím regionální dimenze příslušných tématických programů:

- se strategickým cílem **Konkurenceschopná česká ekonomika** prostřednictvím vytvoření příležitostí k podnikání v podnikatelsky méně exponovaných regionech i mimo centra regionů, a prostřednictvím zintenzivnění vazeb mezi podnikateli, a regiony a municipalitami,
- se strategickým cílem **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** prostřednictvím rozvoje místních společenství, stabilizace osídlení mimo hlavní růstová centra, důrazu na zlepšení vzdělanosti a zaměstnatelnosti obyvatel ve znevýhodněných regionech,
- se strategickým cílem **Atraktivní prostředí** prostřednictvím zlepšení životních podmínek a dostupnosti ve znevýhodněných regionech.
- mezi klíčové vazby strategických cílů je nezbytné zahrnout i vazbu na strategický cíl **Obnova venkova** (financovaný z EAFRD), přičemž je zabezpečeno jasné rozhraní intervencí

Strategický cíl **Vyvážený rozvoj území** bude realizován prostřednictvím následujících priorit:

Cíl Konvergence

A. Vyvážený rozvoj regionů

Cíl priority: *Vyvážený a harmonický rozvoj regionů vedoucí ke snižování disparit v socioekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů České republiky.*

Kontext: Snižování disparit mezi regiony a uvnitř regionů, zacílení a provázání intervencí jednotlivých typů OP dle stupně vyspělosti a potřeb regionů.

Zaměření klíčových intervencí: Intervence budou zaměřeny na dvojí cíl - snižování disparit v socioekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů soudržnosti při respektování a využívání jejich

sociálních, ekonomických a kulturních specifík, jak jsou specifikovány v krajských strategiích rozvoje. V rámci tohoto cíle budou realizovány:

- intervence s regionální dimenzí, které jsou speciální částí tematických intervencí, zejména podpora podnikání včetně prostorového aspektu vybraných odvětvových politik, dále rozvoj lidských zdrojů a vzdělání a rozvoj dopravní sítě,
- intervence explicitně regionálního významu, které však budou komplementární k tematickým intervencím realizovaným na národní úrovni (zejm. podnikání, vzdělávání, dopravní infrastruktura) a to ve dvojím smyslu; buďto podle principu subsidiarity budou řešeny přímo na regionální úrovni (např. “brownfields”, dopravní obslužnost, cestovní ruch), nebo v zájmu synergie budou místně provázány intervence financované z ESF (zejména u priorit vzdělání a veřejná správa).

Implementace: Cíle priority bude dosaženo pomocí synergického působení intervencí realizovaných prostřednictvím tematických operačních programů a ROPů. Synergické působení má dvě důležité dimenze: (i) provázání vybraných intervencí tematických operačních programů v území cestou koordinace aktivit různých OP a vhodnou formou preference konkrétních regionů, (ii) vytvoření integrovaných plánů rozvoje území (měst) a podmínění podpory z vybraných priorit ROP a vybraných intervencí tematických operačních programů schválením těchto plánů. K dosažení cíle přispějí v různé míře všechny tematické operační programy, jejichž vybrané intervence budou specificky zaměřeny podle potřeb jednotlivých regionů.

V případě **OP Doprava** se především jedná o výstavbu páteřních komunikací, které jsou zařazeny mezi TEN-T. Významnou prioritou s výrazným regionálním dopadem je úsilí o urychlené napojování krajských měst na dálniční síť, což povede k posílení integrity regionálního a sídelního systému ČR a dále úsilí o kvalitní propojení se zahraničím.

Implicitní regionální dimenzi obsahuje i **OP Životní prostředí**, který v souladu s přijatými mezinárodními závazky do roku 2010 zajistí dobudování chybějící vodohospodářské infrastruktury, což povede ke zlepšení kvality ŽP zejména v oblastech s nejvíce narušeným prostředím. Prioritní osa Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí bude mít pozitivní dopad zejména na regiony, ve kterých je dosud silně poškozeno životní prostředí, což představuje pro některé české regiony jednu z nejvýraznějších bariér pro jejich rozvoj, mj. i z důvodu jejich špatného image mezi obyvatelstvem i investory.

Výraznou **regionální a urbánní dimenzi** obsahuje **OP Výzkum a vývoj pro inovace** (OP VaVpI), který se dominantně zaměří na podporu omezeného počtu velkých projektů (evropská centra excelence) v souladu se sedmi prioritními oblastmi vymezenými Národním programem výzkumu. Tím se napomůže posílení role těchto center jako pólů růstu. V návaznosti na tyto intervence bude poskytována podpora z programu **OP Podnikání a inovace** (OP PI), se záměrem přímo i nepřímo rozšířit efekty intervencí OP VaVpI do podnikatelské praxe. OP VaVpI také podpoří rozvoj kapacit cíleného výzkumu v regionech, stejně jako kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání.

OP PI přispěje ke splnění cíle i koncentrací podpory v rámci prioritní osy Rozvoj firem do strukturálně postižených regionů Severozápad a Moravskoslezsko. Naopak, prioritní osa Inovace implicitně dále posílí konkurenceschopnost regionů s významnou podnikatelskou a inovační tradicí a potenciálem.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost podpoří naplnění strategického cíle dílčím způsobem prostřednictvím všech prioritních os především podporou rovných příležitostí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání v podnikatelském sektoru ve vazbě na specifické podmínky v konkrétních regionech, modernizací vyššího odborného vzdělávání napomůže sladit nabídku s poptávkou na trhu práce a v souladu se současnými přístupy k podpoře konkurenceschopnosti podpoří rozvoj partnerství a sítí.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) k naplnění cíle přispěje jednak samotnou koncepcí operačního programu, tj. zaměřením na podporu integrace skupin nejvíce ohrožených sociálním vyloučením (dlouhodobě nezaměstnaní a další skupiny, které jsou obvykle územně výrazně

koncentrovány), a dále skutečností, že většina priorit bude prioritně zaměřena na podporu regionů, trpících nejvyšší nezaměstnaností a oblastí s největší koncentrací sociálních problémů (regiony Severozápad a Moravskoslezsko).

Příspěvek ke splnění cíle je výrazně akcentován i v rámci **IOP**. Jedná se zejména o prioritní osu Národní podpora územního rozvoje, zaměřenou na modernizaci a rozvoj systémů tvorby územních politik, včetně rozvinutí a aplikace metodologie Territorial Impact Assessment (TIA) na významné státní politiky a programy. Významným cílem IOP je zlepšení výkonu veřejné správy/veřejných služeb, a to včetně rozvoje e-governmentu.

Velmi výrazný přínos ke splnění cíle je očekáván od **Regionálních operačních programů (ROPy)**, které se zaměřují především na rozvoj relevantní dopravní infrastruktury (tj. modernizaci a výstavbu silnic II.a III. třídy, především těch, které představují napojení na TEN) a na vytváření či posilování integrovaných metropolitních či regionálních systémů veřejné dopravy. Dále ROPy podpoří rozvoj cestovního ruchu, pro který existuje výrazný potenciál i ve venkovských a periferních oblastech. V rámci této priority bude podporována obnova a záchrana kulturních památek, které mají zásadní vliv na rozvoj cestovního ruchu.

V rámci prioritních os ROPů je plánováno i zařazení inovativních akcí, jejichž charakter bude záviset na potřebách jednotlivých regionů. Tyto inovativní akce budou zaměřeny především na podporu realizace (či dopracování stávajících) regionálních inovačních strategií (RIS) s cílem provázat jejich realizaci s ostatními strategickými dokumenty na úrovni měst nebo krajů; cílem podpory z ROPů však bude důraz na implementaci RIS, tj. na koordinaci regionálních aktérů a reálné prosazení cílů strategie. V případě těchto inovativních akcí se počítá s významným využitím metody networkingu na evropské úrovni.

B. Rozvoj městských oblastí

Cíl priority: *Posilování role měst jako akceleratorů růstu a rozvoje regionů a podpora revitalizací čtvrtí procházejících úpadkem.*

Kontext: Zvyšování konkurenceschopnosti měst posílením progresivních odvětví v jejich ekonomice, překonání jejich nedostatečné kritické váhy prostřednictvím síťování a přeměnou (revitalizací) městského prostředí..

Zaměření klíčových intervencí: Intervence zaměřené na posilování měst a jejich seskupení jako tahounů růstu a center rozvoje regionů budou podporovat vytváření urbánních sítí schopných přenášet rozvojové a inovační impulsy. Podpora bude v souladu s místními podmínkami zaměřena na regionální (krajská města, vybraná statutární města) a mikroregionální centra (jedná se především o ostatní statutární města, obce s rozšířenou působností případně přirozená centra svazků obcí) s cílem posílit přirozenou územní soudržnost, podpořit partnerství města a venkova a dosáhnout vyváženého polycentrického rozvoje.

Dále budou podporovány integrované projekty zaměřené na revitalizaci a změnu funkčního využití vybraných městských částí, na celkové řešení dopravy (infrastruktura, obslužnost, dopravní systémy, veřejná doprava), na péči o životní prostředí ve městech a na podporu zdravého způsobu života. Rovněž budou zaměřeny na podporu sociální soudržnosti městských komunit (prevence vzniku sociálně nepříznivého prostředí - kapsy chudoby v městských a příměstských lokalitách, především v panelových sídlištích). Bude podpořena tvorba komplexních strategií rozvoje města na jejichž základě bude možné poskytovat podporu vzájemně provázaným investičním akcím.

Implementace: Explicitní urbánní dimenzi mají prioritní osy ROPů zaměřené na řešení problémů měst. Bude posilována jak konkurenceschopnost měst s potenciálem stát se póly růstu (či posílit tuto jejich roli), tak i soudržnost podporou městských čtvrtí procházejících úpadkem. Pozornost se zaměří na podporu nových přístupů k rozvoji měst, jako je tematická či územní koncentrace

intervencí realizovaná podle integrovaných plánů rozvoje měst, s nimiž v ČR dosud nejsou zkušenosti.

Pro posílení územní soudržnosti uvnitř měst se podpora zaměří na 3 problémové typy městských území: (i) panelová sídliště, (ii) brownfields (revitalizace brownfields do 5 ha a dále v případě jejich konverze na jinou než výrobní funkci³⁸) a (iii) revitalizace středů měst. V rámci prioritní osy ROPů bude podporováno široké spektrum relevantních a způsobilých sfér - veřejná infrastruktura (veřejná doprava, úprava parteru města, včetně veřejného osvětlení), sociální infrastruktura (školy, zdravotnictví), a místní služby.

Zřejmou urbánní dimenzi má výše uvedený **OP VaVpI**, který je v oblasti rozvoje inovačního potenciálu ve městech komplementární s ROPy.

Příspěvek ke splnění cíle je výrazně akcentován i v rámci **IOP**. Jedná se zejména o prioritní osu Národní podpora územního rozvoje, zaměřenou na zlepšení fyzického prostředí pro bydlení, především formou podpory revitalizace panelových sídlišť i jednotlivých domů s cílem předejít výrazné sociální segregaci a polarizaci. Podpora bude poskytována na základě celostátně platných kritérií s cílem zaměřit podporu na nejproblémovějších částí měst v ČR. Jedná se o doplňkovou, ale důležitou aktivitu vzhledem k prioritě řešení problémů měst ROP, proto bude podpora na revitalizaci sídlišť poskytována pouze v případě, že bude provázána s podporou poskytovanou prostřednictvím priority Rozvoj městských oblastí realizovanou v ROPEch na základě zpracovaných strategií rozvoje měst představující integrované plány rozvoje.

OP VpK bude přispívat k přeměně urbánních oblastí rozvojem a adaptací primárního vzdělávání (nastavení dle místních potřeb) a posilováním lidského kapitálu ve V&V. **OP LZZ** se zaměří i na řešení problémů v oblasti sociální integrace ve městech, zvláště v deprimovaných čtvrtích.

ČR uvažuje o využití **iniciativy JESSICA** na podporu alternativního financování projektů městského rozvoje, a to v rámci prioritních operačních programů zaměřených na městský rozvoj a obnovu měst.

C. Rozvoj venkovských oblastí

Cíl priority: *Udržitelný rozvoj venkovských oblastí.*

Kontext: Stabilizace osídlení venkovských periferních regionů, harmonizace vztahů mezi městem a jeho zázemím prostřednictvím posílení partnerství města a venkova. Udržení a zlepšení kvality života na venkově prostřednictvím jeho zatraktivnění (pokles nákladů, zlepšení dostupnosti statků a služeb veřejného zájmu).

Zaměření klíčových intervencí: Vzhledem ke skutečnosti, že v ČR je možné vymezit tři typy venkovských oblastí s odlišnými socioekonomickými trendy, budou při implementaci uplatněny diferencované formy podpory. Prvním typem jsou periferní venkovské oblasti s nutností stabilizovat osídlení těchto regionů, a to udržením a zvyšováním kvality života venkovské populace, zlepšením dostupnosti veřejných statků a služeb a posílením tradičních vazeb na přírodní hodnoty území. Naproti tomu venkovské oblasti v zázemí velkých měst jsou ovlivněny suburbanizací, vykazují významnou dynamiku rozvoje s požadavky na zvýšení kapacity technické i sociální infrastruktury a posílení dopravní dostupnosti. Dobře dostupné venkovské regiony mají potenciál úspěšně diversifikovat svou ekonomiku, stát se rekreačním zázemím městských oblastí, se specifickými požadavky na kvalitu intervence (např. pro specializaci v oblasti cestovním ruchu, či rozvoj kulturně historického potenciálu).

³⁸ Poznámka k implementaci:

Prostřednictvím ROPů bude podporována revitalizace brownfields do 5 ha plochy určené pro potřeby rozvoje podnikání a všechny ostatní typy brownfields. Řešení starých ekologických zátěží, včetně těch, které se týkají brownfields, je řešeno prostřednictvím OP ŽP.

Implementace: Významným těžištěm regionálních intervencí je snížení vnitroregionálních rozdílů zlepšováním životních podmínek a ekonomických příležitostí v periferních a venkovských oblastech (dobudování a rozvoj technické a sociální infrastruktury, diverzifikace místní ekonomiky, zlepšení kvality životního prostředí). Tato priorita vykryvá mezeru mezi podporou měst a podporou z EAFRD. Podpora z EAFRD na rozvoj venkova bude totiž velmi omezená, neboť strategický cíl pro EAFRD je zaměřen především na konkurenceschopnost v zemědělských a potravinářských komoditách.

V rámci ROPů je proto plánována komplexní podpora venkovským obcím v rozmezí od 500 případně od 2 000 do 10 000 obyvatel. Rozhraní vůči OP PI je rovněž vymezeno populační velikostí - EAFRD bude podporovat mikrofirmy a živnosti zemědělských podnikatelů v obcích do 2 000 obyvatel.

V rámci prioritní osy Informační společnost IOP, zaměřené především na podporu národních strategií v gesci resortů, bude podporován i rozvoj ICT **ve venkovských oblastech**, které dosud nedisponují potenciálem dostatečným pro efektivní poskytování těchto moderních služeb na komerční bázi.

Prostřednictvím OP LZZ budou ve venkovských oblastech podporovány místní iniciativy zaměřené na aktivizaci sociálních parterů a posílení sociálního dialogu pro řešení místních problémů trhu práce, dále rovněž vytváření regionálních sítí pro přenos a sdílení poznatků a zkušeností. Pozornost bude věnována i podpoře administrativní a absorpční kapacity obcí s rozšířenou působností a posílena jejich role mikroregionálních center. OP LZZ se dále zaměří na odstranění systémových nedostatků v dostupnosti a kvalitě veřejných služeb.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

D. Region soudržnosti hl. m. Praha

Cíl priority: *Udržitelný rozvoj Prahy jako významného centra socioekonomických, kulturních, vzdělávacích, výzkumných a inovačních aktivit.*

Kontext: Důvodem existence samostatných operačních programů pro území hlavního města Prahy je specifické postavení hlavního města v rámci ČR, jakož i zařazení hl. m. Prahy mezi ekonomicky nejvyspělejší regiony EU (zařazení do cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost). Vzhledem k dosaženému stupni socioekonomického rozvoje, urbánnímu charakteru a roli Prahy jako národního pólu růstu se na jejím území odlišným způsobem či jinou intenzitou projevují ovlivňované socioekonomické jevy. Na druhé straně se prosazují negativní faktory související s koncentrací sociálně patologických jevů do metropole, problémy spojené s anonymitou a nedostatečnou identifikací s prostředím a komunitou.

Zaměření klíčových intervencí:

Prostřednictvím strategického cíle Vyvážený rozvoj území budou problémy hl. m. Prahy řešeny v souladu s cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Jedná se o podporu aktivit v oblasti rozvoje ekologicky příznivé veřejné dopravy, zlepšení dostupnosti sítí TEN-T a zkvalitnění důležitých dopravních vazeb a rozvoje a dostupnost ICT služeb. Důležitou oblastí bude dále revitalizace opuštěných, znehodnocených nebo sociálně problémových území a ploch, prevence a řešení přírodních nebo technologických rizik, úsporné a udržitelné využívání energií a přírodních zdrojů. V oblasti posilování konkurenceschopnosti ekonomiky se aktivity zaměří na rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí, na rozvoj znalostní ekonomiky, podporu příznivého podnikatelského prostředí a rozvoj udržitelného cestovního ruchu.

Z prostředků ESF bude pomoc přednostně směřována na zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů, které povedou ke zvýšení kvality a produktivity práce, na podporu a

poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí, na zvýšení efektivity veřejné správy hl. m. Prahy, na podporu přístupu znevýhodněných skupin na trh práce, dále na zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy lidí, které odpovídají požadavkům trhu práce.

Implementace:

Zřejmou regionální dimenzi mají operační programy pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – zaměřené na území hlavního města Prahy.

Intervence podporované z ESF budou realizovány prostřednictvím **Operačního programu Praha – Adaptabilita**. Strategie oproti ostatnímu území ČR podstatnějším způsobem akcentuje aktivity spojené s rozvojem znalostní ekonomiky (prioritní osa Rozvoj ekonomiky znalostí zaměřená na zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů, vzdělávání pro využívání ICT, zlepšení spolupráce mezi pracovišti výzkumu a vývoje, vzdělávacími institucemi a podnikatelskou sférou apod.), podporu vstupu na trh práce (absolventi, osoby ohrožené sociálním vyloučením, jejich dlouhodobé začleňování, prevence dlouhodobé nezaměstnanosti prostřednictvím prioritní osy Podpora vstupu na trh práce) a rozvoj celoživotního učení (formální a neformální vzdělávání – celoživotní učení, rozvoj oborů, vzdělávání pedagogických pracovníků a navazování spolupráce mezi vzdělávacími (školskými) zařízeními a podnikatelskou sférou).

Dalším programem, podporovaným však z ERDF, je **Operační program Praha – Konkurenceschopnost** s prioritními osami Dostupnost prostředí (dopravní infrastruktura, environmentálně šetrná veřejná doprava, dostupnost a využívání ICT, regenerace území) a Inovace a podnikání (informační infrastruktura, vytváření partnerských vazeb mezi výzkumnými ústavy, vysokými školami a podniky, podporu podnikavosti).

Vzhledem ke specifickému postavení Prahy je problematika rozvoje kapacitní infrastruktury, modernizace a rozvoj ekologické dopravy a systémů řízení silniční dopravy na území hl. m. Prahy řešena v samostatné prioritě **Operačního programu Doprava** (financováno prostřednictvím Fondu soudržnosti).

Cíl Evropská územní spolupráce

E. Evropská územní spolupráce

Cíl priority: *Plnohodnotné zapojení regionů České republiky do socioekonomických procesů probíhajících v prostoru EU, a to jak na úrovni přeshraniční, tak i nadnárodní a meziregionální spolupráce.*

Kontext: Odstranění stávajících bariér ekonomického rozvoje, posílení sociální a územní soudržnosti území. Přenos a sdílení zkušeností.

Zaměření klíčových intervencí: Strategický cíl Vyvážený rozvoj území reaguje také na podporu **spolupráce na přeshraniční, meziregionální a nadnárodní úrovni** podle cíle Evropská územní spolupráce, v jejímž rámci budou podporována společná řešení společných problémů mezi sousedními zeměmi a regiony, jako je:

- rozvoj měst a venkova,
- rozvoj hospodářských vztahů - zejména cestovního ruchu, poskytování služeb pro posílení konkurenceschopnosti malých a středních podniků a podpora jejich spolupráce, integrace rozdrobených trhů, posilování vazeb mezi podniky a mezi vzdělávacími a V&V institucemi.
- budování infrastruktury, technického propojení a posilování dostupnosti (doprava, životní prostředí, ICT),
- zajištění spolupráce v oblasti bezpečnosti,
- integrace trhů práce, podpora vzdělávání, rozvoj sociokulturních aktivit.

Vzhledem k velikosti ČR, bude do přeshraniční spolupráce zapojena většina regionů.

Společná řešení společných problémů budou podporována také v rámci nadnárodní a meziregionální spolupráce, do které se mohou zapojit subjekty ze všech regionů a která umožňuje i spolupráci regionů nesousedících. V oblasti meziregionální spolupráce se intervence zaměří na problematiku udržitelného růstu a tvorby pracovních příležitostí prostřednictvím posílení vytváření inovací, posilování konkurenceschopnosti malých a středních podniků a rozvoj podnikání, na ochranu životního prostředí a prevence a řešení rizik. Dále bude podporována výměna zkušeností a osvědčených postupů týkajících se rozvoje měst, poskytování veřejných služeb (např. využívání ICT ve zdravotnictví a veřejné správě), realizace programů spolupráce, zpracování koncepčních studií a sběru údajů.

V oblasti nadnárodní spolupráce bude ČR spolupracovat s dalšími členskými státy EU v záležitostech strategického významu. Podpora bude zaměřena na strategické aktivity umožňující fyzické propojení území, posílení dopravní dostupnost, péči o životní prostředí, prevenci a řešení rizik a integrované hospodaření s vodou, tak i rozvoj nehmotných vazeb, jako jsou inovační sítě v oblasti výzkumu a vývoje, rozvoj informační společnosti, sítě pro výměnu zkušeností mezi zúčastněnými stranami a mezi regiony.

Implementace: Zřejmou územní, v případě přeshraniční spolupráce pak regionální, dimenzi mají operační programy priority Evropská územní spolupráce. Zaměřují se na odstranění překážek, které brání plnému využití potenciálu území a na posilování konkurenceschopnosti území. Operační programy se soustředí na realizaci společných projektů v oblasti dopravy, vodohospodářství a ochrany životního prostředí, dále pak rozvoje podnikatelského prostředí, cestovního ruchu a kultury, jež umožní rozvinout přirozené vazby, posílit územní integritu a soudržnost. Zaměří se na podporu projektů, které by byly bez vzájemné spolupráce stěží realizovatelné.

Tab. 6 Implementace strategického cíle Vyvážený rozvoj území

STRATEGICKÝ CÍL NSRR	PRIORITA NSRR	PRIORITNÍ OSA OP
Vyvážený rozvoj území	Vyvážený rozvoj regionů	ROPy <ul style="list-style-type: none"> PO Integrovaný rozvoj, Integrovaná podpora místního rozvoje, Podpora prosperity regionu,... PO Doprava, Dopravní infrastruktura, Dostupnost, Dopravní obslužnost PO Veřejná doprava (obnova vozového parku) IOP <ul style="list-style-type: none"> PO Národní podpora územního rozvoje <i>Sektorové vazby</i> <ul style="list-style-type: none"> OP PI OP LZZ
	Rozvoj městských oblastí	ROPy IOP PO Národní podpora územního rozvoje <i>Sektorové vazby</i> <ul style="list-style-type: none"> OP VaVpI OP VpK OP LZZ
	Rozvoj venkovských oblastí	ROPy IOP <ul style="list-style-type: none"> PO Národní podpora územního rozvoje

		<i>Sektorové vazby</i> <i>OP PI</i> <i>OP LZZ</i>
	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – hl.m. Praha	OP D <ul style="list-style-type: none"> PO Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze OP PK <ul style="list-style-type: none"> PO Dostupnost a prostředí PO Inovace a podnikání OP PA <ul style="list-style-type: none"> PO Podpora rozvoje znalostní ekonomiky PO Podpora vstupu na trh práce PO Modernizace počátečního vzdělávání
	Územní spolupráce	OP přeshraniční spolupráce ČR – Polská republika OP přeshraniční spolupráce ČR - Slovenská republika OP přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Sasko OP přeshraniční spolupráce ČR – Rakouská republika OP přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Bavorsko OP meziregionální spolupráce OP nadnárodní spolupráce

6.2.5. Indikátory NSRR

Indikátory kontextu

<i>Kontext</i>		
<i>Indikátor</i>	<i>Vymezení a měrná jednotka</i>	<i>Výchozí hodnota</i>
Růst reálného HDP	Průměrný roční přírůstek v %, 2001 -2005	3,6
Míra inflace	Průměrný roční přírůstek spotřebitelských cen v %, 2001 -2005	2,3
Souhrnná produktivita práce	Průměrný roční přírůstek v %, 2001 -2005	3,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	Průměrné % podílu tvorby hrubého fixního kapitálu k HDP 2001 -2005	26,7
Saldo státního rozpočtu	Průměrné % podílu salda státních rozpočtů k HDP 2001 - 2005	-2,86
Saldo vládního deficitu k HDP	Průměrné % podílu salda k HDP 2001 - 2005	- 5,14

Objem vývozu	Průměrné % podílu ročního objemu vývozu k HDP 2001 - 2005	66,1
HDP v PPS na obyvatele	EU-25 = 100, 2005	73,7
Produktivita práce v PPS na hodinu	EU-25 = 100, 2004	53,4
Energetická náročnost hospodářství	EU-25 = 100, 2003	426
Komparativní cenová úroveň	EU-25 = 100, 2003	55,2
Míra zaměstnanosti (ve věkových skupinách 15-64)	EU-25 = 100, 2004 EU-15 = 100, 2004	101 99,2
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	EU-25 = 100, 2004	102,4
Výdaje na výzkum a vývoj v % HDP	EU-25 = 100, 2003	66,1
Celkové veřejné výdaje na vzdělávání v % HDP	EU-25 = 100, 2004	84,6

Indikátory globálního cíle NSRR

<i>Globální cíl</i>					
<i>Indikátor</i>	<i>Druh indikátoru</i>	<i>Vymezení a měrná jednotka</i>	<i>zdroj</i>	<i>hodnota 2005¹</i>	<i>cílová hodnota</i>
HDP v PPS na obyvatele	Dopad	(EU-25 =100)	ČSÚ	73,7	průměr EU-25
HDP v PPS na odpracovanou hodinu	Dopad	(EU-25 = 100)	ČSÚ	53,4	80
Energetická náročnost tvorby HDP (podle hrubé spotřeby energie)	Dopad	v Kgoe na 1000 eur HDP	ČSÚ Eurostat	890 (2003)	snížení o 40 %
Podíl výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů energie	Výsledek	%	ČSÚ MPO	4 (2004)	10
Míra zaměstnanosti (ve věkové skupině 15-64 let)	Dopad	%	ČSÚ	64,2 (2004)	64,8
Podíl osob s terciárním vzděláním (ve věkové skupině 15-64 let)	Dopad	%	ČSÚ	13	Více než 20 %
Míra vzdělanosti mladých (ve věkové skupině 20-24let)	Dopad	Podíl osob se středním a vyšším vzděláním v %	ČSÚ	90,9	94
Výdaje na vzdělávání	Dopad	Celkové veřejné výdaje na vzdělávání v % HDP	ČSÚ	4,4	5,2

Indikátory strategických cílů NSRR

I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika					
Indikátor	Typ indikátoru	Vymezení a měrná jednotka	Zdroj	hodnota 2005*	cílová hodnota
Celkové hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (Gross domestic expenditure on R&D GERD)	Dopad	V % HDP	ČSÚ	1,42	2,2
Počet podpořených projektů pro rozvoj výzkumu a technologií	Výstup	Počet projektů	resorty	0	4290
Podíl výdajů na V&V v podnikatelském sektoru na HDP	Dopad	v % HDP	ČSÚ	0,77	1,5
Souhrnný index inovativnosti (SSI)	Dopad	European Innovation Scoreboard	Databáze EIS	0,26	0,35
Vytvořená pracovní místa brutto ve výzkumu a vývoji (5let po zahájení projektu)	Výsledek	Počet míst FTE	resorty	0	7115
Zaměstnanost ve výzkumu vývoji na 1000 zaměstnaných celkem	Dopad	Zaměstnanci ve V & V z toho výzkumní pracovníci	ČSÚ	9,1 z toho 5,1	10,5 z toho 6,2
Zaměstnanost ve znalostně a technologicky náročných službách	Dopad	Podíl na celkové zaměstnanosti	Eurostat	27,7 (2004)	38
Patentové žádosti podané u Evropského patentového úřadu na mil. obyvatel	Dopad	počet p. žádostí na 1 mil. obyv.	Eurostat	2,2 (2004)	10
II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost					
Nově vytvořená pracovní místa	Výsledek	Počet míst FTE	resorty	0	50 000
- z toho v sektoru MSP	Výsledek	Počet míst FTE	resorty	0	40 000
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (věková skupina 15 – 64)	Dopad	Podíl osob nezaměstnaných více jak 12 měsíců v %	ČSÚ Eurostat	4,4 (2004) z toho ženy (21,2)	snížení o 20 %
Míra nezaměstnanosti osob starších 50 let	Dopad	v %	MPSV ČSÚ	13%	snížení o 20 %
Míra nezaměstnanosti mladistvých (věková skupina 15-24 let)	Dopad	v %	MPSV ČSÚ	21,9 (2004)	snížení o 20%
Míra nezaměstnanosti osob se základním vzděláním	Dopad	v %	MPSV	19,4	snížení

			ČSÚ	2004)	o 20 %
Podíl obyvatel ve věku 25-64 účastnících se vzdělávání a školení předchozího zaměření (o dobu více jak 4 týdny)	Výsledek	v %	MPSV ČSÚ	6,3 % (2004)	15 %
Počet podpořených studentů středních a vyšších škol	Výstup	Počet osob, které obdrželi podporu k dalšímu vzdělávání	resorty	0	*)
Podíl odborníků v oblasti ICT na celkové zaměstnanosti	Dopad	%	ČSÚ Eurostat	1,5	1,7
Míra výkonnosti veřejné správy	Dopad	Projekt CAF	Úřad vlády	Hodnotící studie	zvýšení
Zlepšování kvality regulace	Dopad		Úřad vlády	Hodnotící studie	zlepšení
Počet podpořených projektů na rozvoj ICT v domácnostech	Výstup	Počet	resorty	0	
Podíl studentů přírodovědných a technických studijních oborů terciárního vzdělávání	Dopad	%	ČSÚ	30,4 (2004)	36
Podíl domácností s připojením k internetu (z domu)	Dopad	%	ČSÚ	19,4 (2004)	63
III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí					
Snížení skleníkových plynů podle ekvivalentu CO ₂ za určité časové období	Dopad	v tunách CO ₂ ekv. na obyvatele	MŽP ČSÚ	13,923	13,505
Počet nových, rekonstruovaných a intenzifikovaných ČOV nad 2000 EO	Výstup	Počet	MŽP ČSÚ	0	230
Počet obyvatel nově připojených na vodovod - podíl na počtu obyvatel	Výstup	Tis. osob %	MŽP ČSÚ	9 179 tis. 89,9 % (2003)	
Počet obyvatel nově připojených na kanalizaci pro veřejnou spotřebu ve správě hlavních uživatelů - podíl na počtu obyvatel	Výstup	Tis. osob %	MŽP ČSÚ	7 928 tis. 77,7 % (2003)	
Přepravní výkony železniční dopravy	Výsledek	mil/oskm mil/tkm	MD	9 589 15 091 (2004)	Zvýšení o 5 %
Délka nových železničních tratí - z toho tratě TEN Délka rekonstruovaných železničních tratí	Výstup	km	MD	0	*)

Délka nových silnic				0	
Délka nových dálnic a rychlostních silnic				0	500
- z toho silnice TEN	Výstup	km	MD		*)
Délka rekonstruovaných silnic				0	
Podíl recyklovaných odpadů na celkovém odpadu	Výsledek	v %	MŽP ČSÚ	66,2	75
IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území					
Regionální diferenciace míry nezaměstnanosti	Dopad	Variační koeficient registrované míry nezaměstnanost za regiony NUTS II**) kromě regionu Praha	ČSÚ	40,2 (2005)	36
Regionální diferenciace míry zaměstnanosti	Dopad	Variační koeficient míry zaměstnanosti za regiony NUTS II**) kromě regionu Praha	ČSÚ	4,1	3,7
Regionální diferenciace HDP na obyvatele v PPS	Dopad	HDP v PPS za regiony NUTS II (EU-25 = 100)	ČSÚ	SČ: 66,4 JZ: 64,3 SZ: 59,0 SV: 60,9 JV: 64,9 SM: 56,7 MS: 58,2	
Délka nových a rekonstruovaných silnic zlepšujících napojení území na síť TEN-T	Výsledek	km	region	0	*)
Podíl obcí napojených na IDS	Výsledek	%	region		*)
Návštěvnost kulturněhistorických památek	Výsledek	Tis. osob	region	11 490 (včetně regionu Praha)	+ 40 %
Čisté využití lůžek hotelů a pensionů	Výsledek	Obsazenost stálých lůžek v %	region	37 (včetně regionu Praha)	45

¹ Pokud není uveden rok 2004 nebo 2003

*) Cílové hodnoty budou průběžně aktualizovány dle variant a objemů schválených projektů na úrovni CZ a EK (velké projekty).

**) Vzhledem k tomu, že v ČR jsou volené regionální orgány na úrovni krajů (NUTS III), provádí se výpočty variačního koeficientu také za úroveň NUTS III, případně – podle potřeby – i za menší územní celky.

Indikátory (výstupů a výsledků) zahrnuté v NSRR a v základních dokumentech operačních programů budou obsaženy v modulu Správa indikátorů monitorovacího systému strukturálních fondů. Tyto indikátory budou jednotně definované pro všechny operační programy.

7. OPERAČNÍ PROGRAMY

Cíl Konvergence

7.1. Operační program Podnikání a inovace

Globálním cílem OP Podnikání a inovace je zvýšit do konce programovacího období konkurenceschopnost České republiky a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy. Toho by mělo být v OP PI dosaženo výraznou podporou inovací, úzkým propojením oblastí vývoje a výzkumu s podnikovou sférou. Důraz je kladen na zavádění výsledků z oblasti V&V do praxe. Stimulovány by proto měly být všechny formy kooperace směřující k dosažení těchto cílů. Nedílnou součástí je i podpora vytváření vhodného prostředí pro podnikání a inovace, které bude motivovat jak k vzniku nových, tak k rozvoji již existujících firem. Program se zaměří i na podporu podnikatelských aktivit v oblasti úspor energií a vyššího prosazování jejich obnovitelných zdrojů. Prostřednictvím technické asistence bude podporováno zpracování pilotních projektů pro posílení absorpční schopnosti, zvláště v oblasti inovativních intervencí.

Řídícím orgánem Operačního programu Podnikání a inovace je **Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky**. Zprostředkujícími subjekty budou CzechInvest, CzechTrade, ČEA a ČMZRB.

Tab. 9 Prioritní osy OP Podnikání a inovace

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Vznik firem
Prioritní osa 2 – Rozvoj firem
Prioritní osa 3 – Efektivní energie
Prioritní osa 4 – Inovace
Prioritní osa 5 – Prostedí pro podnikání a inovace
Prioritní osa 6 – Služby pro rozvoj podnikání
Prioritní osa 7 – Technická pomoc

7.2. Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Globálním cílem OP Výzkum a vývoj pro inovace je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst v regionech³⁹ tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů.

Řídícím orgánem OP Výzkum a vývoj pro inovace je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, do implementace tohoto programu bude zapojen také CzechInvest.

V rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace budou podpořeny ty projekty, které budou mít jasně definován nejen návazný/souběžný projekt na získání a vyškolení lidských zdrojů v nových/inovovaných kapacitách, ale takové, které budou mít jasný plán využití kapacit i po skončení financování projektu z ERDF a budou mít jasně definovanou strategii udržitelnosti.

Tab. 10 Prioritní osy OP Výzkum a vývoj pro inovace

Prioritní osy OP

³⁹ Regiony na úrovni NUTS II.

Prioritní osa 1 - Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje
Prioritní osa 2 – Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji
Prioritní osa 3 – Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání
Prioritní osa 4 - Technická pomoc

7.3. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Globálním cílem OP Lidské zdroje a zaměstnanost je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU. Tohoto cíle bude dosaženo prostřednictvím zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, m.j. prostřednictvím dalšího vzdělávání, zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti, posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených, posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb a zintenzivnění mezinárodní spolupráce v lidských zdrojích a zaměstnanosti.

Řídícím orgánem Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost je **Ministerstvo práce a sociálních věcí**.

Tab. 11 Prioritní osy OP Lidské zdroje a zaměstnanost

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Adaptabilita
Prioritní osa 2 - Aktivní politiky trhu práce
Prioritní osa 3 - Sociální integrace a rovné příležitosti
Prioritní osa 4 - Veřejná správa a veřejné služby
Prioritní osa 5 - Mezinárodní spolupráce
Prioritní osa 6 - Technická pomoc

7.4. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Globálním cílem OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost 2007-2013 je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti a posílení konkurenceschopnosti ekonomiky ČR prostřednictvím partnerské spolupráce vedoucí ke zkvalitnění a modernizaci systémů systému vzdělávání v rámci komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.

Řídícím orgánem Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost je **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**. Při realizaci programu se počítá se zapojením dalších partnerů.

Projekty Operačního programu Vzdělávání pro Konkurenceschopnost v oblasti výzkumu a vývoje, které budou navazovat na budování kapacit, budou při výběru posuzovány z hlediska naplnění cílů souvztažného projektu Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Tab. 12 Prioritní osy OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 - Počáteční vzdělávání
Prioritní osa 2 - Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj
Prioritní osa 3 - Další vzdělávání
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

7.5. Operační program Životní prostředí

Globálním cílem Operačního programu Životní prostředí je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje. Kvalitní životní prostředí je základem zdraví obyvatel státu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice. Důsledkem investiční atraktivity je zvyšování nejen zaměstnanosti, ale zejména konkurenceschopného udržitelného hospodářského růstu v regionech.

Řídícím orgánem operačního programu je **Ministerstvo životního prostředí České republiky**.

Tab. 13 Prioritní osy OP Životní prostředí

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 - Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
Prioritní osa 2 - Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
Prioritní osa 3 - Udržitelné využívání zdrojů energie
Prioritní osa 4 - Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
Prioritní osa 5 - Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik
Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny
Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
Prioritní osa 8 – Technická pomoc financovaná z FS
Prioritní osa 9 – Technická pomoc financovaná z ERDF

7.6. Operační program Doprava

Globální cílem OP Doprava je zlepšení dostupnosti dopravou. Bude naplňován v těchto druzích dopravy: železniční, silniční (v majetku státu, tj. dálnice a silnice I. třídy – rychlostní silnice a ostatní silnice I. třídy), vnitrozemské vodní, multimodální a investicemi do ekologické městské dopravy.

Řídícím orgánem Operačního programu Doprava je **Ministerstvo dopravy**.

Tab. 14 Prioritní osy OP Doprava

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Modernizace železniční sítě TEN-T
Prioritní osa 2 – Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T
Prioritní osa 3 – Modernizace železniční sítě mimo síť TEN-T
Prioritní osa 4 – Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T
Prioritní osa 5 – Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze
Prioritní osa 6 – Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy
Prioritní osa 7 a 8 – Technická pomoc

7.7. Integrovaný operační program

Globálním cílem Integrovaného operačního programu je modernizace a zefektivnění činnosti a procesů v oblasti veřejné správy, veřejných služeb a řízení územního rozvoje a podpora vybraných

aktivit, které jsou stěžejní pro vyvážený a harmonický rozvoj celého území ČR jako předpokladu pro zvýšení konkurenceschopnosti regionů a ČR jako celku.

Rídícím orgánem IOP je Ministerstvo pro místní rozvoj.

Tab. 15 Prioritní osy OP Integrovaný operační program

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Modernizace veřejné správy
Prioritní osa 2 – Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb
Prioritní osa 3 – Národní podpora územního rozvoje
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

7.8. Regionální operační programy

Globální cíl regionálních operačních programů se zaměřuje na urychlení rozvoje regionů ČR, na zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a na posílení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu.

Rídícími orgány jsou regionální rady jednotlivých regionů soudržnosti.

Tab. 15 Přehled Operačních programů regionů soudržnosti

Operační program regionu soudržnosti	Kraj
Střední Čechy	Středočeský
Jihozápad	Plzeňský a Jihočeský
Severozápad	Ústecký a Karlovarský
Severovýchod	Liberecký, Královéhradecký a Pardubický
Jihovýchod	Vysočina a Jihomoravský
Střední Morava	Olomoucký a Zlínský
Moravskoslezsko	Moravskoslezský

Tab. 16 Prioritní osy ROPů

ROPy	Prioritní osy ROPů
ROP Jihozápad	Prioritní osa 1 - Dostupnost center
	Prioritní osa 2 - Stabilizace a rozvoj měst a obcí
	Prioritní osa 3 – Rozvoj cestovního ruchu
	Prioritní osa 4 – Technická pomoc
ROP Jihovýchod	Prioritní osa 1 – Dostupnost dopravy
	Prioritní osa 2 – Rozvoj udržitelného cestovního ruchu
	Prioritní osa 3 – Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel
	Prioritní osa 4 – Technická pomoc
ROP Střední Morava	Prioritní osa 1 – Doprava
	Prioritní osa 2 – Integrovaný rozvoj a obnova regionu
	Prioritní osa 3 – Cestovní ruch
	Prioritní osa 5 – Technická pomoc
ROP Severozápad	Prioritní osa 1 – Regenerace a rozvoj měst
	Prioritní osa 2 – Integrovaná podpora místního rozvoje
	Prioritní osa 3 – Dostupnost a dopravní obslužnost
	Prioritní osa 4 – Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

	Prioritní osa 5 – Technická asistence
ROP Severovýchod	Prioritní osa 1 - Rozvoj dopravní infrastruktury
	Prioritní osa 2 - Rozvoj městských a venkovských oblastí
	Prioritní osa 3 - Cestovní ruch
	Prioritní osa 4 - Rozvoj podnikatelského prostředí
	Prioritní osa 5 - Technická pomoc
ROP Moravskoslezsko	Prioritní osa 1 - Regionální infrastruktura a dostupnost
	Prioritní osa 2 – Podpora prosperity regionu
	Prioritní osa 3 – Rozvoj měst
	Prioritní osa 4 – Rozvoj venkova
	Prioritní osa 5 - Technická pomoc
ROP Střední Čechy	Prioritní osa 1 – Doprava
	Prioritní osa 2 - Cestovní ruch
	Prioritní osa 3 - Integrovaný rozvoj území
	Prioritní osa 4 - Technická pomoc

7.9. Operační program Technická pomoc

Operační program Technická pomoc je určen pro zajištění aktivit podporujících efektivní řízení, kontrolu, sledování vyhodnocování a informování o realizaci Národního rámce politiky soudržnosti, který zastřešuje aktivity politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR, a pro aktivity spojené s využíváním prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti vyžadující jednotný přístup na národní úrovni.

Předpokladem úspěšné realizace pomoci v programovacím období 2007-2013 je důsledné uplatňování koordinační role jednoho subjektu svázaného s OP TP (programování, realizace intervencí, monitorování, hodnocení, publicity a informovanosti, návaznosti na ostatní politiky Společenství a vlastní politiky ČR včetně projektů a OP současného programovacího období atd.) a respektování potřeb existujících implementačních struktur SF a FS ze současného období.

Řídícím orgánem operačního programu Technická pomoc je **Centrální koordinační orgán Národního rámce politiky soudržnosti - Ministerstvo pro místní rozvoj**. Do implementace bude zapojeno také **Ministerstvo financí**.

Tab. 17 Prioritní osy OP Technická pomoc

Prioritní osa OP
Prioritní osa 1 – Efektivní využití prostředků SF a FS v programovém období 2007 – 2013 a dosažení strategických a specifických cílů NSRR a OP

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

7.10. Operační program Praha – Konkurenceschopnost

Operační program Praha – Konkurenceschopnost pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost regionu NUTS II, hlavní město Praha (spolufinancováno z ERDF).

Globálním cílem OP Praha – Konkurenceschopnost je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako dynamické metropole členské země EU prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin

regionu, zkvalitněním městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutím inovačního potenciálu města.

Řídícím orgánem operačního programu je **hl. m. Praha**.

Tab. 18 Prioritní osy OP Praha – Konkurenceschopnost

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Dostupnost a prostředí
Prioritní osa 2 – Inovace a podnikání
Prioritní osa 3 – Technická pomoc

7.11. Operační program Praha – Adaptabilita

Operační program Praha – Adaptabilita pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost regionu NUTS II, hlavní město Praha (financováno z ESF).

Globálním cílem OP Praha – Adaptabilita je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. Naplnění cíle přispěje k posílení udržitelného socioekonomického rozvoje regionu a zvýšení významu Prahy ve středoevropském prostoru v porovnání s ostatními metropolemi členských států.

Řídícím orgánem operačního programu je **hl. m. Praha**.

Tab. 19 Prioritní osy OP Praha – Adaptabilita

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
Prioritní osa 2 – Podpora vstupu na trh práce
Prioritní osa 3 – Modernizace počátečního vzdělávání
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

Cíl Evropská územní spolupráce

Přeshraniční spolupráce

V rámci cíle Evropská územní spolupráce bude v programovém období 2007-2013 realizováno pět bilaterálních operačních programů přeshraniční spolupráce a to **česko-bavorský, česko-saský, česko-rakouský, česko-slovenský a česko-polský program**.

7.12. Program přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou – Svobodným státem Bavorsko 2007-2013

Globálním cílem OP je další rozvoj česko-bavorského příhraničí jako společného životního, přírodního a hospodářského prostoru, posílení konkurenceschopnosti česko-bavorské příhraniční oblasti a zlepšení udržitelnosti životních podmínek pro její obyvatele.

Řídícím orgánem česko-bavorského operačního programu je Bavorské státní ministerstvo hospodářství, infrastruktury, dopravy a technologie. **Národním orgánem** pro koordinaci aktivit operačního programu je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Tab. 20 Prioritní osy OP přeshraniční spolupráce ČR- Bavorsko

Prioritní osy OP

Prioritní osa 1 – Rozvoj přeshraniční ekonomické spolupráce
Prioritní osa 2 – Dostupnost, udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí
Prioritní osa 3 – Rozvoj lidských zdrojů
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

7.13. Program přeshraniční spolupráce Svobodným stát Sasko – Česká republika

Globálním cílem OP je **zvýšení konkurenceschopnosti a kvality života v pohraničí**, kdy cíleně podporuje přeshraniční spolupráci pro perspektivní strukturální sblížení dotčených regionů na obou stranách hranice. Nadřazený cíl dalšího rozvoje česko-saského pohraničí je společný, perspektivní ekonomický a životní prostor, zvýšení konkurenceschopnosti pohraničí v evropském kontextu a trvalé zlepšení životních podmínek obyvatel.

Řídícím orgánem česko-saského operačního programu je Saské státní ministerstvo hospodářství a práce. Národním orgánem pro koordinaci aktivit operačního programu je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Tab. 21 Prioritní osy OP přeshraniční spolupráce Sasko -ČR

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu, podpora spolupráce hospodářství a vědy
Prioritní osa 2 – Zlepšení infrastruktury a situace přírody a životního prostředí
Prioritní osa 3 – Lidské zdroje, socio-kulturní rozvoj a kooperace
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

7.14. Operační program přeshraniční spolupráce Rakousko – Česká republika 2007 – 2013

Globálním cílem OP je rozšíření a prohloubení spolupráce v přeshraničním regionu a podpora udržitelného ekonomického rozvoje přeshraničního regionu prostřednictvím odstranění existujících bariér a posílením celkového rozvojového potenciálu území.

Řídícím orgánem česko-rakouského operačního programu je Dolnorakouský úřad vlády. **Národním orgánem** pro koordinaci aktivit operačního programu je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Tab. 22 Prioritní osy OP přeshraniční spolupráce Rakousko -ČR

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Ekonomický rozvoj a transfer know-how
Prioritní osa 2 – Regionální dostupnost a životní prostředí
Prioritní osa 3 – Technická pomoc

7.15. Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013

Globálním cílem OP je růst soudržnosti a konvergence přeshraničního regionu; vytvářet funkční síť spolupracujících orgánů s cílem podporovat udržitelný, integrovaný ekonomický, environmentální, sociální a kulturní rozvoj příhraničního regionu prostřednictvím zlepšení dostupnosti, rozvoje informatizace, cestovního ruchu, zachování a rozvojem kulturních tradic.

Řídícím orgánem česko-slovenského operačního programu je Ministerstvo výstavby a regionálního rozvoje Slovenské republiky. **Národním orgánem** pro koordinaci aktivit operačního programu je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Tab. 23 Prioritní osy OP přeshraniční spolupráce Slovensko -ČR

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Podpora sociokulturního a hospodářského rozvoje příhraničního regionu a spolupráce
Prioritní osa 2 – Rozvoj přeshraniční dopravní a informační infrastruktury
Prioritní osa 3 – Technická pomoc

7.16. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013

Globálním cílem OP je podpora socioekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel.

Řídícím orgánem česko-polského operačního programu je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Tab. 24 Prioritní osy OP přeshraniční spolupráce ČR-Polsko

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Posilování dopravní dostupnosti, ochrana ŽP a prevence rizik
Prioritní osa 2 – Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu
Prioritní osa 3 – Podpora spolupráce místních společenství
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

Nadnárodní spolupráce

7.17. Operační program nadnárodní spolupráce

Česká republika bude ve spolupráci s Rakouskem, Polskem, Německem (část), Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, Itálií (část) a z nečlenských zemí EU pak Ukrajinou. participovat na další generaci mezinárodních programů nadnárodní spolupráce ve středoevropském prostoru.

Operační program se zaměří na zlepšení konkurenceschopnosti střední Evropy prostřednictvím vytvoření a posílení stávajících opatření a struktur v oblasti inovace a dostupnosti, dále na zlepšení sociální a environmentální udržitelnosti díky zlepšení kvality životního prostředí a rozvoji atraktivních měst ve střední Evropě.

Řídící orgán pro nadnárodní spolupráci bude umístěn mimo území ČR. **Národním koordinátorem** nadnárodní spolupráce v ČR je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Meziregionální spolupráce

7.18. Operační program meziregionální spolupráce

ČR bude participovat na další generaci programů meziregionální spolupráce, včetně programů ESPON II a INTERACT II.

Globálním cílem programu je zlepšit efektivitu politiky regionálního rozvoje v oblastech inovace, znalostní ekonomiky, životního prostředí a ochrany před riziky prostředky meziregionální spolupráce. Zaměřuje se tedy na spolupráci v oblasti inovace a znalostní ekonomiky se zaměřením na regionální kapacity pro výzkum a technologický rozvoj, na podporu podnikání a malých a středních podniků, podporu rozvoje obchodu a inovačních iniciativ a propagaci využití ICT, na oblast životního prostředí a ochrany před riziky s větším zaměřením na vodní hospodářství včetně přímořských oblastí, odpadové hospodářství, na problematiku biodiverzity, efektivitu využití zdrojů a obnovitelných zdrojů, udržitelnou veřejnou dopravu, prevenci a řízení přírodních a technologických rizik a na přírodní a kulturní dědictví. Cílem je umožnit aktérům na regionální a místní úrovni z různých zemí EU výměnu jejich zkušeností a znalostí a rozvíjet a zlepšovat nástroje a přístupy regionální politiky.

Řídící orgán pro meziregionální spolupráci bude umístěn mimo území ČR. **Národním koordinátorem** meziregionální spolupráce v ČR je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Nastavená technických rozhraní operačních programů

Brownfields:

Prostřednictvím OP PI bude podporována revitalizace brownfields nad 5ha plochy pro potřeby rozvoje podnikání. V ostatních případech jsou řešeny prostřednictvím ROPů. Staré zátěže řeší OP ŽP.

Inovace:

Rozdělení programů OP PI a OP VaVpI má věcnou oporu v rozdílných režimech ve vztahu k veřejné podpoře. Program VaVpI podporuje využití výsledků V&V především v oblasti veřejných výzkumných institucí a vysokých škol. Podpora končí v okamžiku, kdy je výsledek V&V připraven ke komercializaci. Od okamžiku vzniku podnikatelského subjektu nebo vzniku komerčně zakotvené spolupráce je podpora realizována prostřednictvím OP PI.

Energetická účinnost

OP PI se zaměří na podporu podnikatelských subjektů v oblasti využívání obnovitelných zdrojů energie, v oblasti úspor energií a případně u podpor systému centrálního zásobování teplem; v ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím OP ŽP.

Ochrana ovzduší:

U opatření zaměřených na zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí bude prostřednictvím OP PI zaměřena podpora na nepřímá opatření pro vyšší energetickou účinnost resp. nižší energetickou náročnost; prostřednictvím OPŽP budou podporována přímá opatření vedoucí ke snížení emisí resp. s cílem ochrany životního prostředí.

Celoživotní učení:

OP LZZ bude podporovat pouze vzdělávání v podnicích a organizacích. V ostatních případech bude pomoc poskytována prostřednictvím OP VpK.

Zdravotnictví:

ICT ve zdravotnictví bude podporováno pouze přes IOP.

Veřejná zeleň:

ROPy budou řešit problematiku veřejné zeleně ve městech a na venkově. Ostatní aspekty životního prostředí jsou řešeny v OP ŽP.

Tab. 7 Vazby Priorit NSRR na Prioritní osy OP

Vazby Priorit NSRR na Prioritní osy OP

STRATEGICKÝ CÍL NSRR	PRIORITA NSRR	PRIORITNÍ OSA OP
Konkurenceschopná česká ekonomika	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	OP PI <ul style="list-style-type: none"> PO Vznik firem PO Rozvoj firem PO Prostředí pro podnikání a inovace PO Služby pro rozvoj podnikání
	Podpora kapacit VaV	OP VaVpI <ul style="list-style-type: none"> PO Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje PO Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji PO Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání OP PI <ul style="list-style-type: none"> PO Inovace
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	ROPy <ul style="list-style-type: none"> PO Rozvoj CR IOP <ul style="list-style-type: none"> PO Národní podpora územního rozvoje
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	Vzdělávání	OP VpK <ul style="list-style-type: none"> PO Počáteční vzdělávání PO Další vzdělávání PO Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj OP VaVpI <ul style="list-style-type: none"> PO Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání OP PA <ul style="list-style-type: none"> PO Modernizace počátečního vzdělávání
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> PO Adaptabilita PO Aktivní politiky trhu práce

		<ul style="list-style-type: none"> • PO Mezinárodní spolupráce IOP <ul style="list-style-type: none"> • PO Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb OP PA <ul style="list-style-type: none"> • PO Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
	Posilování sociální soudržnosti	OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> • PO Sociální integrace a rovné příležitosti IOP <ul style="list-style-type: none"> • PO Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb OP PA <ul style="list-style-type: none"> • PO Podpora vstupu na trh práce
	Rozvoj informační společnosti	IOP <ul style="list-style-type: none"> • PO Modernizace veřejné správy OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> • PO Veřejná správa a veřejné služby • PO Aktivní politiky trhu práce OP VpK <ul style="list-style-type: none"> • PO Další vzdělávání OP PI <ul style="list-style-type: none"> • PO Prostředí pro podnikání a inovace • PO Služby pro rozvoj podnikání OP VaVpI OP PA <ul style="list-style-type: none"> • PO Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
	Smart administration	OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> • PO Veřejná správa a veřejné služby IOP <ul style="list-style-type: none"> • PO Modernizace veřejné správy • PO Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb • PO Národní podpora územního rozvoje OP PA

Atraktivní prostředí	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	OP ŽP <ul style="list-style-type: none"> • PO Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní • PO Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí • PO Udržitelné využívání zdrojů energie • PO Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží • PO Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik • PO Zlepšování stavu přírody a krajiny • PO Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu OP PI <ul style="list-style-type: none"> • PO Efektivní energie
	Zlepšení dostupnost dopravou	OP D <ul style="list-style-type: none"> • PO Modernizace železniční sítě TEN-T • PO Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T • PO Modernizace železniční sítě mimo TEN-T • PO Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T • PO Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy
Vyvážený rozvoj území	Vyvážený rozvoj regionů	ROP <ul style="list-style-type: none"> • PO Integrovaný rozvoj, Integrovaná podpora místního rozvoje, Podpora prosperity regionu,... • PO Doprava, Dopravní infrastruktura, Dostupnost, Dopravní obslužnost • PO Veřejná doprava (obnova vozového parku) IOP <ul style="list-style-type: none"> • PO Národní podpora územního rozvoje
	Rozvoj městských oblastí	ROPy IOP PO Národní podpora územního rozvoje
	Rozvoj venkovských oblastí	ROPy

		IOP PO Národní podpora územního rozvoje
	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – hl.m. Praha	OP D <ul style="list-style-type: none"> • Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze OP PK <ul style="list-style-type: none"> • PO Dostupnost a prostředí • PO Inovace a podnikání OP PA <ul style="list-style-type: none"> • PO Podpora rozvoje znalostní ekonomiky • PO Podpora vstupu na trh práce • PO Modernizace počátečního vzdělávání
	Územní spolupráce	OP ČR – Polsko OP ČR – Slovenská republika OP ČR – Svobodný stát Sasko OP ČR – Rakousko OP ČR – Svobodný stát Bavorsko OP meziregionální spolupráce OP nadnárodní spolupráce

Tab. 8 Indikativní roční alokace podle fondů a programů (EUR, běžné ceny)

Finanční tabulka NSRR – indikativní roční alokace podle fondů a programů (EUR, běžné ceny)

Operační program	%	Fond	Celkem	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cíl Konvergence			Příspěvek Společenství							
ERDF a FS										
OP Podnikání a inovace	11,75%	ERDF	3 041 312 546	377 345 254	395 906 354	414 548 594	434 062 564	453 585 440	473 037 352	492 826 988
OP Výzkum a vývoj pro inovace	8,00%	ERDF	2 070 680 884	256 915 918	269 553 263	282 245 851	295 531 959	308 824 129	322 067 985	335 541 779
OP Životní prostředí	19,00%	ERDF+FS	4 917 867 098	610 175 305	640 188 999	670 333 897	701 888 402	733 457 306	764 911 464	796 911 725
	14,28%	ERDF	702 482 212	86 205 245	90 804 359	95 419 735	100 257 642	105 092 757	109 904 133	114 798 341
	85,72%	FS	4 215 384 886	523 970 060	549 384 640	574 914 162	601 630 760	628 364 549	655 007 331	682 113 384
OP Doprava	22,25%	ERDF+FS	5 759 081 203	714 547 396	749 695 011	784 996 274	821 948 260	858 917 108	895 751 582	933 225 572
	20,06%	ERDF	1 155 443 650	142 317 739	149 709 997	157 130 374	164 905 063	172 677 842	180 415 634	188 287 001
	79,94%	FS	4 603 637 553	572 229 657	599 985 014	627 865 900	657 043 197	686 239 266	715 335 948	744 938 571
Integrovaný operační program	6,00%	ERDF	1 553 010 664	192 686 939	202 164 946	211 684 389	221 648 970	231 618 096	241 550 989	251 656 335
Regionální operační programy	18,00%	ERDF	4 659 031 986	578 060 815	606 494 841	635 053 166	664 946 907	694 854 290	724 652 965	754 969 002
Střední Čechy	12,00%	ERDF	559 083 839	69 367 298	72 779 381	76 206 380	79 793 628	83 382 515	86 958 356	90 596 281
Jihozápad	13,30%	ERDF	619 651 254	76 882 089	80 663 814	84 462 070	88 437 939	92 415 621	96 378 844	100 410 877
Severozápad	16,01%	ERDF	745 911 021	92 547 536	97 099 824	101 672 012	106 458 000	111 246 172	116 016 940	120 870 537
Jihovýchod	15,12%	ERDF	704 445 636	87 402 795	91 702 020	96 020 039	100 539 972	105 061 969	109 567 528	114 151 313
Severovýchod	14,09%	ERDF	656 457 606	81 448 769	85 455 123	89 478 991	93 691 019	97 904 969	102 103 603	106 375 132
Moravskoslezsko	15,37%	ERDF	716 093 217	88 847 947	93 218 257	97 607 672	102 202 340	106 799 104	111 379 161	116 038 736
Střední Morava	14,11%	ERDF	657 389 413	81 564 381	85 576 422	89 606 002	93 824 009	98 043 940	102 248 533	106 526 126
OP Technická pomoc	1,00%	ERDF	258 835 110	32 114 490	33 694 158	35 280 731	36 941 495	38 603 016	40 258 498	41 942 722
ESF										
OP Lidské zdroje a zaměstnanost		ESF	1 814 952 706	225 219 348	236 285 383	247 399 924	259 033 964	270 673 483	282 270 903	294 069 701
Cíl Konvergence	7,00%	ESF	1 811 845 772	224 801 428	235 859 105	246 965 120	258 590 464	270 221 113	281 809 486	293 599 056
Cíl Konkurencesch.	0,74%	ESF	3 106 934	417 920	426 278	434 804	443 500	452 370	461 417	470 645

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	7,00%	ESF	1 811 845 772	224 801 428	235 859 105	246 965 120	258 590 464	270 221 113	281 809 486	293 599 056
Celkem OP cíle Konvergence *			25 886 617 969	3 211 866 893	3 369 842 060	3 528 507 946	3 694 592 985	3 860 753 981	4 026 311 224	4 194 742 880
Celkem ERDF			13 440 797 052	1 665 646 400	1 748 327 918	1 831 362 840	1 918 294 600	2 005 255 570	2 091 887 556	2 180 022 168
Celkem FS			8 819 022 439	1 096 199 717	1 149 369 654	1 202 780 062	1 258 673 957	1 314 603 815	1 370 343 279	1 427 051 955
Celkem ESF			3 626 798 478	450 020 776	472 144 488	494 365 044	517 624 428	540 894 596	564 080 389	587 668 757
Celkem cíl Konvergence			25 883 511 035	3 211 448 973	3 369 415 782	3 528 073 142	3 694 149 485	3 860 301 611	4 025 849 807	4 194 272 235
Cíl Konkurenceschopnost			Příspěvek Společnosti							
ERDF										
OP Praha Konkurenceschopnost	70,90%	ERDF	294 934 439	39 672 208	40 465 652	41 274 965	42 100 465	42 942 474	43 801 324	44 677 351
ESF										
OP Praha Adaptabilita	29,10%	ESF	121 052 076	16 282 952	16 608 611	16 940 783	17 279 598	17 625 190	17 977 694	18 337 248
Celkem OP cíle Konkurenceschopnost **			415 986 515	55 955 160	57 074 263	58 215 748	59 380 063	60 567 664	61 779 018	63 014 599
Celkem ERDF			294 934 439	39 672 208	40 465 652	41 274 965	42 100 465	42 942 474	43 801 324	44 677 351
Celkem ESF			121 052 076	16 282 952	16 608 611	16 940 783	17 279 598	17 625 190	17 977 694	18 337 248
Celkem cíl Konkurenceschopnost ***			419 093 449	56 373 080	57 500 541	58 650 552	59 823 563	61 020 034	62 240 435	63 485 244
Celkem cíle Konvergence a Konkurenceschopnost			26 302 604 484	3 267 822 053	3 426 916 323	3 586 723 694	3 753 973 048	3 921 321 645	4 088 090 242	4 257 757 479
Celkem ERDF			13 735 731 491	1 705 318 608	1 788 793 570	1 872 637 805	1 960 395 065	2 048 198 044	2 135 688 880	2 224 699 519
Celkem FS			8 819 022 439	1 096 199 717	1 149 369 654	1 202 780 062	1 258 673 957	1 314 603 815	1 370 343 279	1 427 051 955
Celkem ESF			3 747 850 554	466 303 728	488 753 099	511 305 827	534 904 026	558 519 786	582 058 083	606 006 005
Alokace na EAFRD a EFF			Příspěvek Společnosti							
EAFRD			2 815 506 354	396 623 321	392 638 892	388 036 387	400 932 774	406 640 636	412 672 094	417 962 250
EFF			25 472 908	3 360 014	3 457 344	3 550 252	3 645 576	3 735 856	3 820 598	3 903 268
* včetně transferu z cíle Konkurenceschopnost			** bez transferu do cíle Konvergence			*** OP Cíle konkurenceschopnost + transfer do OP LZZ				

Zdroj: MFČR

Tab. 8 Indikativní roční alokace podle fondů a programů (EUR, ceny 2004)

Finanční tabulka NSRR – indikativní roční alokace podle fondů a programů (EUR, ceny 2004)

Operační program	%	Fond	Celkem	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cíl Konvergence			Příspěvek Společenství							
ERDF a FS										
OP Podnikání a inovace	11,75%	ERDF	2 693 223 528	355 580 861	365 756 275	375 469 434	385 435 135	394 873 421	403 732 825	412 375 577
OP Výzkum a vývoj pro inovace	8,00%	ERDF	1 833 684 104	242 097 606	249 025 549	255 638 764	262 423 922	268 849 989	274 881 924	280 766 350
OP Životní prostředí	19,00%	ERDF+FS	4 354 999 748	574 981 817	591 435 678	607 142 063	623 256 815	638 518 723	652 844 570	666 820 082
	14,28%	ERDF	621 922 633	81 233 127	83 889 191	86 424 593	89 025 917	91 489 569	93 802 120	96 058 116
	85,72%	FS	3 733 077 115	493 748 690	507 546 487	520 717 470	534 230 898	547 029 154	559 042 450	570 761 966
OP Doprava	22,25%	ERDF+FS	5 099 933 915	673 333 971	692 602 307	710 995 311	729 866 533	747 739 031	764 515 350	780 881 412
	20,06%	ERDF	1 023 026 479	134 109 185	138 308 896	142 317 821	146 430 978	150 326 453	153 983 006	157 550 140
	79,94%	FS	4 076 907 436	539 224 786	554 293 411	568 677 490	583 435 555	597 412 578	610 532 344	623 331 272
Integrovaný operační program	6,00%	ERDF	1 375 263 078	181 573 206	186 769 161	191 729 073	196 817 941	201 637 492	206 161 443	210 574 762
Regionální operační programy	18,00%	ERDF	4 125 789 235	544 719 617	560 307 485	575 187 218	590 453 824	604 912 475	618 484 328	631 724 288
Střední Čechy	12,00%	ERDF	495 094 708	65 366 354	67 236 898	69 022 466	70 854 458	72 589 498	74 218 119	75 806 915
Jihozápad	13,30%	ERDF	548 729 969	72 447 709	74 520 896	76 499 900	78 530 359	80 453 359	82 258 416	84 019 330
Severozápad	16,01%	ERDF	660 538 857	87 209 611	89 705 228	92 087 474	94 531 657	96 846 487	99 019 341	101 139 059
Jihovýchod	15,12%	ERDF	623 819 331	82 361 606	84 718 492	86 968 307	89 276 618	91 462 766	93 514 830	95 516 712
Severovýchod	14,09%	ERDF	581 323 704	76 750 994	78 947 325	81 043 879	83 194 944	85 232 168	87 144 442	89 009 952
Moravskoslezsko	15,37%	ERDF	634 133 804	83 723 405	86 119 260	88 406 275	90 752 753	92 975 047	95 061 041	97 096 023
Střední Morava	14,11%	ERDF	582 148 861	76 859 938	79 059 386	81 158 916	83 313 035	85 353 150	87 268 139	89 136 297
OP Technická pomoc	1,00%	ERDF	229 210 513	30 262 201	31 128 194	31 954 845	32 802 990	33 606 249	34 360 240	35 095 794
ESF										
OP Lidské zdroje a zaměstnanost		ESF	1 607 224 928	212 228 455	218 290 403	224 076 966	230 013 980	235 636 788	240 914 731	246 063 605
Cíl Konvergence	7,00%	ESF	1 604 473 592	211 835 407	217 897 355	223 683 918	229 620 932	235 243 740	240 521 683	245 670 557
Cíl Konkurenceschopnost	0,74%	ESF	2 751 336	393 048	393 048	393 048	393 048	393 048	393 048	393 048
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	7,00%	ESF	1 604 473 592	211 835 407	217 897 355	223 683 918	229 620 932	235 243 740	240 521 683	245 670 557

Celkem OP cíle Konvergence *			22 923 802 641	3 026 613 141	3 113 212 407	3 195 877 592	3 280 692 072	3 361 017 908	3 436 417 094	3 509 972 427
Celkem ERDF			11 902 119 570	1 569 575 803	1 615 184 751	1 658 721 748	1 703 390 707	1 745 695 648	1 785 405 886	1 824 145 027
Celkem FS			7 809 984 551	1 032 973 476	1 061 839 898	1 089 394 960	1 117 666 453	1 144 441 732	1 169 574 794	1 194 093 238
Celkem ESF			3 211 698 520	424 063 862	436 187 758	447 760 884	459 634 912	470 880 528	481 436 414	491 734 162
Celkem cíl Konvergence			22 921 051 305	3 026 220 093	3 112 819 359	3 195 484 544	3 280 299 024	3 360 624 860	3 436 024 046	3 509 579 379
Cíl Konkurenceschopnost			Příspěvek Společenství							
ERDF										
OP Praha Konkurenceschopnost	70,90%	ERDF	261 691 864	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552
ESF										
OP Praha Adaptabilita	29,10%	ESF	107 408 084	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012
Celkem OP cíle Konkurenceschopnost **			369 099 948	52 728 564	52 728 564	52 728 564	52 728 564	52 728 564	52 728 564	52 728 564
Celkem ERDF			261 691 864	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552	37 384 552
Celkem ESF			107 408 084	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012	15 344 012
Celkem cíl Konkurenceschopnost ***			371 851 284	53 121 612	53 121 612	53 121 612	53 121 612	53 121 612	53 121 612	53 121 612
Celkem cíle Konvergence a Konkurenceschopnost			23 292 902 589	3 079 341 705	3 165 940 971	3 248 606 156	3 333 420 636	3 413 746 472	3 489 145 658	3 562 700 991
Celkem ERDF			12 163 811 434	1 606 960 355	1 652 569 303	1 696 106 300	1 740 775 259	1 783 080 200	1 822 790 438	1 861 529 579
Celkem FS			7 809 984 551	1 032 973 476	1 061 839 898	1 089 394 960	1 117 666 453	1 144 441 732	1 169 574 794	1 194 093 238
Celkem ESF			3 319 106 604	439 407 874	451 531 770	463 104 896	474 978 924	486 224 540	496 780 426	507 078 174
Alokace na EAFRD a EFF			Příspěvek Společenství							
EAFRD			2 499 906 916	373 747 014	362 737 644	351 456 511	356 016 829	354 005 145	352 211 659	349 732 114
EFF			24 003 691	3 166 216	3 257 932	3 345 482	3 435 308	3 520 381	3 600 235	3 678 137
* včetně transferu z cíle Konkurenceschopnost ** bez transferu do cíle Konvergence *** OP Cíle konkurenceschopnost + transfer do OP LZZ										

Zdroj: MČ

8. ZAMĚŘENÍ POLITIKY HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI V ČR A JEJÍ VAZBA NA ZEMĚDĚLSKOU POLITIKU ROZVOJE VENKOVA A PODPORU POSKYTOVANOU PROSTŘEDNICTVÍM EVROPSKÉHO RYBÁŘSKÉHO FONDU

V souladu s ustanovením příslušných nařízení musí být provedeno jednoznačné vymezení podpor mezi politikou hospodářské a sociální soudržnosti a zásahy financovanými z Evropskému zemědělskému fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropského rybářského fondu (EFF) tak, aby bylo dosaženo synergických efektů, zabráněno překryvům a odstraněna nepokrytá místa.

Zemědělská politika rozvoje venkova

Celkový objem prostředků, který bude alokován prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v ČR - Program rozvoje venkova je 10,5 mld. Kč za rok (celkem cca 73 mld. Kč), z čehož alokace na 3. osu, která je přímo zaměřena na rozvoj venkova, představuje téměř 17 % těchto prostředků. K tomuto objemu je potřeba přičíst alokaci na LEADER ve výši 0,5 mld. Kč.

Cíl Konvergence

Při zpracování strategie politiky hospodářské a sociální soudržnosti a zemědělské politiky rozvoje venkova byly vymezeny následující oblasti potenciálních průniků a překryvů:

1) problematika **rozvoje podnikání**, a to ve třech dimenzích

- posilování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu,
- zpracování biomasy a obnovitelné zdroje energií
- rozvoj MSP na venkově – služby, řemesla, problematika mikropodniků.

Ve vztahu k potravinářskému průmyslu se bude postupovat dle Přílohy I k Smlouvě o ES. Zemědělské tzv. „anexové“ položky budou podporovány z úrovně Programu rozvoje venkova (EAFRD - MZe,) tzv. „neanexové“ položky prostřednictvím intervencí politiky soudržnosti - OP PI –MPO. Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) bude podporovat fyzické a právnické osoby podnikající v zemědělské výrobě dle zákona o zemědělství, MPO bude prostřednictvím OP PI podporovat podnikatelské subjekty jiné než definované zákonem o zemědělství a rovněž obce (resp. svazky obcí, příp. sdružení obcí).

V oblasti podpory podnikání při zakládání a rozvoji existujících nezemědělských podniků nejmenší velikosti – mikropodniků, včetně nových živností v oblasti výroby, zpracování a služeb bez omezení sektorů, zejména v oblasti řemesel a služeb pro hospodářství a obyvatelstvo, s cílem vytváření pracovních míst a rozvoje bohaté hospodářské struktury nezemědělských aktivit ve venkovských oblastech bude v obcích do 2000 obyvatel podpora poskytována prostřednictvím Programu rozvoje venkova (EAFRD – MZe).

2) problematika **obnovitelných zdrojů energií**

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) bude prostřednictvím svých opatření podporovat investice spojené se zpracováním biomasy zemědělskými podnikateli. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

3) **brownfields**

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) se zaměří na opětovné využití zemědělských brownfields do 5 ha, v obcích do 2000 obyvatel. Politika hospodářské a sociální soudržnosti bude

řešit problematiku nezemědělských brownfields do 5 ha a všechny typy brownfields v obcích nad 2000 obyvatel.

4) **místní komunikace a odpadové hospodářství**

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) se zaměří na podporu projektů do 5 mil Kč v obcích do 500 obyvatel. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

5) **ostatní aktivity spojené s rozvojem venkovských obcí včetně rozvoje občanské vybavenosti a služeb**

- obnova, rekonstrukce, modernizace a estetické zlepšení venkovských sídel, veřejných budov, zástavby, veřejných prostranství a zeleně vesnic a ostatních důležitých prvků venkovského dědictví,
- podpora budování infrastruktury a služeb přesahujících působnost jednotlivé obce – občanská vybavenost,
- základní občanské vybavení ve venkovských obcích (školské, zdravotnické, sociální),
- rozvoj partnerství a spolupráce, občanských iniciativ, podíl obyvatel na strategiích rozvoje obcí a mikroregionů, lokální rozhodování a demokracie,
- rozvoj zájmových činností a spolků.

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) se zaměří na podporu projektů v obcích do 500 obyvatel. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

5) **rozvoj kulturního dědictví na venkově**

- obnova, rekonstrukce, modernizace a estetické zlepšení venkovských památek, místních atraktivit a ostatních důležitých prvků venkovského kulturního dědictví,
- zachování a rozvoj identity venkovských oblastí,
- zachování a péče o venkovské kulturní dědictví,
- rozvoj etnografických zvláštností a tradic,
- rozvoj kulturních spolkových aktivit.

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) se zaměří na podporu projektů do 5 mil Kč v obcích do 500 obyvatel. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

6) **rozvoj cestovního ruchu**

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) se zaměří na podporu zemědělských podnikatelů a dále začínajících podnikatelů v oblasti cestovního ruchu v obcích do 2000 obyvatel. Prostřednictvím ROPů bude podporováni podnikatelé v cestovním ruchu s doloženým dvouletým účetním obdobím a podnikatelé v obcích nad 2000 obyvatel.

7) **budování čistíren odpadních vod, pro sídla do 2 000 ekvivalentních obyvatel**

V oblasti financování ČOV a kanalizací bude OP ŽP financovat stavby v aglomeracích nad 2000 EO a ve zvláště chráněných územích podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) bude financovat stavby ČOV a kanalizací v aglomeracích pod 2000 EO.

8) vodohospodářská opatření v krajině

Program rozvoje venkova (EAFRD – MZe) bude financovat pouze pozemkové úpravy (např. v případě suchých polderů), kdy příjemcem podpory jsou Pozemkové úřady. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti – OP ŽP.

9) lesní hospodářství

Program rozvoje venkova (EAFRD- MZe) stanoví jako své příjemce podpory subjekty hospodařící v lesích soukromých osob a obcí, MŽP podpoří jiné příjemce – právnické osoby, jimž je svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

V ČR je oprávněn čerpat z prostředky z uvedeného cíle politiky soudržnosti pouze region hl. m. Prahy. Vzhledem k urbánnímu charakteru území nebude docházet k věcnému překryvu mezi podporou poskytovanou prostřednictvím politiky hospodářské a sociální soudržnosti a zemědělské politiky rozvoje venkova.

Cíl Evropská územní spolupráce

Podpora poskytovaná prostřednictvím tohoto cíle je zaměřena na realizaci společných projektů v přeshraničním, meziregionálním a nadnárodním kontextu, což vyžaduje prokázání dopadů podpory i na území mimo ČR. Vzhledem k tomu, že intervence Programu rozvoje venkova (EAFRD-MZe) neobsahují tuto dimenzi, nedochází ke skutečným překryvům mezi podporou poskytovanou oběma politikami.

Dále na rozdíl od Programu rozvoje venkova nebudou podporovány aktivity, jejichž příjemci budou zemědělci, nebudou finančně podporovány školení pro zemědělce, osoby zaměstnané v zemědělství a lesnictví nebo skupiny výrobců, a dále se projekty nebudou týkat modernizace zemědělských statků, zemědělské činnosti, staveb apod.

Aktivity Evropského rybářského fondu

V České republice bude poskytována podpora z Evropského rybářského fondu v oblasti akvakultury a v opatřeních ve společném zájmu.

1) Rybníční hospodářství

V případě chovných rybníků bude podpora poskytována prostřednictvím Evropského rybářského fondu. V ostatních případech prostřednictvím politiky soudržnosti – OP ŽP.

2) Rybí migrační trasy

Podpora v oblasti zajištění migračních tras pro stěhovavé druhy ryb bude poskytnuta z prostředků Evropského rybářského fondu fyzickým nebo právnickým osobám, jejichž příjmy pochází z akvakultury provozované vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a riziko. Dotace může být rovněž poskytnuta univerzitám a výzkumným ústavům rybářským. Jiní, než zde uvedení příjemci budou pro intervence v této oblasti čerpat prostředky z OP ŽP.

9. MAKROEKONOMICKÝ MODEL – KAPITOLA ZALOŽENÁ NA VYHODNOCENÍ MAKROEKONOMICKÉHO MODELU HERMIN

Dopad využívání Strukturálních fondů na Českou republiku v období 2007 – 2013 může být rozčleněn do dvou – časově na sebe navazujících – období; prvním je dopad v průběhu období implementace, druhou je pak fáze, kdy již výlučně funguje mechanismus vyplývající z podpory nabídkové strany ekonomiky.

Během sedmiletého období implementace (2007 – 2013) může být dopad na českou ekonomiku tvořen dvěma v zásadě nezávislými prvky:

- dominantním prvkem na poptávkové straně ekonomiky, který je především ovlivněn výdaji Strukturálních fondů ve prospěch veřejných a doprovodných soukromých investic;
- dominantním prvkem na nabídkové straně ekonomiky, která kvalitativně i kvantitativně roste díky rozvoji infrastruktury, lidského kapitálu, a výzkumu a vývoje, a díky pozitivním spirálovým efektům, dosaženým jak v průběhu, tak po završení programovacího období 2007 – 2013.

Komplexní analýza dopadů Strukturální a kohezní politiky vychází ze vzájemného propojení těchto dvou oddělených procesů. Makro-sektorový model umožní identifikovat a kvantifikovat tyto oddělené řetězce poptávkových a nabídkových kauzalit.

Pokud by došlo k ohraničení dopadové analýzy NSRR na období 2007 – 2013 (tedy na období implementace), tyto dva oddělené efekty by bylo velmi obtížné identifikovat na základě jednoduchého pozorování aktuálního ekonomického vývoje. Výkonnost ekonomiky České republiky byla ovlivňována řadou faktorů, s nimiž NSRR nepracuje a toto ovlivnění bude pokračovat i v budoucnu (Jednotným vnitřním trhem, přímými zahraničními investicemi, výkonností hlavních obchodních partnerů České republiky apod.). Navíc, během období implementace NSRR v letech 2007 – 2013 budou rozsáhlé poptávkou vyvolané efekty dominovat a zlepšení situace na nabídkové straně bude spíše skryto.

Aby došlo k identifikaci oddělených dopadů na nabídkové straně, které budou pokračovat po ukončení realizace NSRR, je nutné simulovat model přes horizont roku 2013. V modelu jsou simulace završeny v roce 2020, tedy sedm let po ukončení NSRR. Analýza založená na modelu ukazuje, že ačkoliv implementační dopady jsou rozsáhlé, téměř zcela vymizí po roce 2013. Na straně druhé, přestože jsou dopady na stranu nabídky skromnější, trvají díky přínosům spirálových efektů na infrastrukturu, lidský kapitál, a výzkum a vývoj po dobu mnoha let.

Výsledky dopadů NSRR jsou vykázány na agregovaný HDP, agregovanou zaměstnanost a agregovanou produktivitu. V případě dopadů na agregovaný HDP je třeba učinit velmi zřetelné rozlišení mezi dopady NSRR na míru růstu (jež jsou přechodné) a dopady na hladinu HDP (jež mají trvalejší charakter).

S ohledem na dopad NSRR na míru růstu agregovaného HDP, nejvíce hodný pozornosti je postřeh, že NSRR pravděpodobně způsobí ostrý nárůst míry růstu již v roce 2007, prvním roce implementace. Pro rok 2007 varianta modelu „včetně NSRR“ vykazuje míru růstu 7,6% meziročně, zatímco scénář „bez NSRR“ počítá s mírou růstu 4,3% meziročně. V důsledku NSRR tak v prvním roce dojde k přírůstku 3,3 procentního bodu v důsledku realizace NSRR. Pro rok 2008 model

nepočítá s výraznou změnou míry růstu; po celé období 2008 – 2013 jsou registrovány mírné přírůstky míry růstu v případě varianty „včetně NSRR“, oproti scénáři „bez NSRR“. Dalším pozoruhodným postřehem je pak negativní na míru růstu HDP (v porovnání s variantou „bez NSRR“), jež je předpokládán pro rok 2014 (minus 2,6 procentního bodu). Tento efekt je vyvolán úplným završením finančních toků ze Strukturálních fondů po 31.12. 2013. Po roce 2014 se pak scénáře „včetně NSRR“ a „bez NSRR“ stávají již opět téměř identické.

Identičnost scénářů však předpokládá zjednodušený modelový fakt, že po roce 2013 zde již žádné financování z fondů EU nebude. V realitě je však nutné respektovat a předpokládat:

- (a) období, které vyplývá z uplatnění principu $N + 2$, v jehož průběhu budou finanční prostředky stále dobíhat;
- (b) fakt, že i po roce 2013 nějaká podoba pokračování Strukturální a kohezní politiky EU (v prozatím neurčitelné výši) bude existovat.

Z toho vyplývá, že ve skutečnosti bude modelový předpoklad výrazného propadu míry růstu HDP v roce 2014 výrazným způsobem změkčen a minimalizován.

Je možné rovněž vymezit dopad realizace NSRR na hladinu HDP. V tomto případě i zde je kalkulováno s ostrým růstem hladiny HDP v úvodním roce 2007 (růst 3,1%, v porovnání se scénářem „bez NSRR“). V následujícím období je předpokládán pozvolný nárůst hladiny HDP až do období ukončení NSRR v roce 2013; tehdy by hladina HDP měla být 5,3% vyšší než v případě „bez NSRR“. Poté, co financování ze Strukturálních fondů v roce 2013 skončí, model předpokládá opačný přizpůsobovací proces ve vztahu k hladině HDP (který však opět bude pravděpodobně měkčí – viz výše). Do konce roku 2020 z důvodu faktorů na straně nabídky by hladina HDP měla stále o 1,5% převyšovat hladinu ve scénáři „bez NSRR“.

Dopad NSRR na trh práce je obvykle vykazován veličinou čistého přírůstku počtu zaměstnaných. Počáteční efekt má zvýšit celkovou zaměstnanost o více než 160.000 pracovních míst. Tento počet by měl být zvýšen až na 204.000 pracovních míst v roce 2013. Nicméně pro rok 2014 (za stejných předpokladů, jako projekce růstu HDP, které byly následně přizpůsobeny pravděpodobnější reálné, ale zatím obtížně vyčíslitelné situaci) je očekáváno ostré přizpůsobení v opačném směru (a přírůstek pracovních míst by tak poklesl až na 65.000); předpoklad je založen na úvaze, že završení využívání Strukturálních fondů vyvolá přímé i nepřímé uvolňování pracovních míst. Do roku 2020 hladina celkové zaměstnanosti nicméně zůstane vyšší o 29.000 pracovních míst v porovnání se scénářem „bez NSRR“.

Jedním z nejdůležitějších efektů NSRR je dopad na úroveň produktivity práce (vypočítané jako agregovaný HDP na pracovníka). Tento ukazatel představuje klíčové měřítko toho, jak dobře a účinně mohou finanční nástroje vymezené NSRR podpořit nárůst bohatství prostřednictvím vyšší produktivity a konkurenceschopnosti ekonomiky. Celkový obrázek nabízí pozvolna rostoucí úroveň produktivity, měřené ve vztahu ke scénáři „bez NSRR“. Současně poznamenejme, že hladina produktivity poroste v rámci scénáře „bez NSRR“. NSRR zvyšuje tedy úroveň produktivity výrazněji.

Tyto dopady předpokládají, že velikost tzv. spirálových efektů zkvalitnění infrastruktury, lidského kapitálu, a výzkumu a vývoje, se pohybují uprostřed rozpětí efektů, popsanych v mezinárodní literatuře. Při absenci mikroekonomické, detailně provedené ex-ante evaluace NSRR je zvolený postup odpovídající a racionální. Pokud by tato mikroekonomická evaluace ukázala, že jednotlivá

opatření NSRR byla dobře nastavena ve směru optimalizace dopadů na ekonomiku, pak vyšší hodnoty makroekonomických parametrů v důsledku spirálového efektu, by byly ospravedlnitelné a výraznější makroekonomické dopady by byly pravděpodobné.

10. ŘÍZENÍ A KOORDINACE POLITIKY HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE V OBDOBÍ 2007 – 2013

Systém programování, implementace, monitorování a hodnocení programového období 2007 – 2013 vychází ze Strategických obecných zásad Společenství, nařízení Evropského Společenství, ze zkušeností a vybudovaných administrativních a informačních struktur v průběhu programového období 2004 – 2006.

V průběhu programového období 2007 – 2013 je nezbytné zajistit efektivní využívání prostředků politiky hospodářské a sociální soudržnosti ve prospěch ČR a jejích regionů, harmonizovat z hlediska věcného a časového průběh realizace politiky a dosáhnout plného čerpání evropských prostředků.

Centrální koordinační role vychází z následujících základních principů efektivního řízení, tj. existence jednoho oficiálního partnera vůči Evropské komisi v otázce realizace politiky soudržnosti, jednoho správce monitorovacího systému, jednoho centrálního metodického orgánu v oblasti implementačního prostředí, finančních toků a kontrol, jednoho centrálního a sdružující orgánu pro oblasti publicity a budování absorpční kapacity s dobře fungující regionální sítí.

Koordinační role Ministerstva pro místní rozvoj naváže na současnou podobu Rámce podpory Společenství, nový centrální koordinující orgán bude definován jako Národní rámec politiky soudržnosti. Programové období 2007 – 2013 bude zahrnovat všechny cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Koordinační role Ministerstva pro místní rozvoj je legislativně podložena zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. **Národní rámec politiky soudržnosti je koordinačním a metodickým orgánem odpovědným vládě ČR za koordinaci řízení politiky hospodářské a sociální soudržnosti především v oblasti řízení, sběru dat a jejich elektronické výměny (monitoringu), hodnocení (evaluací), informovanosti a publicity a komunikace s Evropskou komisí.**

Vláda ČR schválila dne 22. února usnesením č. 198/2006 roli Ministerstva pro místní rozvoj zřízením Národního rámce politiky soudržnosti jako centrálního koordinátora politiky hospodářské a sociální soudržnosti v programovém období 2007 - 2013.

Koordinace ve výše uvedených fázích realizace politika hospodářské a sociální soudržnosti je postavena na třech základních pilířích:

1. **Koordinační a metodická role Národního rámce politiky soudržnosti v gesci Ministerstva pro místní rozvoj a řízení operačních programů.**
2. **Zabezpečení jednotného centrálního informačního systému pro programové období 2007 – 2013 v gesci Ministerstva pro místní rozvoj**
3. **Role centrálního platebního, certifikačního a auditního orgánu v gesci Ministerstva financí**

Nastavení role centrálního koordinátora zohledňuje výstupy a závěry evaluací, kontrol, auditů a zkušenosti programového období 2004 – 2006 a respektuje kompetence řídicích orgánů operačních programů. Centrální koordinační role bude vykonávána prostřednictvím vydávání metodické dokumentace závazné pro řídicí orgány. Dále bude zajišťováno koordinací jednotného implementačního prostředí, vedením poradních a dalších výborů a tematických pracovních skupin.

Národní rámec politiky soudržnosti je odpovědný za nastavení monitorovacího systému, podporou institucionální kapacity, budováním absorpční kapacity a zabezpečením jednotné a srozumitelné informační kampaně pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti. Nástrojem pro koordinaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti programového období 2007 – 2013 je Operační program Technická pomoc ve vztahu k řídicím orgánům zaměřený na horizontální oblasti implementace operačních programů.

Podstatnou úlohou centrálního koordinátora je podpora institucionální kapacity implementujících orgánů vytvořením prostředí pro kvalitní personální zabezpečení implementujících struktur (např. iniciováním změn pro pracovní podmínky ve státní správě apod.). Finanční prostředky operačních programů programového období 2007 – 2013 by měly umožnit, aby platové podmínky personálních kapacit implementujících struktur byly na srovnatelné úrovni se soukromou sférou. Kvalita týmů implementačních složek operačních programů je nezbytným předpokladem pro odpovídající služby konzultantské a zpracovatelské sféry, která je na kvalitě a know-how implementačních týmů přímo závislá.

Prostřednictvím Národního rámce politiky soudržnosti bude prováděno nastavení a prosazování systematické personální politiky při poskytování podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti tak, aby byly vytvořeny efektivně organizační struktury s dostatečnou odbornou erudicí působící po celou dobu programového období. Na základě studie financované z Technické pomoci Rámce podpory Společenství je zpracován kvalifikační a kapacitní model řídicí struktury operačního programu včetně návaznosti na další subjekty nadřízené a podřízené základní implementační struktuře. Kvalifikační a kapacitní model vychází ze progresivních principů řízení a stanovuje požadavky pro efektivní nastavení implementační struktury a to i s ohledem na problematiku profesní způsobilosti.

Kvalifikační a kapacitní zabezpečení implementačních struktur bude systematicky řešeno návrhem Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Ministerstva financí ČR předkládaným vládě České republiky do konce roku 2006.

Otázka administrativní a absorpční kapacity se vztahuje i ke konečným příjemcům. Tématická oblast podpory: Podpora absorpční kapacity v Operačním programu Technická pomoc bude pokrývat potřeby koordinace a podpory strategického a metodického řízení rozvoje absorpční kapacity a na základě výsledků doporučování opatření k jejímu zvýšení. Z pozice centrálního koordinátora bude prováděna podpora absorpční kapacity u průřezových intervencí, včetně provázanosti ROPů s tématickými operačními programy.

Na budování systému podpory absorpční kapacity a jejího soustavného poskytování bude zaměřena další část aktivit tématické oblasti podpory: Podpora absorpční kapacity Operačního programu Technická pomoc. Absorpční kapacita s dosahem na regionální úroveň by měla být zabezpečena vytvořením komplexní sítě kontaktních míst (contact points), jejichž úkolem bude zajišťovat informovanost a asistenci žadatelům v regionech průřezem všech operačních programů a typem podpor.

10.1. Koordinační a metodická role Národního rámce politiky soudržnosti

Koordinační a metodická role Národního rámce politiky soudržnosti (NRPS) zahrnuje následující oblasti v souladu s čl. 8, 27 odstavcem 5(b) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (dále jen obecné nařízení), a dále čl. 104 obecného nařízení. Koordinace přípravy programovacího období 2007 – 2013 je zajištěna prostřednictvím Řídícího a koordinačního výboru. ŘKV bude transformován do monitorovacího výboru pro účely národní koordinace. Operativní úroveň bude zabezpečena prostřednictvím poradního výboru. V souladu s principem partnerství je ustanoven poradní výbor NRPS jako poradní orgán a monitorovací výbor NRPS za účelem monitorování implementace NRP a NSRR.

Důležitou oblastí je posilování administrativní kapacity orgánů veřejné správy s důrazem na administraci politiky hospodářské a sociální soudržnosti a systematická péče o prohloubení absorpční kapacity na straně konečných příjemců. Tyto aktivity budou realizovány prostřednictvím technické asistence.

Koordinace v oblasti politik, koncepcí a programování

Centrální koordinační orgán – Národní rámec politiky soudržnosti:

- zajišťuje přípravu základních strategických dokumentů politiky hospodářské a sociální soudržnosti, kterými jsou Národní rozvojový plán 2007 - 2013 a Národní strategický referenční rámec 2007 - 2013,
- spolupracuje s Evropskou komisí při vytváření Strategických obecných zásad Společenství a při jejich případné revizi,
- koordinuje přípravu operačních programů politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro období 2007 - 2013, zajišťuje jejich návaznost na Národní rozvojový plán 2007 - 2013 a Národní strategický referenční rámec 2007 - 2013 a dále zabezpečuje vzájemnou komplementaritu a provázanost jednotlivých operačních programů,
- pro naplnění principu partnerství zajišťuje zapojení domácích subjektů do jednotlivých stádií programování, implementace, monitorování a evaluace strategických a operačních programů,
- komunikuje s EIB a EIF o jejich možné účasti na přípravě NRP, NSRR a OP, dalších systémových aktivitách týkajících se přípravy projektů, finančních otázek a PPP; příslušná komunikace probíhá ve spolupráci s Ministerstvem financí a dalšími zainteresovanými orgány,
- je průběžně seznamován řídicími orgány OP o předkládání informací o velkých projektech Evropské komisi,
- zajišťuje komplementaritu intervencí politiky hospodářské a sociální soudržnosti s aktivitami Společné zemědělské politiky EU financovanými prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Společné rybářské politiky EU financovanými z Evropského fondu pro rybářství,
- v rámci koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti dohlíží na zajištění souladu s politikami Společenství,
- zabezpečuje soulad cílů NSRR s Národním programem reforem a zajišťuje provázání intervencí realizovaných prostřednictvím těchto dokumentů,

- ve spolupráci s příslušnými institucemi zajišťuje provázanost rozvojových aktivit realizovaných prostřednictvím politiky hospodářské a sociální soudržnosti s ostatními rozvojovými politikami realizovanými na území ČR⁴⁰,
- zajišťuje koordinaci intervencí politiky hospodářské a sociální soudržnosti, realizovaných prostřednictvím operačních programů a dalších nástrojů politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- v rámci koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti zajišťuje přípravu a zpracování analýz a programových dokumentů pro programové období 2014 – 2020,
- zajišťuje jednání a přípravu zasedání spojených s předsednictvím České republiky v Evropské radě přímo vztaženými k realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- zabezpečuje předkládání strategických zpráv o pokroku dle čl. 29 obecného nařízení.

Koordinace realizace intervencí

Centrální koordinační orgán – Národní rámec politiky soudržnosti:

- udává jednotný rámec implementačního prostředí pro řídicí orgány pro řízení, realizaci, kontrolu, monitorování, evaluaci a audit operačních programů,
- vydává pokyny a doporučení řídicím orgánům operačních programů, které reagují na podněty plynoucí z realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- vydává metodiky, které jsou závazné pro všechny řídicí orgány operačních programů, a to zejména v oblastech nastavení implementačních struktur, monitoringu, způsobilých výdajů, indikátorů a jejich plnění, horizontálních témat, požadavků pro žadatele, veřejných zakázek, veřejné podpory, informovanosti a publicity, provádění evaluací, sběru dat a jejich elektronické výměny, nastavení a činnosti monitorovacích výborů,
- vytváří podmínky pro vyhodnocování účinnosti kontrolních mechanismů,
- podílí se s příslušnými orgány na tvorbě a činnosti účetního systému, využívaného pro administraci pomoci poskytované prostřednictvím politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- dohlíží na respektování pravidel veřejné podpory (a regionální podpory) při realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti ze strany řídicích orgánů operačních programů, upravených příslušnými evropskými a národními předpisy,
- pro usnadnění řízení a koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti vytváří poradní a koordinační orgány, které jsou tvořené především zástupci řídicích orgánů operačních programů,
- předkládá vládě návrhy systémových opatření zejména v případech nízkého výkonu čerpání pomoci, objektivních překážkách její realizace, případně neplnění povinností vyplývajících z nařízení.

Monitorování realizace intervencí politiky hospodářské a sociální soudržnosti

Centrální koordinační orgán – Národní rámec politiky soudržnosti:

- sleduje průběh realizace pomoci, k čemuž ve spolupráci s řídicími orgány operačních programů provádí sběr dat v potřebném rozsahu (monitoring), provádí hodnocení realizace pomoci (evaluace),
- řídí nastavení jednotného informačního systému politiky hospodářské a sociální soudržnosti, zaměřeného především na sběr dat pro řízení, sledování (monitoringu) a hodnocení (evaluaci) prováděných intervencí,

⁴⁰ Provázáním rozvojových záměrů jednotlivých institucí s investicemi podporovanými politikou hospodářské a sociální soudržnosti, tj. prosazením rozvojových záměrů do operačních programů. Ve spolupráci s Ministerstvem financí usiluje o finanční a časovou optimalizaci investičních aktivit v souladu se zásadami uplatňovanými politikou hospodářské a sociální soudržnosti a fiskálními pravidly ČR.

- udává jednotný metodický rámec monitoringu,
- definuje centrálně závazný datový rozsah pro monitorování operačních programů na všech úrovních implementace,
- za účelem monitorování implementace NSRR zřizuje Monitorovací výbor NRPS a podporuje jeho činnost,
- koordinuje vypracování výročních zpráv předkládaných ČR Evropské komisi, zajišťuje vypracování dalších zpráv vyžádaných vládou ČR nebo monitorovacím výborem NRPS,
- je zapojen do zpracování výročních zpráv zasílaných Evropské komisi řídicími orgány,
- zajišťuje, aby ve výroční zprávě Národního programu reforem v ČR byla zahrnuta i část věnovaná OP spolufinancovaným ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, které se týkají Lisabonského procesu.

Hodnocení (strategické a operační evaluace a analýzy)

Centrální koordinační orgán – Národní rámec politiky soudržnosti:

- v souladu s čl. 48 obecného nařízení zajišťuje strategická hodnocení s cílem posuzovat vývoj operačních programů ve vztahu k národním a EU politikám a prioritám a operační hodnocení (ongoing), zaměřené na podporu efektivní realizace operačních programů – hodnocení jsou prováděna před, v průběhu a po ukončení plánovacího období,
- spolupracuje s Evropskou komisí při zkoumání ukazatelů nezbytných pro monitorování a evaluaci OP,
- pro cíl Konvergence vytváří evaluační plán a koordinuje přípravu evaluačních plánů operačních programů,
- koordinuje činnosti v oblasti evaluace a zajišťuje metodický rozvoj evaluace a jejích kapacit.

Zajišťování publicity a informovanosti

Centrální koordinační orgán – Národní rámec politiky soudržnosti:

- zajišťuje plnění úkolů týkajících se informovanosti a publicity na národní úrovni realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- za účelem zajištění transparentnosti a plné informovanosti o pomoci čerpané ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti na národní úrovni vytváří Komunikační akční plán s důrazem na Lisabonské cíle a Göteborgské priority,
- na národní úrovni ustavuje informační jednotku za účelem plánování, realizace a koordinace akcí na podporu informovanosti a publicity (tj. přípravu a realizaci vlastního Komunikačního plánu),
- koordinuje aktivity řídicích orgánů v této oblasti.

Podpora institucionálního rozvoje a absorpční kapacity

Centrální koordinační orgán – Národní rámec politiky soudržnosti:

- podporuje rozvoj institucionálních kapacit a administrativního zabezpečení realizace operačních programů,
- podporuje rozvoj znalostí a dovedností v rámci řízení a koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- zajišťuje absorpční kapacitu podporou přípravy programů, projektů a koncepcí a vytvářením rozvojového prostředí,
- podporuje zvyšování efektivity veřejných investic s důrazem na rozvoj forem PPP.

10.2. Implementační soustava operačních programů

Implementační systém jednotlivých operačních programů, včetně určení zprostředkujících subjektů a konkrétní specifikace funkcí, které na ně budou řídicími orgány delegovány, je podrobně popsán v operačních programech.⁴¹

Pověření řídicích orgánů

Usnesením vlády č. 175/2006 byly pověřeny útvary ministerstev připravujících operační programy programového období 2007 – 2013 funkcí řídicích orgánů operačních programů.

Pověřenými řídicími orgány pro přípravu operačních programů jsou: **Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo dopravy ČR a regiony soudržnosti NUTS II.**

Řízení operačních programů

Koordinační a metodický orgán NRPS nastavuje jednotný metodický rámec pro horizontální oblasti implementace pro řídicí orgány operačních programů. Řídicí orgán operačního programu odpovídá za řízení a provádění operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení a v souladu s pravidly pro implementaci operačních programů definovaných centrálním koordinačním orgánem.

Řídicí orgán odpovídá za nastavení systémů pro oblasti:

10.2.1. Řízení a kontroly

- nastavuje řídicí a kontrolní systémy v souladu s platnou legislativou ČR a EU a odpovídá za efektivní a správné fungování těchto systémů,
- předchází, odhaluje nesrovnalosti a navrhuje opravy financování v případě zjištění porušení povinností vyplývajících z právních předpisů,
- ověřuje dodání spolufinancovaných produktů a služeb a skutečné vynaložení výdajů na operace vykázaných příjemci a jejich soulad s předpisy Společenství a s vnitrostátními,
- zajišťuje shodu podporovaných akcí s politikami Společenství,
- zajišťuje soulad s požadavky na poskytování a zveřejňování informací (dle čl. 69 obecného nařízení),
- zajišťuje udržitelnost operací po dobu 5 let ze strany řídicích orgánů OP a informování Evropské komise, pokud operace prošly podstatnou změnou,
- stanovuje postupy k zajištění toho, aby všechny dokumenty týkající se výdajů a auditů nezbytné pro zajištění odpovídajícího prověřovacího záznamu byly uchovávány v souladu s požadavky čl. 90 obecného nařízení.

10.2.2. Realizace

- zpracovává výběrová a hodnotící kritéria pro výběr projektů a předkládá je ke schválení monitorovacímu výboru,
- zajišťuje, aby operace byly pro financování vybírány podle kritérií pro operační program a aby po celou dobu provádění byly v souladu s příslušnými předpisy Společenství a členského státu,
- poskytuje Evropské komisi informace, které jí umožní provést hodnocení velkých projektů.

⁴¹ Projekty v rámci Fondu soudržnosti, které byly přijaty v programovém období 2004 – 2006 budou ukončeny při zachování pravidel a systémů programového období 2004 – 2006 platných pro Fond soudržnosti.

10.2.3.Finančních toků

- zajišťuje, že příjemci a jiné subjekty zapojené do provádění operací vedou buď nezávislý účetní systém nebo odpovídající účetní kód pro všechny transakce související s operací, aniž jsou dotčeny vnitrostátní účetní předpisy.

10.2.4.Monitoringu

- ustanovuje monitorovací výbory v souladu s čl. 63 – 66,
- shromažďuje spolehlivá finanční a statistická data umožňující monitorování provádění pomoci a předává tato data koordinačnímu a metodickému orgánu Národního rámce politiky hospodářské a sociální soudržnosti, resp. Evropské komisi, a to zpravidla v elektronické podobě,
- zajišťuje záznam a uchovávání účetních záznamů v elektronické podobě pro každou operaci v rámci operačního programu a shromažďování údajů o provádění nezbytných pro finanční řízení, sledování, ověřování, audit a hodnocení,
- zpracovává výroční a závěrečné zprávy o provádění pomoci a po schválení monitorovacím výborem je předkládá Evropské komisi;
- řídí činnost monitorovacího výboru a poskytuje mu dokumenty umožňující sledovat kvalitu provádění operačního programu s ohledem na jeho konkrétní cíle.

10.2.5.Evaluační

- zajišťuje, aby se hodnocení operačních programů realizovalo v souladu s evropskými předpisy (čl. 47 a 48 obecného nařízení).

10.2.6.Certifikace

- předává veškeré potřebné informace o postupech a ověřeních prováděných v souvislosti s výdaji Platebnímu a certifikačnímu orgánu pro účely certifikace.

10.2.7.Provádění auditů

- odpovídá za zabezpečení podmínek pro provádění auditů na všech úrovních implementace.

10.2.8. Delegování činností

Rozhodnutí o míře delegování výkonu některých funkcí na zprostředkující subjekt je v kompetenci každého řídicího orgánu, který určuje, jaké úkoly může zprostředkující subjekt vykonávat. Tyto úkoly a funkce budou stanoveny v písemné dohodě mezi řídicím orgánem a zprostředkujícím subjektem. Řídicí orgán operačního programu konzultuje svěřené některých svých funkcí zprostředkujícímu subjektu s Centrálním koordinačním orgánem NRPS.

10.3. Centrální jednotný informační systém*10.3.1.Sběr dat a jejich elektronická výměna*

Centrální koordinační orgán NRPS vytváří především pro účely sledování finanční pomoci informační systém, který je jedním z nezbytných předpokladů pro přijetí pomoci ze strukturálních fondů EU. Dle usnesení vlády č. 198/2006 zabezpečuje Ministerstvo pro místní rozvoj jednotný centrální informační systém pro řízení, monitorování a hodnocení programů a projektů na všech úrovních administrace programů financovaných ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti, který bude závazný pro všechny subjekty implementace v programovém období let 2007 – 2013.

10.3.2. Parametry informačního systému

Systém bude primárním nástrojem pro komunikaci s Ministerstvem financí a Evropskou komisí. Informační systém pro monitorování pomoci programového období 2007 – 2013 musí zajistit integritu dat obsažených v systému, povinné množství dat on-line přístupných na každém resortu s tím, že bude zajištěn plynulý přechod mezi podobou informačního systému 2004 – 2006 a jeho návazných složek (účetní systém státního rozpočtu) a plně funkčním informačním systémem 2007 – 2013.

10.4. Role platebního, certifikačního a auditního orgánu

10.4.1. Nastavení platebních toků.

Pro implementaci pomoci ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti je v České republice ustaven jediný Platební a certifikační orgán (PCO), a to odbor Národní fond Ministerstva financí. Platební a certifikační orgán funguje v úzké součinnosti s Centrálním koordinačním orgánem Národního rámce politiky soudržnosti. Platební a certifikační orgán nedisponuje rozhodovacími pravomocemi v oblasti alokace prostředků na jednotlivé projekty, výběru projektů, uzavírání smluv na projekty atd.

Systém finančních toků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti probíhá po třech základních liniích:

- 1) stanovení závazku EU a zaslání zálohové platby (tzv. payment on account) z Evropské komise Platebnímu a certifikačnímu orgánu,
- 2) zasílání průběžných plateb a platby konečného zůstatku z Evropské komise Platebnímu a certifikačnímu orgánu na základě žádostí a certifikovaných výdajů,
- 3) platba konečným příjemcům.

Předpokladem pro zaslání žádosti o průběžnou platbu a závěrečnou platbu Evropské komisi je certifikace uskutečněných výdajů (dále jen certifikace), kterou provádí Platební a certifikační orgán.

10.4.2. Funkce platebního a certifikačního orgánu

- vytváří a aktualizuje metodické pokyny pro provádění certifikace výdajů SF a FS,
- spolupracuje na tvorbě metodických pokynů pro řízení pomoci z rozpočtu EU,
- zajišťuje metodické vedení institucím zapojeným do implementace SF a FS,
- vypracovává a předkládá Evropské komisi ověřené výkazy výdajů a žádosti o platby (průběžné i konečné) pro všechny programy na základě výkazů výdajů předložených řídicími orgány,
- ověřuje správnost výkazů výdajů SF a FS,
- ověřuje, že výkaz výdajů je přesný, vychází ze spolehlivého účetního systému a je založen na ověřitelných podkladech,
- monitoruje manuály pracovních postupů užívané subjekty zapojenými do implementace SF a FS a ověřuje dodržování těchto postupů,
- zabezpečuje, aby koneční příjemci či příjemci pomoci obdrželi příspěvek z EU bez zbytečného odkladu,
- certifikuje výkazy uskutečněných výdajů SF a FS,
- provádí kontroly na místě u subjektů zapojených do implementace SF/FS,
- průběžně monitoruje a ověřuje soulad činností a postupů řídicích orgánů a zprostředkujících subjektů s právními předpisy ČR a EU,
- ověřuje aplikaci procesů řízení a systému kontroly řídicích orgánů a zprostředkujících subjektů,
- zajišťuje efektivní správu a řízení finančních prostředků plynoucích z rozpočtu EU v rámci SF a FS,

- řídí a koordinuje toky finančních prostředků poskytnutých z rozpočtu EU a zabezpečuje plynulost toku finančních prostředků z PCO ke konečným příjemcům,
- provádí kontrolu a schvaluje žádosti o platby ze zdrojů SF a FS,
- vyhodnocuje čerpání alokací,
- přijímá platby z rozpočtu EU a zabezpečuje převody prostředků,
- metodicky řídí vypracovávání odhadů čerpání prostředků poskytnutých z rozpočtu EU a předává tyto odhady Evropské komisi,
- zajišťuje koncepci, metodiku, tvorbu, rozvoj a činnost účetního systému využívaného pro administraci SF a FS,
- zajišťuje metodické řízení v oblasti účtování o prostředcích SF a FS,
- ve spolupráci s Centrálním koordinačním orgánem NRPS potvrzuje, že příspěvek ze SF nenahrazuje veřejné a jim ekvivalentní výdaje ČR,
- společně s Evropskou komisí určuje v případě cíle Konvergence úroveň veřejných a podobných výdajů a provádí kontrolu dodržení této úrovně,
- spolupracuje s Evropskou komisí při ověřování adicionality mid-term a ex-post,
- zajišťuje vrácení neoprávněně vyplacených prostředků v případě porušení pravidla trvanlivosti operací.

10.4.3. Finanční kontrola operačních programů

Finanční kontrola operačních programů bude probíhat v souladu s právními předpisy EU a v souladu s platnou národní legislativou.

Institucionální zajištění a rozdělení pravomocí jednotlivých subjektů bude dáno Metodikou finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programovací období 2007-2013.

Ministerstvo financí jako ústřední správní úřad pro finanční kontrolu bude v souladu s ustanoveními zákona č. 2/1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, metodicky řídit a koordinovat výkon finanční kontroly v rámci operačních programů. Základním východiskem pro vydávání dílčích metodických pokynů, konzultovaných s příslušnými orgány Evropské komise, bude platná národní legislativa.

Všechny orgány podílející se na implementaci strukturálních finančních nástrojů budou mít zavedeny potřebné řídicí a kontrolní systémy, které budou v souladu s národní legislativou a budou schopny identifikovat administrativní, systémové nebo záměrné chyby a také budou zajišťovat prevenci vzniku chyb.

Nejvyšší kontrolní úřad je oprávněn vykonávat nezávislou kontrolní činnost ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

Evropská komise kontroluje existenci a řádné fungování řídicích a kontrolních systémů v členských státech postupem podle článku 72 odst. 1 obecného nařízení;

Samostatné a nezávislé kontroly vykonává ve své působnosti Evropský účetní dvůr.

10.4.4. Funkce Auditního orgánu

Auditní orgán se zřizuje ve smyslu čl. 59 obecného nařízení. Usnesením vlády ČR č. 198 ze dne 22. února 2006 je výkonem funkce Auditního orgánu (AO) pro SF pověřeno Ministerstvo financí. Výkonem funkce Auditního orgánu pro SF byl rozhodnutím ministra financí pověřen útvar Centrální harmonizační jednotky pro finanční kontrolu Ministerstva financí, který je funkčně nezávislý na řídicích orgánech a na Platebním a certifikačním orgánu.

V souladu s požadavky relevantní legislativy ES provádí Auditní orgán zejména následující činnosti:

- zajišťuje audit připravenosti řídicích a kontrolních systémů programů,

- předkládá Evropské komisi před podáním první žádosti o průběžnou platbu a nejpozději do 12 měsíců od schválení příslušného programu zprávu posuzující nastavení řídicích a kontrolních systémů programu včetně stanoviska k jejich souladu s příslušnými ustanoveními právních předpisů ES,
 - předkládá Evropské komisi do 9 měsíců po schválení příslušného programu strategii auditu zahrnující subjekty, které budou audity provádět,
 - zajišťuje provádění auditu za účelem ověření účinného fungování řídicích a kontrolních systémů programů,
 - předkládá každoročně Evropské komisi aktualizovanou strategii auditu, metodu výběru vzorků pro audity operací a orientační plánování auditů zajišťující provedení auditů u hlavních subjektů a rovnoměrné rozložení auditů na celé programové období,
 - předkládá každoročně Evropské komisi konsolidovaný plán auditů prostředků poskytovaných ze SF,
 - kontroluje čtvrtletně plnění konsolidovaného plánu auditů a informuje o tomto plnění PCO,
 - zajišťuje, že PCO obdrží pro účely certifikace výsledky všech auditů provedených AO nebo z jeho pověření,
 - zajišťuje provádění auditu na vhodném vzorku operací pro ověření výdajů vykázaných Evropské komisi,
 - zajišťuje metodické vedení dalších auditních subjektů zapojených do auditů u všech programů,
 - dohlíží na kvalitu auditů prováděných dalšími auditními subjekty u projektů spolufinancovaných z SF,
 - podílí se na tvorbě a aktualizaci metodických pokynů pro provádění auditu prostředků jednotlivých programů,
 - předkládá každoročně v období od roku 2008 do roku 2015 Evropské komisi výroční kontrolní zprávu, která obsahuje zjištění z auditů provedených během předchozího roku v souladu se strategií auditu programů, jakož i nedostatky zjištěné v řídicích a kontrolních systémech programů. Informace týkající se auditů provedených po 1. 6. 2015 budou zahrnuty do závěrečné zprávy o kontrole, která je podkladem pro prohlášení o uzavření,
 - vydává každoročně pro Evropskou komisi stanovisko k tomu, zda fungování řídicího a kontrolního systému poskytuje přiměřenou záruku, že výkazy výdajů předložené Evropské komisi jsou správné a že související transakce jsou zákonné a řádné,
 - účastní se auditních misí Evropské komise na prověřování aspektů řídicího a kontrolního systému, které vyplynuly z výroční kontrolní zprávy,
 - předkládá prohlášení o částečném uzavření, ve kterém hodnotí zákonnost a řádnost dotčených výdajů dle čl. 88 obecného nařízení,
 - předloží Evropské komisi nejpozději do 31. 3. 2017 prohlášení o uzavření, ve kterém vyhodnotí platnost žádosti o závěrečnou platbu a zákonnost a řádnost souvisejících transakcí zahrnutých do závěrečného výkazu výdajů,
 - spolupracuje s Evropskou komisí při koordinaci plánů auditů a auditorských metod a vyměňuje si s ní výsledky z provedených auditů,
 - zajišťuje, aby byly při auditorské činnosti uplatňovány mezinárodně uznávané auditorské standardy,
 - provádí analýzu nahlášených nesrovnalostí pro účely zpracovávání prohlášení o uzavření nebo částečném uzavření,
 - zpracovává každoročně zprávu o výsledcích finančních kontrol za programy pro vládu ČR.,
- Auditní orgán informuje o svých zjištěních Centrální koordinační orgán Národního rámce politiky soudržnosti. V součinnosti s Centrálním koordinačním orgánem Národního rámce politiky soudržnosti navrhuje doporučení k nápravě, zvláště v systémové oblasti.

11. SYSTÉM FINANČNÍCH TOKŮ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ A FONDU SOUDRŽNOSTI PROSTŘEDNICTVÍM STÁTNÍHO ROZPOČTU

Od data vstupu České republiky do EU dne 1. května 2004 byl systém finančních toků strukturálních fondů (SF) a Fondu soudržnosti (FS) nastaven tak, že příjemcům byly prostředky SF a FS zpětně propláceny Platebním orgánem prostřednictvím platebních jednotek. Na základě zkušeností s realizací projektů a průběhem čerpání prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v rámci programovacího období 2004 – 2006 a ve snaze o zrychlení toku prostředků SF a FS směrem k příjemci, jako nejdůležitějšímu článku implementace projektů spolufinancovaných ze SF a FS, došlo ke změně systému finančních toků prostředků SF a FS. Pro nové programovací období schválila vláda ČR Metodiku finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programovací období 2007-2013.

Veškeré prostředky SF a FS jsou integrovány do státního rozpočtu. Příjemcům jsou prostředky SF a FS předfinancovány ze zdrojů státního rozpočtu. Platební a certifikační orgán následně převádí prostředky SF a FS do státního rozpočtu. Tímto systémem bude zajištěn jednotný tok národních i evropských prostředků k příjemcům a dojde k jeho zrychlení.

Národní spolufinancování

Česká republika se rozhodla, že bude vztahovat míru spolufinancování pouze k veřejným výdajům (podle čl. 63(1b) obecného nařízení). Soukromé zdroje budou tedy v tabulkách uváděny pouze indikativně a jen pro informaci.

Veřejné rozpočty ČR budou tedy muset v letech 2007-2015 vydat minimálně 4,7 mld. EUR, aby mohla ČR vyčerpat maximální alokaci, kterou bude mít k dispozici pro programovací období 2007-2013.

Ministerstvo financí pravidelně analyzuje schopnost veřejných rozpočtů zajistit dostatek prostředků na spolufinancování strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Na základě takové analýzy rozhodla vláda ČR dne 14. prosince 2005 (usnesení vlády č. 1618), že spolufinancování je prioritou při přípravě rozpočtů.

Analýza byla aktualizována na podzim roku 2006, kdy už jsou známy jednak přesné alokace pro ČR na jednotlivé roky, ale i přesnější rozdělení na operační programy i na jejich prioritní osy. Přestože současná analýza předpokládá, že bude nutné vynaložit podstatě nižší objem prostředků z veřejných rozpočtů než ta předchozí (především dosažení nižší povinné míry spolufinancování z národních zdrojů), dospěla ke stejným závěrům:

- nutnost prohloubit reformu veřejných financí a změnit trend nárůstu mandatorních výdajů,
- přesun priorit v rámci výdajů na hospodářsko a sociální soudržnosti na oblasti spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, to bude podporovat koordinované plánování evropských i národních programů a národní programy budou podporovat jen ty oblasti, které nelze spolufinancovat z evropských zdrojů.

Aktualizovaná analýza byla schválena ministrem financí po projednání v poradě vedení ministerstva dne 10. října 2006 a po mezirezortním připomínkovém řízení bude nejpozději do 15. listopadu 2006 předložena ke schválení vládě.

12. ADICIONALITA PRO CÍL KONVERGENCE V OBDOBÍ 2007 - 2013

Česká republika na základě čl. 27 a v souladu s čl. 15 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 zpracovala ex-ante ověření adicionality – tj. výchozí úroveň výdajů veřejných prostředků vynakládaných do oblasti hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), jež bude dodržována v finančním období 2007 – 2013. Východiskem pro stanovení tohoto limitu byly skutečné výdaje veřejných rozpočtů do uvedené oblasti v letech 2004 a 2005, z kterých byl stanoven průměr za oba roky. Ověřování adicionality je prováděno pro regiony NUTS II spadající pod cíl Konvergence, tj. za celou Českou republiku bez regionu soudržnosti NUTS II Praha.

Výdaje započítávané do limitu adicionality je možno definovat jako výdaje veřejných rozpočtů (státní rozpočet, rozpočty municipalit, rozpočty regionálních rad, krajů a vybrané státní fondy) do oblastí zaměřených nebo souvisejících s oblastmi intervencí strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Jejich účelové určení je v zásadě totožné s určením zahrnovaným do výpočtu adicionality pro období 2004 – 2006, vyjma podpory rozvoje zemědělství a venkova, na které se již intervence ze strukturálních fondů v období 2007 – 2013 nebudou vztahovat. Naopak nově se zahrnují výdaje na podporu bydlení.

Úroveň adicionality pro období 2007 – 2013 se stanovuje ve výši **2 754,9 mil. EUR** (v cenách roku 2006) a je rovna průměrnému objemu výdajů do oblasti hospodářské a sociální soudržnosti v letech 2004 a 2005.

Stanovení ex-ante úrovně adicionality pro roky 2007-2013 na stejné úrovni, jaká je skutečnost průměru let 2004 a 2005, respektuje ustanovení čl. 15 (3) obecného nařízení a představuje výrazný nárůst oproti úrovni adicionality pro současné programovací období.

Pro srovnání oproti limitu adicionality pro období 2004 – 2006 došlo k nárůstu relevantních výdajů a tedy limitu pro ex-ante hodnocení adicionality pro období 2007-2013 o více než 70 %.

Takto výrazný objem výdajů v letech 2004 a 2005 je dán více vlivy. Hlavním důvodem tohoto vývoje byl výrazný nárůst výdajů do oblasti dopravní infrastruktury především prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury. Ten zahájil svoji činnost v roce 2000 a jeho výdaje postupně výrazně narůstaly. Tak velké objemy prostředků mohl Fond vydávat zejména díky mimořádným příjmům finančních zdrojů plynoucích z výnosů privatizace státního majetku. Tyto výdaje je nutno chápat jako mimořádné, vyplývající ze specifické situace v České republice. Navíc právě v letech 2004 a 2005, které jsou východiskem pro ex-ante hodnocení, využití zdrojů z privatizovaného majetku kulminovalo.

Dalším důvodem tohoto výrazného zvýšení je zapojení krajských rozpočtů od roku 2001, které vedle toho, že převzaly část finanční působnosti od státního rozpočtu, financují činnosti spadající do oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Vliv na zvýšení limitu adicionality má i zařazení výdajů na rozvoj bydlení, které převyšují objem prostředků započítávaných v předchozím období v oblasti zemědělství a rozvoje venkova.

Zdroje dat a metodika výpočtu

Výchozími informacemi pro zjištění rozsahu adicionality byly údaje z databází Ministerstva financí o finančních výkazech o výdajích ze státního rozpočtu, místních rozpočtů a Státního fondu životního prostředí, Státního fondu dopravní infrastruktury a Státního fondu pro rozvoj bydlení za roky 2004 a 2005 (*Automatizovaný rozpočtový informační systém*). Do propočtů byly zahrnuty pouze výdaje klasifikované jako výdaje náležející do hospodářské a sociální soudržnosti. Stejně

jako v předešlém finančním období bylo třeba po vyloučení výdajů vykázaných regionem soudržnosti Praha pro jeho nezpůsobilost v rámci cíle Konvergence část vyloučených výdajů znovu začlenit, protože ve skutečnosti byly spotřebovány v ostatních regionech ČR. Tímto způsobem byl vyřešen problém sídla centrálních orgánů veřejné správy v Praze, které prostředky přerozdělují, ale nespotřebovávají. Z tohoto důvodu bylo třeba při výpočtu postupovat i s využitím dalších informačních zdrojů. Konkrétně v případě kapitálových výdajů šlo o využití evidence k financování reprodukce majetku ISPROFIN. U běžných výdajů byl využit informační systém pro dotace CEDR. V několika případech byly pro zpřesnění odpočtu výdajů za region Praha z výkazů za celou ČR použity odhady. Stejně se postupovalo i pro stanovení limitu pro ex-ante ověřování adicionality pro období 2004- 2006.

Pro přepočty výdajů veřejných rozpočtů ČR let 2004 a 2005 do cen roku 2006 byly využity deflátoři HDP (viz Makroekonomická predikce MF z července 2006). Pro jejich přepočet do EUR byl použit průměrný kurz ČNB za rok 2005 (29,78 Kč/EUR). Údaje pro roky 2007-2013 jsou počítány v eurech. Pro přepočet do cen roku 2006 byl použit deflátor v roční výši 2% podle odstavce 16 Interinstitucionální dohody⁴².

Pro stanovení financování programů a projektů ze strukturálních fondů v rámci NSRR v letech 2007 - 2013 se vychází ze souhrnné částky 17 064,5 mil. EUR (tj. 15 721,6 mld. EUR v cenách 2006), kterou má ČR na toto období obdržet na financování v rámci cíle Konvergence. Pro odhad průměrného ročního čerpání prostředků v letech 2007-2013 byl využit model Ministerstva financí pro náběh čerpání a souvisejícího spolufinancování. V rámci výdajů na spolufinancování je zahrnuto i předpokládané spolufinancování Fondu soudržnosti⁴³.

⁴² Interinstitucionální dohoda mezi Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí o rozpočtové disciplíně a řádném finančním řízení ze 17. května 2006 (2006/C 139/01).

⁴³ Detailní popis metodiky i výchozích ekonomických podmínek pro ex-ante hodnocení adicionality je obsažen ve zprávě zpracované na základě metodického dokument EK k hodnocení adicionality pro cíl Konvergence (Methodological working document – The verification of additionality for the Convergence objective).

Tab. 24 Ověření adicionality pro programy období 2007 – 2013: Financování strukturálních výdajů v regionech cíle Konvergence z veřejných zdrojů (v mil EUR, ceny 2006):

Ověření adicionality pro programy 2007-2013 - EX-ANTE hodnocení
Souhrnná finanční tabulka veřejných a jiných podobných strukturálních výdajů v regionech Konvergence

mil. EUR ceny 2006	Roční průměr 2007-13 NSRR (ex- ante)						Roční průměr 2004-2005 (skutečnost)					
	Celkem	z toho: státní podniky	NSSR		Nespolu- financováno EU	Celkem	Celkem	z toho: státní podniky	RPS		Nespolu- financováno EU	Celkem
	Nár. + EU	Nár. + EU	EU	Nár.	Nat.		Nár. + EU	Nár. + EU	EU	Nár.	Nat.	
1	2	3	4	5	6	$7 = 5 + 6 = 2 - 4$	8	9	10	11	12	$13 = 11 + 12 = 8 - 10$
1. Základní infrastruktura	2 342,0		588,4	287,2	1 466,4	1 753,6	1 757,3		3,7	38,8	1 714,7	1 753,6
- Doprava	1 651,1		322,6	150,1	1 178,3	1 328,4	1 356,8		0,4	25,3	1 331,1	1 356,4
- Telekomunikace a informační společnost	111,0		92,7	18,3		18,3	0,5		0,1	0,1	0,3	0,4
- Energie	28,9		12,6	16,3		16,3	6,3		0,0	0,0	6,3	6,3
- Život. prostředí+voda	504,6		124,2	94,0	286,5	380,5	383,7		3,2	13,5	367,0	380,5
- Zdraví	46,4		36,3	8,5	1,6	10,1	10,1				10,1	10,1
2. Lidské zdroje	868,9		642,7	128,4	97,7	226,2	237,5		11,3	3,7	222,4	226,2
- Vzdělání	347,3		207,2	42,3	97,7	140,1	208,0		4,6	1,5	201,9	203,4
- Výchova	269,9		225,3	44,5		44,5	18,4		6,8	2,2	9,4	11,6
- VaV	251,7		210,2	41,6		41,6	11,2				11,2	11,2
3. Výrobní prostředí	996,7		438,5	84,5	473,7	558,2	574,5		16,3	5,5	552,7	558,2
- Průmysl	660,9		222,2	43,9	394,7	438,7	461,9		15,4	5,1	441,3	446,4
- Služby	203,0		105,4	18,7	79,0	97,6	97,6		0,0	0,0	97,6	97,6
- Cestovní ruch	132,8		110,9	21,9		21,9	15,0		0,8	0,3	13,8	14,2
4. Jiné	314,8		97,9	23,8	193,2	217,0	217,2		0,2	0,1	216,9	217,0
- Bydlení	215,0		18,2	3,6	193,2	196,8	216,9				216,9	216,9
- TA	99,9		79,7	20,2		20,2	0,4		0,2	0,1		0,1
Celkem	4 522,5		1 767,6	523,9	2 231,0	2 754,9	2 786,5		31,6	48,2	2 706,8	2 754,9

Pozn: Úroveň adicionality musí být podle čl. 15 obecného nařízení nastavena ve spolupráci s EK. Tabulka tedy může být upravena v návaznosti na technické jednání s EK.

13. EX-ANTE HODNOCENÍ NSRR.

PRACOVNÍ STANOVISKO K VERZI ZE 3. LISTOPADU 2006.

Toto pracovní stanovisko shrnuje aktuální názory ex-ante hodnotitele na předkládaný dokument, které jsou založené na průběžném sledování změn dokumentu od srpna 2006. Protože některé změny byly učiněny nedávno a vypořádání připomínek s resorty se uskutečnilo ještě 2 dny před zpracováním tohoto hodnocení, a také vzhledem k tomu, že s operačními programy se ex-ante hodnotitel teprve postupně seznamuje, není a nemůže být toto stanovisko konečným názorem hodnotitelů na NSRR. Takové stanovisko bude vypracováno do předání NSRR Evropské komisi.

Pátý ucelený návrh NSRR (verze ze 3. listopadu 2006) představuje metodicky vyrovnaný, logicky strukturovaný dokument, který zahrnuje všechny podstatné problémové okruhy jak z hlediska potřeb České republiky, tak z hlediska návaznosti na další dokumenty, zejména CSG, Strategii hospodářského růstu a Národní Lisabonský program (NPR) 2005-2008.

1. Průběh zpracování NSRR a jeho ex-ante hodnocení.

Příprava procesu ex-ante hodnocení NSRR byla zahájena souběžně s přípravou tvorby programového dokumentu v prvním čtvrtletí roku 2005. Jako zpracovatel byl v otevřeném řízení vybrán tým společnosti Berman Group – služby ekonomického rozvoje s.r.o. pod vedením RNDr. Jana Vozába, PhD. Samotné ex-ante hodnocení bylo oficiálně zahájeno podpisem smlouvy se zpracovatelem dne 10. srpna 2005, stanoviska a podklady ex-ante hodnotitele k NSRR však byly poskytovány již od června 2005.

Hodnocení je organizováno jako proces, který je paralelní ke zpracování NSRR. To znamená, že ex-ante hodnotitelé reagují průběžně na dílčí výstupy zpracovatelů NSRR, konzultují tyto výstupy se zpracovatelem NSRR i se zadavatelem NSRR, účastní se práce pracovních skupin ŘKV a jednání ŘKV samotného, poskytují zpracovateli NSRR a zadavateli NSRR (jímž je odbor RPS při MMR) průběžné konzultace a „lehkou technickou asistenci“. Z tohoto důvodu jsou vedle hodnotících zpráv a doporučení hodnotiteli zpracovávány podklady (převážně ve formě dílčích analýz, zpráv či pracovních podkladů), které by měly sloužit zpracovatelům NSRR jako vodítko při zpracování Národního strategického referenčního rámce.

Ex-ante hodnocení se soustředilo na několik základních aspektů NSRR:

- největší úsilí bylo věnováno metodicko-koncepčním problémům NSRR
- hodnotitelé se soustředili na obsahové problémy částí NSRR
- dále se hodnocení zabývalo formálně-technickými požadavky na NSRR

Hodnotitelé mají za to, že v současnosti přetrvávají následující hlavní problémy v souvislosti s NSRR:

- regionální rozměr intervencí tématických operačních programů, který je požadován a předpokládán v NSRR není adekvátně zohledněn v TOP;
- není jasný mechanismus pro koordinaci intervencí z různých OP a pro zajištění synergie mezi různými intervencemi z OP, s čímž souvisí také skutečnost, že NSRR nereaguje na nepřipravené (nebo nedostatečně připravené) implementační systémy OP.

Hodnotitelé zdůrazňují, že kromě nedostatků, které vyplývají z textu NSRR či z textu OP existuje také celá řada dílčích nedostatků či nepřipravených podmínek, které se nemusí přímo odrazit v textu

programových dokumentů, které jsou však velice závažné pro budoucí implementaci programů. Jsou to např. (bez ohledu na významnost):

- nedostatečně připravené koordinační struktury a mechanismy pro zajištění synergie intervencí SF s domácími programy
- nevhodná volba nástrojů pro realizaci intervencí v úrovni „realizačních dokumentů“ – příliš velké množství připravovaných grantových schémat, která mohou významně snižovat absorpční kapacitu ČR
- slabost či nepřipravenost realizačních mechanismů („delivery chains“) v případě zejména ESF programů, OP VaVpI, IOP, nejistá situace v ROP, a to buď proto, že nejsou budovány, nebo proto, že předpokládají pokračování již v současnosti nevyhovujících struktur a postupů implementace

2. Hodnocení konzultačního procesu při zpracování NRP a NSRR.

Z pohledu ex-ante hodnocení jsou ŘKV a pracovní skupiny zcela dostačujícím reprezentantem různorodých zájmů aktérů zainteresovaných na politice HSS. Při projednávání NRP/NSRR splnily tyto orgány požadovanou konzultační roli velmi dobře. Jejich prostřednictvím se všichni významní aktéři účastnili všech podstatných rozhodování. Proces konzultací, projednávání a připomínkování NRP/NSRR a OP byl dostatečně rozsáhlý a intenzivní po celou dobu zpracování dokumentů. Zahnutí relevantních sociálních partnerů je možné považovat za dostatečné.

Konzultace přispěly k vyjasnění obsahu intervencí NSRR a jejich začlenění do priorit a příslušných OP, čím napomohly k naplnění jednoho z důležitých cílů ex-ante hodnocení (a problémů při zpracování NSRR a OP).

Na druhou stranu je možné konzultace označit za kontraproduktivní při snaze lépe zacílit programové dokumenty a konkretizovat jednotlivé oblasti intervencí. Konzultační proces vedl přes všechno úsilí spíše k přetrvávání širokého a málo specifického vymezení obsahu programových dokumentů a jejich aktivit/operací.

Konzultační proces při zpracování NSRR nepomohl nalezení synergií a nutných funkčních provázání mezi OP a tyto i nadále nejsou dostatečně definovány. Tím méně se pak podařilo navrhnout mechanismy pro společnou či účelově koordinovanou realizaci intervencí, u nichž je vzájemná provázanost nezbytná či vysoce žádoucí.

Nedostatky a obtíže, které se projevily v průběhu konzultací mezi partnery poukazují na šířeji existující problémy, které se budou projevovat v daleko závažnější míře při implementaci programů a některé druhy intervencí mohou významně zkomplikovat nebo mohou zásadně omezit dosahování výsledků intervencí.

3. Hodnocení socio-ekonomické analýzy a analýzy regionálního rozvoje.

Kapitola SE analýza prošla vůbec nejrozsáhlejším přepracováním při transformaci NRP do NSRR. Předchozí doporučení ex-ante hodnotitelů byla v NSRR rozsáhle zohledněna, nicméně některé nedostatky přetrvávají i 5. hodnocené verzi NSRR. Hlavním nedostatkem kapitoly SE analýza a kapitoly regionální rozvoj je nekonzistentní, logicky málo provázané představení hlavních problémů ČR, bez dostatečného vysvětlení příčinných vazeb. Doporučením ex-ante hodnotitele tedy byla úprava obou kapitol tak, aby:

- byla zdůrazněna vazba na témata Lisabonské strategie,
- identifikované problémy byly prezentovány ve vzájemných vazbách,

- identifikované problémy byly významově rozlišeny,
- byly dostatečně objasněny příčiny těchto problémů,
- byl popis jednotlivých dílčích témat syntetický a používal stejnou jednoznačnou strukturu.

Kapitola socio-ekonomická analýza v poslední verzi NSRR (říjen, 2006) doznala pouze dílčích, především formulačních změn. Hlavní doporučení ex-ante hodnotitele ke květnové verzi této kapitoly NSRR (viz výše) nebyla dostatečně zohledněna a naplněna. Ačkoliv socio-ekonomická analýza ve stávajícím znění představuje určité východisko pro strategickou část NSRR, je třeba vyzdvihnout absenci významového rozlišení mezi identifikovanými problémy. Stejně tak chybí adekvátní identifikace a vysvětlení příčin těchto problémů. Na mnoha místech socio-ekonomická analýza pouze dubluje analýzu SWOT.

Ex-ante hodnocení NSRR z června 2006 obsahovalo vedle shora uvedených doporučení také 4.5 strany naprosto konkrétních připomínek, doporučení či návrhů k jednotlivým odstavcům textu socio-ekonomické analýzy a analýzy regionálního rozvoje. Tato doporučení nebyla zohledněna. NSRR v přílohách neobsahuje tabulku srovnávající konkurenční faktory ČR a dalších zemí, kterou doporučoval ex-ante hodnotitel.

Oddělení tabulek a grafů do příloh je patně možné přijmout, odkazy k nim jsou až na ojedinělé výjimky správné a dostatečné, tabulky a grafy se vztahují k analyzovaným a popisovaným skutečnostem.

Popis současné situace pokrývá všechny významné požadované skutečnosti a problémy, které vyplývají z analytických prací, provedených ex-ante hodnotitelem jak pro účely hodnocení NSRR (viz. pracovní dokument Analytická východiska pro hodnocení NSRR) tak jako vstupy pro zpracování NRP v roce 2005. Nicméně jednotlivé části analytických kapitol jsou velice nevyrovnané. S vědomím shora uvedených výhrad lze shrnout, že texty analytických kapitol mohou představovat dostatečné východisko k formulování dalších částí NSRR

4. Hodnocení SWOT analýzy.

SWOT analýza je, vzhledem ke komplikovanosti a komplexnosti problematiky NSRR, přijatelná a představuje použitelné východisko k následující strategii NSRR. SWOT v této podobě je kombinací návrhů řídicího orgánu a alternativních názorů hodnotitelů. Pro konečnou verzi NSRR hodnotitelé doporučovali zkrácení SWOT analýzy a uspořádání výroků SWOT podle významu, což bylo provedeno

Hodnotitelé doporučili upravit SWOT tak, aby se vnitřní analýza (SW) zabývala problematikou přímo ovlivnitelnou intervencemi SF a vnější analýza (OT) problematikou mimo rámec politiky HSS. Toto doporučení zohledněno nebylo. Množství výroků vnější analýzy (OT) se týká oblastí přímo ovlivňovaných intervencemi SF a mají charakter tvrzení „když něco uděláme/podpoříme, je to příležitost“, „když něco neuděláme/nepodpoříme“ je to hrozba. Takové pojetí vnější analýzy považují hodnotitelé za metodické nepochopení jejího smyslu a účelu. Ve strategii NSRR však tento nedostatek přímé důsledky nemá.

5. Hodnocení realizace dosavadních programů SF.

Hodnotitelé v předchozím hodnocení důrazně doporučili dopracování kapitoly „Hodnocení dosavadní realizace programů SF“ tak, aby zahrnovala závěry dosavadních evaluačních studií, které hodnotily čerpání prostředků SF a vysvětlovaly příčiny malých úspěchů ČR v této sféře. Toto

doporučení nebylo zohledněno s výjimkou doplnění odstavce o potřebě zvýšení na administrativní kapacity a reformy veřejné správy. Takové doplnění považují hodnotitelé za nedostatečné.

Hodnotitelé poznatky a závěry kapitoly 5. NSRR „Zhodnocení dopadů realizace dosavadních rozvojových programů strukturálních fondů“ za neobyčejně a neopodstatněně optimistické, zvláště pak údaje uvedené v tabulce předpokladů naplnění specifických cílů.

Za nejzávažnější považují hodnotitelé skutečnost, že slabiny systému implementace a slabiny externího prostředí implementace intervencí SF se v přípravě na programovací období 2007-13 neřeší. Systém implementace programů i realizace jejich intervencí (způsob podpory dílčích projektů, mechanismy realizace/“delivery mechanism“) zůstávají pro budoucí období téměř nezměněny a zatím se neuvažuje o jejich zásadní změně. Tato skutečnost může závažným způsobem ohrozit realizaci intervencí v budoucím období, zvláště bude-li jejich charakter odlišný od intervencí stávajících, nebo budou-li zajišťovány novými subjekty/orgány.

6. Hodnocení strategie a priorit NSRR.

Předchozí doporučení ex-ante hodnotitelů z června 2006 směřovala převážně do oblasti formulací a vysvětlení strategie NSRR, jakož i do oblasti formální struktury/řazení jednotlivých částí strategie a popisu priorit. Tyto požadavky byly v obecné rovině naplněny, kapitola strategie prošla mezi květnem a listopadem významnou změnou. Nicméně obsahově zůstává strategie NSRR velice podobná původní verzi z května, což hodnotitelé považují za správné. Zaměření a struktura strategie a prioritních os jsou hodnotiteli považovány za relevantní ve vztahu k potřebám a problémům České republiky ve sféře hospodářské a sociální soudržnosti.

Přesto, že hodnotitelé nemají vážných výhrad k věcnému obsahu, zaměření a cílům strategie NSRR, měli a mají celou řadu dílčích připomínek k jejím jednotlivým částem.

Popis priorit v listopadové verzi NSRR je přehlednější, sjednotila se jeho formální struktura, dále se posílily vazby na Lisabonskou strategii (Národní plán reforem, NPR). Uvedený přehled souvislostí mezi NPR a NSRR považují hodnotitelé za dostatečný.

Úvodní část strategie, subkapitola 6.1. Východiska pro formování strategie je přehledně a strukturovaně zaměřena na strategické komponenty konkurenceschopnosti České republiky jako celku.

Výčet hodnotových hledisek strategie, který je vlastně výčtem široce chápaných společenských potřeb, k jejichž naplnění má NSRR a intervence politiky HSS přispět, byl podle požadavků hodnotitelů NSRR změněn tak, aby pořadí hodnotových hledisek lépe reflektovalo jejich důležitost.

Hodnotitelé také doporučovali zjednodušit formulaci globálního cíle. Vzhledem k zásahům do formulace jednotlivých priorit i formálních popisů strategických cílů mají za to, že tato změna byla možná, přesto učiněna nebyla.

Globální cíl: je obsahově v zásadě správně navržen a je zřejmé, že strategické cíle jej podporují. Ale ex-ante hodnotitelé upozorňují již od prosince 2005, že globální cíl je příliš rozvláčně formulovaný, snaží se shrnout do jednoho prohlášení všechny myslitelné rozvojové aspekty. V důsledku toho je velice obtížně srozumitelný.

Hodnotitelé doporučují novou formulaci globálního cíle:

Globálním cílem NSRR je učinit z České republiky přitažlivé místo pro investice, vytvořit zde vynikající podmínky pro zaměstnání a nabídnout lidem příležitost dalšího rozvoje, s využitím (využívaje) nadprůměrného ekonomického růstu v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Strategické cíle pro Konkurenceschopnou ekonomiku a pro Atraktivní prostředí jsou formulovány správně a jsou dostatečně a dobře měřitelné indikátory. Strategické cíle pro Otevřenou, flexibilní a soudržnou společnost a pro Vyvážený rozvoj území jsou formulovány příliš složitě, jako vícenásobné cíle.

Doporučujeme sjednotit formulaci cílů podle vzoru strategického cíle Konkurenceschopná česká ekonomika, a to nejen formulací textu vlastního cíle, ale i grafickou úpravou.

Vysvětlení strategických cílů – popisná část textu – bylo změněno podle požadavků ex-ante hodnotitelů, text je nyní kratší, jednodušší a soustředí se na vazby strategických cílů a vysvětlení, jak budou strategické cíle přispívat (společně) k naplnění globálního cíle.

Popis a vysvětlení priorit se rovněž změnily podle požadavků ex-ante hodnotitelů. Každá priorita má nyní explicitně formulovaný cíl, stručné vysvětlení tohoto cíle v kontextu dalších intervencí a popis klíčových intervencí.

Popis klíčových intervencí je poměrně rozsáhlý, je uváděn podrobný výčet připravovaných aktivit či nástrojů intervence. Na jednu stranu tento přístup ukazuje, jakými konkrétními intervencemi bude priorita naplněna, na stranu druhou poněkud omezuje možnost zdůvodnění navrhovaných intervencí, tedy vysvětlení, jak intervence příslušné priority budou přispívat k naplnění cíle priority a strategického cíle, jaké jsou očekávané výsledky intervencí a proč.

Přes další skutečně výrazné zlepšení této kapitoly ve verzi č. 5 NSRR proti verzi č. 4 doporučují hodnotitelé znovu zvážit redakci textu ve smyslu posílení vysvětlení provázanosti navrhovaných intervencí s očekávanými výsledky a jejich přispěním k naplnění cílů intervencí.

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území – je neobyčejně významným cílem pro naplnění strategie NSRR, protože naplňuje jeho zásadu udržení či zvýšení územní soudržnosti. Protože se také zaměřuje se na rozvoj měst, je důležitou součástí NSRR pro naplnění cílů SOZS.

K tomuto strategickému cíli měli hodnotitelé v červnu rozsáhlé výhrady a doporučení. Vysvětlující text k tomuto cíli byl rozsáhle přepracován, takže je nyní srozumitelný a přehledný.

Priority naplňující cíl Vyvážený rozvoj území jsou zvoleny správně a jejich obsahové zaměření nyní odpovídá požadavkům, které vyplývají z ostatních částí strategie NSRR i z potřeb České republiky jako celku.

Hodnotitelé nicméně nejsou přesvědčeni, že požadavky tohoto strategického cíle jsou dostatečně a správně zohledněny v tématických operačních programech, a to přesto, že v popisném textu je obecný příspěvek OP k tomu cíli uveden.

Zaměření NSRR v kontextu SOZS a NPR.

Souhrnně lze říci, že priority NSRR se dobře váží k prioritám SOZS a NPR, a tam, kde je to žádoucí a možné, představují dobré východisko pro naplňování cílů a záměrů SOZS a NPR. Na druhou stranu nelze úplně a jednoznačně říci, že priority NSRR povedou přímo k naplnění cílů SOZS a NPR, protože to záleží na celé řadě dílčích podmínek a detailních nástrojích příslušných intervencí, které je ovšem možné stanovit až v operačních programech či dokonce v jejich prováděcích dokumentech.

Hodnocení indikátorů NSRR a OP.

Systém indikátorů byl ve verzi NSRR z května 2006 navržen poprvé jako ucelený. Na jeho návrhu se významně podíleli ex-ante hodnotitelé. Jejich návrhy byly zpracovateli NSRR ve velké míře přijaty.

V listopadové verzi došlo k dílčím změnám v systému indikátorů. Byly doplněny indikátory kontextu, byly doplněny některé indikátory ke strategickým cílům, u všech indikátorů jsou nyní uváděny počáteční a cílové hodnoty.

Doporučení ex-ante hodnotitelů z června 2006 byla přijata pouze v některých případech. Nebyla přijata doporučení, která byla ve (vědomém) rozporu s návrhy indikátorů CORE a lisabonských indikátorů. Významně se posílila oblast indikátorů vázaných na výsledky výzkumu a vývoje.

Ve strategickém cíli nebyl doplněn hodnotiteli požadovaný indikátor podílu osob z populačního ročníku, vstupujících do terciárního vzdělávání, který se naprosto klíčovým způsobem váže k prioritě Vzdělávání. Hodnotitelé opakovaně požadují jeho doplnění. Indikátor dopadu na úrovni globálního cíle, měřící podíl osob s terciárním vzděláním ve skupině 15 (?!?) –64 let rozhodně hodnotitelé nepovažují za dostatečný.

Ve strategickém cíli Atraktivní prostředí bylo požadováno doplnění indikátorů, sledujících výsledky a dopady intervencí v dopravě. Byl doplněn indikátor přepravních výkonů na železnici a indikátor napojení obcí na systémy integrované dopravy.

Nicméně nejdůležitější z hodnotiteli požadovaných indikátorů, vážící se k vůbec největším objemům finančních prostředků v oblasti dopravy, indikátor napojení krajských měst na dálniční síť, doplněn nebyl. Hodnotitelé důrazně doporučují takový indikátor doplnit, případně může být nahrazen indikátorem sledujícím, která konkrétní úplná dopravní spojení (dálniční a silnic první třídy) budou realizována. Např. rychlostní propojení Hradec Králové-Olomouc, či Ostrava-státní hranice ve směru Žilina apod.

Indikátory na úrovni NSRR musí sledovat smysl příslušných intervencí, a smyslem intervencí v dopravě je zlepšení dostupnosti příslušných území, jak je ostatně explicitně vyjádřeno ve formulaci a popisu příslušného cíle. Smyslem intervencí v dopravě není stavět silnice, jak zatím vyplývá z navrženého indikátoru. Hodnotitelé nemohou přijmout možnost, že by byly čerpány prostředky SF na stavbu dílčích úseků zejména rychlostních komunikací, které by nebyly ještě v průběhu programového období vzájemně propojeny. Tato možnost přitom z navržených indikátorů implicitně vyplývá!

Hodnocení dopadů intervencí NSRR.

Hodnocení dopadů intervencí NSRR je provedeno pomocí makroekonomického modelování za pomoci modelu HERMIN. Toto modelování vychází z požadavků metodiky Evropské komise na hodnocení NSRR a je předmětem zvláštního projektu.

Ex-ante hodnotitelé nicméně mají za to, že hodnocení dopadů jednotlivých intervencí alespoň v kvalitativní rovině je vhodné provést ještě nad rámec makroekonomického modelu. Vzhledem k tomu, že NSRR je realizován pomocí jednotlivých OP, lze takové hodnocení provést jen s využitím hodnocení operačních programů, či alespoň se znalostí priorit operačních programů a jejich obsahu. Vzhledem k termínům dopracování NSRR a OP a vzhledem k časové náročnosti uvedeného hodnocení nebylo možné jej provést a zahrnout do této pracovní verze hodnocení. Nicméně kvalitativní hodnocení dopadů intervencí NSRR bude obsaženo ve finální verzi ex-ante hodnocení.

7. Operační programy: nástroj realizace NSRR.

Operační programy se v době mezi červnem a listopadem 2006 významně změnily. Vlastní kapitola operační programy v NSRR je dostačující, přehledná a obsahuje informace, které jsou na této úrovni požadovány.

V době od srpna do listopadu byla odstraněna většina překryvů mezi operačními programy, byly finančně posíleny intervence, které budou realizovány v ROP a byl koncepčně zcela přepracován Integrovaný operační program.

Předmětem ex-ante hodnocení je nicméně také hodnocení vztahu mezi NSRR a operačními programy. Vzhledem k termínu dokončení OP a vzhledem k časové náročnosti takového hodnocení budou jeho výsledky uvedeny až ve finální verzi ex-ante hodnocení.

Počet operačních programů, základní rozdělení intervencí mezi ně a jejich vztah k prioritám NSRR jsou z pohledu ex-ante hodnotitelů přijatelné a v zásadě odpovídají požadavkům a doporučením, která vzešla z ex-ante hodnocení.

8. Hodnocení horizontálních politik Společenství v NSRR.

Doporučením ex-ante hodnotitelů bylo začlenění nové subkapitoly do strategie NSRR, která by se přímo věnovala problematice horizontálních témat. Tato kapitola byla do NSRR začleněna. Její obsah a zaměření jsou pro text NSRR dostatečné.

Kromě zařazení subkapitoly horizontálních témat do strategie NSRR, je třeba tuto problematiku reflektovat také v jednotlivých operačních programech.

9. Ex-ante hodnocení kapitoly Řízení a koordinace politiky soudržnosti v ČR v období 2007-2013“.

Pátý návrh NSRR z května 2006 obsahuje poměrně ucelený popis připravované institucionální struktury a mechanismů pro řízení a koordinaci politiky soudržnosti v příštím programovém období na celostátní úrovni. Přesto jsou ex-ante přesvědčeni, že text musí být ještě dále dopracován a nelze jej považovat za finální verzi.

Největší slabinou této kapitoly je přílišný důraz na detailní výčet kompetencí jednotlivých orgánů vrcholové části implementačního, finančního a kontrolního systému místo důrazu na strategické, resp. koncepční zásady, který by umožnil překonat současné problémy, ke kterým při realizaci politiky HSS dochází. Je paradoxní, že tato dimenze, tj. snaha o eliminaci stávajících problémů, vůbec není zmíněna. Na druhou stranu některé formulace alespoň implicitní snahu o eliminaci některých problémů obsahují.

V materiálu také schází konkrétní specifikace jak bude zajištěna koordinace např. mezi cílem Konvergence a Konkurenceschopnost, a to jak na programové, tak i projektové úrovni, či konkrétní určení způsobu koordinace intervencí mezi operačními programy.

Dalším problémem, který zdánlivě s uvedenou problematikou přímo nesouvisí, je skutečnost, že je nutné prosadit reorientaci implementačních systémů jednotlivých OP (tj. především ŘO a ZS) z důrazu na zajištění absorpční kapacity na dosažení stanovených strategických globálních i dílčích cílů. Tomu by mělo napomoci daleko větší provázanost mezi monitorovacími indikátory na úrovni priorit a OP a kritérii pro výběr projektů než tomu bylo dosud.

Doporučujeme doplnit do textu této kapitoly klíčová zjištění mid-term evaluací (problémy, bariéry) a stanovit, který subjekt a do kdy zajistí jejich řešení. Jsme přesvědčeni, že i v případě, že by z časových či formálních důvodů nebylo možno harmonogram potřebných kroků dopracovat v rámci této kapitoly, je nutné jej zpracovat odděleně a prostřednictvím NRPS, resp. monitorovacího výboru NSRR, zajistit jeho realizaci.

14. POSOUZENÍ VLIVŮ NSRR NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (dále také „SEA“) je v České republice upraveno zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění zákona č. 93/2004 Sb. (dále jen „zákon o posuzování“).

Zpracování NSRR předcházelo zpracování Národního rozvojového plánu. Pro účely SEA byl po konzultacích s Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem životního prostředí (jako příslušným úřadem pro posuzování) brán Národní strategický referenční rámec jako dokument navazující na NRP a shrnující jeho hlavní výstupy. Vzhledem k tomu byla SEA zahájena pro NRP – nicméně celý proces posouzení zahrnoval i hodnocení NSRR.

Obsah a rozsah posouzení byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona o posuzování, který byl vydán odborem posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC Ministerstva životního prostředí.

Proces SEA byl zahájen téměř současně se zahájením prací na NRP a probíhal souběžně se zpracováním NRP, respektive NSRR. Základním rámcem pro hodnocení jednotlivých částí NRP a NSRR byla sada referenčních cílů ochrany životního prostředí. Podkladem pro stanovení sady referenčních cílů byly cíle a priority existujících relevantních mezinárodních a národních koncepčních dokumentů, analýza stavu životního prostředí a hlavní identifikované trendy a problémy v ochraně životního prostředí v ČR. Na základě vyhodnocení navrhl zpracovatel SEA úpravy a doplnění textu NRP a NSRR, systém a indikátory ke sledování vlivů implementace NRP/NSRR na životní prostředí a environmentální kritéria pro výběr projektů pro využití v rámci navazujících operačních programů. V rámci SEA bylo provedeno také hodnocení vlivů NRP/NSRR na veřejné zdraví a na lokality soustavy NATURA 2000.

Významnou součástí posouzení byla diskuse nad výstupy hodnocení a způsobem jejich zohlednění mezi zpracovatelem SEA, zadavatelem NRP a NSRR (Ministerstvo pro místní rozvoj), zpracovatelem NRP a NSRR a zpracovatelem ex-ante hodnocení obou dokumentů.

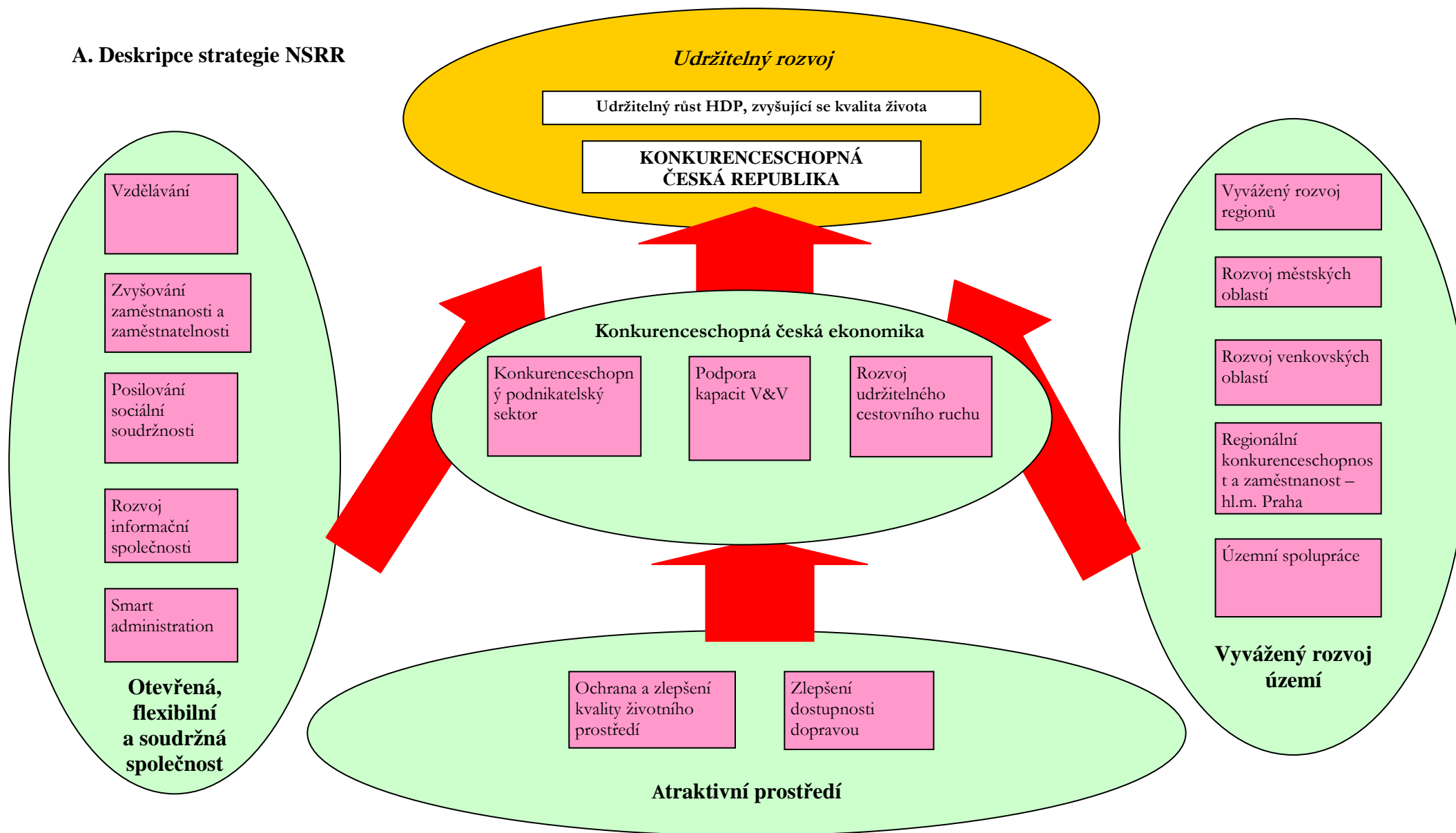
Pro účely informování a zapojení veřejnosti do přípravy a posuzování NRP/NSRR byla zpracovatelem SEA zřízena internetová stránka, kde byly průběžně zveřejňovány pracovní verze NRP/NSRR, výstupy hodnocení a další relevantní dokumenty. Zájemci se také mohli zaregistrovat na emailovou konferenci pro SEA NRP/NSRR a průběžně zasílat zpracovateli SEA dotazy, připomínky či komentáře. V úvodní fázi SEA byl uspořádán veřejný seminář k SEA NRP.

V rámci SEA NRP/NSRR probíhala také koordinace jednotlivých SEA navazujících operačních programů. Ve spolupráci se zadavatelem byly uspořádány pracovní semináře s jednotlivými zpracovateli SEA, kde byly představeny výstupy SEA NRP/NSRR a diskutovány možnosti a způsoby jejich využití v rámci SEA operačních programů.

Závěrečnou fází SEA představuje stanovisko Ministerstva životního prostředí následující po veřejném projednání hodnocených dokumentů. Stanovisko je nezbytným podkladem pro schválení dokumentů vládou ČR (§ 10g odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb.).

PŘÍLOHA

A. Deskripce strategie NSRR

LEGENDA

Globální cíl

Strategický
cíl

Priorita

B. Popis vazby strategických cílů NSRR a opatření Národního programu reforem

Strategický cíl/priorita Národního strategického referenčního rámce	Opatření Národního programu reforem
Konkurenceschopná česká ekonomika	
<ul style="list-style-type: none"> - Konkurenceschopný podnikatelský sektor - Podpora kapacit V&V pro inovace 	<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovat meziročně veřejné výdaje na výzkum a vývoj - Podporovat investice do výzkumu - Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky - Rozvíjet inovační infrastrukturu - Zlepšit přístup inovačních firem k finančním zdrojům - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Podporovat další vzdělávání ve firmách - <i>Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji⁴⁴</i>
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	
<ul style="list-style-type: none"> - Vzdělávání - Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti - Rozvoj informační společnosti - Smart administration 	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu - Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT - Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací - Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb - Modernizovat politiku zaměstnanosti - Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let - Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce - Zvýšit participaci starších osob na trhu práce - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem

⁴⁴ Opatření „Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji“ bylo nově zařazeno v roce 2006.

	<p>rekvalifikací</p> <ul style="list-style-type: none"> – Realizovat kurikulární reformu – Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání – Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí – Zlepšit propojení systémů počátečního a dalšího vzdělávání – Podporovat prostupnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání – Podporovat další vzdělávání ve firmách – Zvýšit informační vzdělanost – <i>Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy</i> – <i>Snížení administrativní zátěže podnikatelů minimálně o 20 %</i>
Atraktivní prostředí	
<ul style="list-style-type: none"> – Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí – Zlepšení dostupnosti dopravou 	<ul style="list-style-type: none"> – Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů – Podporovat environmentální technologie – Modernizovat a rozvíjet dopravní síť – Zavádět inteligentní systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu – Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet kombinovanou dopravu
Vyvážený rozvoj území	
<ul style="list-style-type: none"> – Vyvážený rozvoj regionů – Rozvoj venkovských oblastí – Rozvoj městských oblastí 	<ul style="list-style-type: none"> – Modernizovat a rozvíjet dopravní síť – Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu – Zvýšit územní mobilitu

C. Tabulky

Tabulka 1: Základní informace o území (k 31.12.2004)

Region soudržnosti	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota obyvatel (počet obyv./km ²)	Počet obcí	HDP na obyvatele v PPS EU-25=100
Praha	496,1	1 170 571	2 360	1	143,0
Střední Čechy	11 014,6	1 144 071	104	1 146	66,4
Jihozápad	17 618,4	1 175 330	67	1 124	64,3
Severozápad	8 649,4	1 126 721	130	486	59,0
Severovýchod	12 439,8	1 480 144	119	1 116	60,9
Jihovýchod	13 992,3	1 640 354	117	1 376	64,9
Střední Morava	9 122,7	1 225 832	134	701*	56,7
Moravskoslezsko	5 535,1	1 257 554	227	299*	58,2
Česká republika	78 868,4	10 220 577	130	6 249	70,9

Zdroj: ČSÚ

*Pozn.: k 1.1.2005

Tabulka 2: Dynamika HDP ve vybraných zemích EU, (čtvrtletně, meziroční změna, v procentech).

	IV. 2002	I. 2003	II. 2003	III. 2003	IV. 2003	I. 2004	II. 2004	III. 2004	IV. 2004	I. 2005	II. 2005	III. 2005
EU-25	1,2	1,5	0,7	1,0	1,6	2,4	2,9	2,2	2,3	0,8	1,7	1,9
Euro-zóna	1,2	1,1	0,1	0,6	1,1	2,0	2,6	1,8	1,9	0,6	1,7	1,4
Česká republika	1,2	2,4	3,1	3,6	3,6	4,1	4,5	4,6	4,6	4,7	5,1	:
Německo	0,0	0,3	-0,8	-0,5	0,3	2,0	2,1	1,2	1,3	-0,5	1,6	1,3
Maďarsko	3,9	2,7	2,5	2,9	3,6	4,5	4,5	3,9	4,1	2,9	4,1	:
Polsko	1,5	2,6	4,6	3,8	4,2	7,6	6,3	4,5	3,7	3,8	1,0	:
Slovensko	5,5	4,2	4,0	4,5	5,2	5,4	5,5	5,3	5,8	5,1	5,1	6,2
Velká Británie	1,3	2,9	2,3	1,9	3,0	2,9	3,2	3,0	3,5	0,4	1,3	:

Zdroj: Eurostat

Tabulka 3: Stav přímých investic v ČR (mil. CZK)

	2002	2003	2004	I.-III. 2005
Základní kapitál	798 050,8	767 018,3	809 908,2	961 578,9
Reinvestovaný zisk	215 042,1	242 373,5	303 915,9	364 712,5
Ostatní kapitál	152 426,2	152 391,8	162 672,0	174 462,1
Celkem	1 165 529,1	1 161 783,7	1 276 496,2	1 500 753,7

Pramen: ČNB, Poznámka: Stav k 1.1. Pro rok 2005 se jedná o předběžné údaje za III. čtvrtletí.

Tabulka 4: Soukromí podnikatelé v regionech soudržnosti ČR v r. 2003

Region soudržnosti	Počet soukromých podnikatelů*		Počet soukr. podnikatelů na 1000 obyv.	
	2003	2004	2003	2004
Praha	290 133	288 344	249	246
Střední Čechy	214 076	216 932	188	190
Jihozápad	217 669	218 161	185	186
Severozápad	194 969	193 592	173	172
Severovýchod	276 095	276 859	186	187
Jihovýchod	281 167	281 069	171	171
Střední Morava	218 438	218 864	178	179
Moravskoslezsko	190 254	192 463	151	153
Česká republika	1 882 801	1 886 284	184	185

* soukromí podnikatelé – podnikatelé fyzické osoby, samostatně hospodařící rolníci, svobodná povolání

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 5: Výdaje na V&V podle sektorů provádění a regionů soudržnosti v r. 2004 (v tis. Kč)

Region soudržnosti	sektor				celkem	% celk. výdajů v ČR
	podnikatelský	vládní	VŠ a VOŠ	soukr. nezisk.		
Praha	5 902 805	4 704 418	2 601 133	91 925	13 300 282	37,9
Střední Čechy	6 193 428	1 042 562	132	1 556	7 237 679	20,6
Jihozápad	1 228 244	352 909	378 398	22 279	1 981 830	5,6
Severozápad	526 512	33 147	45 542	1 388	606 589	1,7
Severovýchod	2 694 044	280 570	430 913	4 051	3 409 578	9,7
Jihovýchod	2 505 440	934 549	1 047 928	5 329	4 493 246	12,8
Střední Morava	1 532 176	11 562	293 700	3 906	1 841 344	5,2
Moravskoslezsko	1 761 673	65 153	383 447	2 217	2 212 490	6,3
ČR	22 344 323	7 424 871	5 181 193	132 652	35 083 039	100,0

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 6: Prognóza vývoje počtu obyvatel ČR podle vybraných věkových skupin (střední varianta).

věková skupina	kalendářní rok						
	2002	2004	2010	2020	2030	2040	2050
0-14	1 589 766	1 526 946	1 400 028	1 408 644	1 274 155	1 197 000	1 173 004
15-24	1 439 036	1 365 982	1 238 634	934 613	976 058	893 325	817 389
25-44	2 964 789	3 064 967	3 165 752	2 933 382	2 348 098	2 091 206	2 050 599
45-64	2 791 716	2 828 052	2 881 816	2 918 957	3 196 049	2 980 033	2 441 263
65+	1 417 962	1 434 630	1 596 812	2 088 333	2 308 073	2 633 554	2 956 079
celkem	10 203 269	10 220 577	10 283 042	10 283 929	10 102 433	9 795 118	9 438 334

Zdroj: Projekce ČSÚ do roku 2050 (roky 2002 a 2004 obsahují reálné údaje).

Tabulka 7: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti (v procentech).

	12. 2004	01. 2005	02. 2005	03. 2005	04. 2005	05. 2005	06. 2005	07. 2005	08. 2005	09. 2005	10. 2005	11. 2005
EU-25	8,9	8,9	8,9	8,9	8,8	8,8	8,7	8,6	8,6	8,5	8,5	:
Euro-zóna	8,8	8,8	8,8	8,8	8,7	8,6	8,6	8,5	8,4	8,3	8,3	:
Česká republika	8,2	8,1	8,1	8,0	8,0	8,0	7,9	7,8	7,8	7,9	7,9	7,9
Německo	9,6	9,7	9,7	9,8	9,9	9,5	9,5	9,3	9,8	8,6	9,1	:
Maďarsko	6,7	6,8	6,9	7,0	7,1	7,1	7,1	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3
Polsko	18,4	18,3	18,2	18,2	18,1	17,9	17,9	17,8	17,7	17,7	17,6	:
Slovensko	17,4	17,1	16,9	16,7	16,6	16,5	16,4	16,3	16,2	16,2	16,2	16,0
Velká Británie	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6	4,8	:	:
USA	5,4	5,2	5,4	5,2	5,2	5,1	5,0	5,0	4,9	5,1	5,0	5,0
Japonsko	4,4	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4	4,2	4,4	4,3	4,2	4,5	:

Pramen: Eurostat

Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti podle VŠPS

Region soudržnosti	2000	2001	2002	2003	2004
Praha	4,2	3,9	3,6	4,2	3,9
Střední Čechy	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4
Jihozápad	6,0	5,7	4,8	5,2	5,8
Severozápad	13,8	11,7	11,3	11,2	13,1
Severovýchod	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7
Jihovýchod	7,8	7,8	6,8	7,2	7,9
Střední Morava	10,6	9,5	8,8	8,6	9,8
Moravskoslezsko	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5
Česká republika	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3

Zdroj: ČSÚ podle dat Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR

Tabulka 9: Technická infrastruktura v regionech soudržnosti, 2004

region soudržnosti	podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci	podíl čištěných odpad. vod	podíl bytů napoj. na plyn*
Praha	99,9	99,5	100	73,9
Střední Čechy	82,0	61,0	98,3	44,3
Jihozápad	86,5	81,6	88,6	47,7
Severozápad	96,6	83,8	93,7	68,2
Severovýchod	92,0	69,6	95,3	52,1
Jihovýchod	92,1	79,9	91,4	72,7
Střední Morava	87,4	75,4	95,4	71,0
Moravskoslezsko	95,6	73,7	93,1	79,7
Česká republika	91,6	77,9	94,4	64,1

*podle SLBD 2001

zdroj: ČSÚ

Tabulka 10: Podíl regionů NUTS II na kapacitě hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu a návštěvnosti ČR v roce 2004, ČR = 100

Region soudržnosti	Podíl ubyt. zařízení	Podíl pokojů	Podíl lůžek	Příjezdy		Přenocování	
				Podíl dom. hostů	Podíl zahr. hostů	Podíl dom. hostů	Podíl zahr. hostů
Praha	7,7%	18,9%	15,8%	6,4%	57,3%	4,0%	51,6%
Střední Čechy	7,3%	6,6%	6,9%	9,5%	4,4%	8,7%	3,7%
Jihozápad	18,6%	15,1%	16,9%	17,9%	8,1%	18,3%	7,1%
Severozápad	10,9%	12,4%	10,8%	6,2%	8,8%	9,3%	16,2%
Severovýchod	29,0%	21,1%	23,2%	23,4%	9,9%	25,0%	12,3%
Jihovýchod	10,8%	10,9%	11,1%	16,3%	6,8%	11,9%	4,5%
Střední Morava	9,3%	9,0%	9,2%	12,4%	3,0%	14,4%	3,1%
Moravskoslezsko	6,5%	6,0%	6,1%	7,9%	1,8%	8,4%	1,5%

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 11: Obce a obyvatelstvo regionů soudržnosti, 2004

Region soudržnosti	Počet obyvatel	Počet obcí	Počet obyv./obec	Počet obcí se statutem města	Městské obyv. v %
Praha	1 170 571	1	1 170 571	1	100,0
Střední Čechy	1 144 071	1 146	998	74	54,6
Jihozápad	1 175 330	1 124	1 046	91	65,2
Severozápad	1 126 721	486	2 318	74	79,7
Severovýchod	1 480 144	1 116	1 326	11	68,5
Jihovýchod	1 640 354*	1 375*	1 193*	80	61,4
Střední Morava	1 230 129*	701*	1 755*	56	59,3
Moravskoslezsko	1 253 257*	299*	4 191*	40	76,7
ČR	10 220 577*	6 248*	1 636*	527	70,2

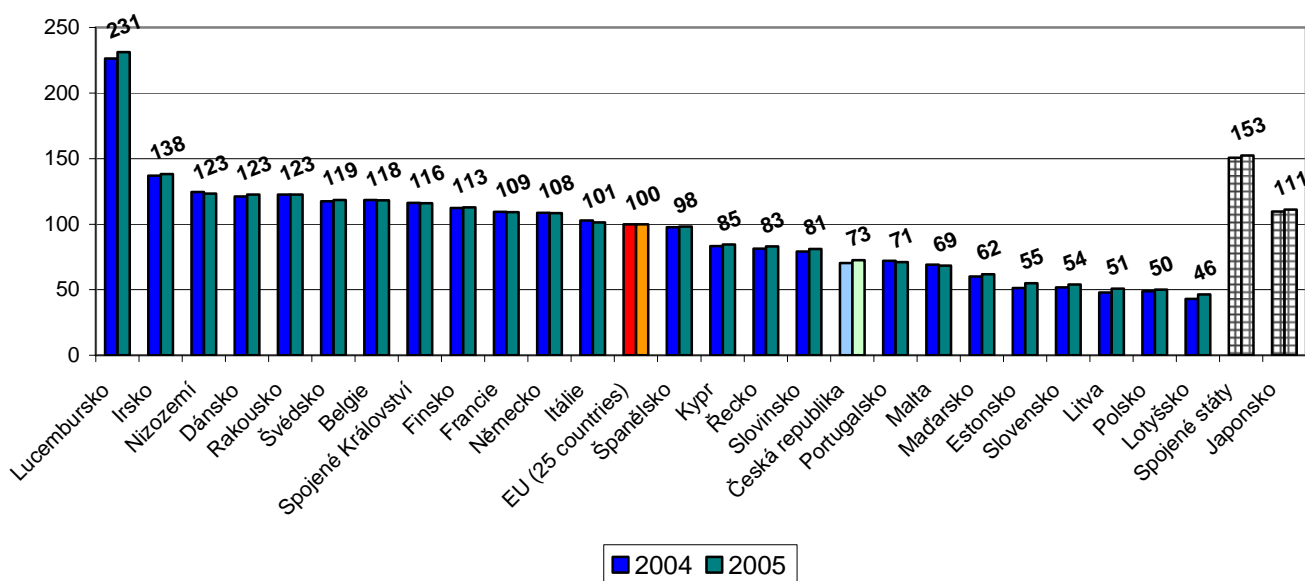
Zdroj: ČSÚ

*pozn.: promítnuty změny k 1.1.2005

Tabulka 12: Čerpání prostředků ze SF v rámci OP k 30. 9. 2006 v mil. Kč

Program	Alokace 2004	Alokace 2004 + 2005	Uzavřené smlouvy/ Rozhodnutí	Skutečnost - Uskutečněné výdaje	Žádáno od Evropské komise (v mil. Kč)
Cíl 1					
SROP	3 447,5	8 182,3	7 901,6	1 027,7	93,7
OP RLZ	2 303,7	5 603,1	4 575,9	259,3	121,9
OP PP	1 687,5	4 696,5	3 786,1	1 225,5	697,1
OP I	1 824,2	4 437,1	3 419,6	1 061,4	242,6
OP RVMZ	1 295,4	2 997,2	2 574,0	1 239,8	406,8
Celkem Cíl 1	10 558,3	25 916,2	22 257,2	4 813,7	1 562,1
Cíl 2 a 3					
JPD 2	726,4	1 428,9	298,5	42,6	0,8
JPD 3	595,9	1 179,9	977,7	36,5	3,2
Celkem Cíl 2 a 3	1 322,3	2 608,8	1 276,2	79,1	3,9
Celkem SF	12 271,0	29 433,5	24 725,3	4 985,9	1 575,7
Fond soudržnosti	44 539,0		35 759,0	9 940,0	

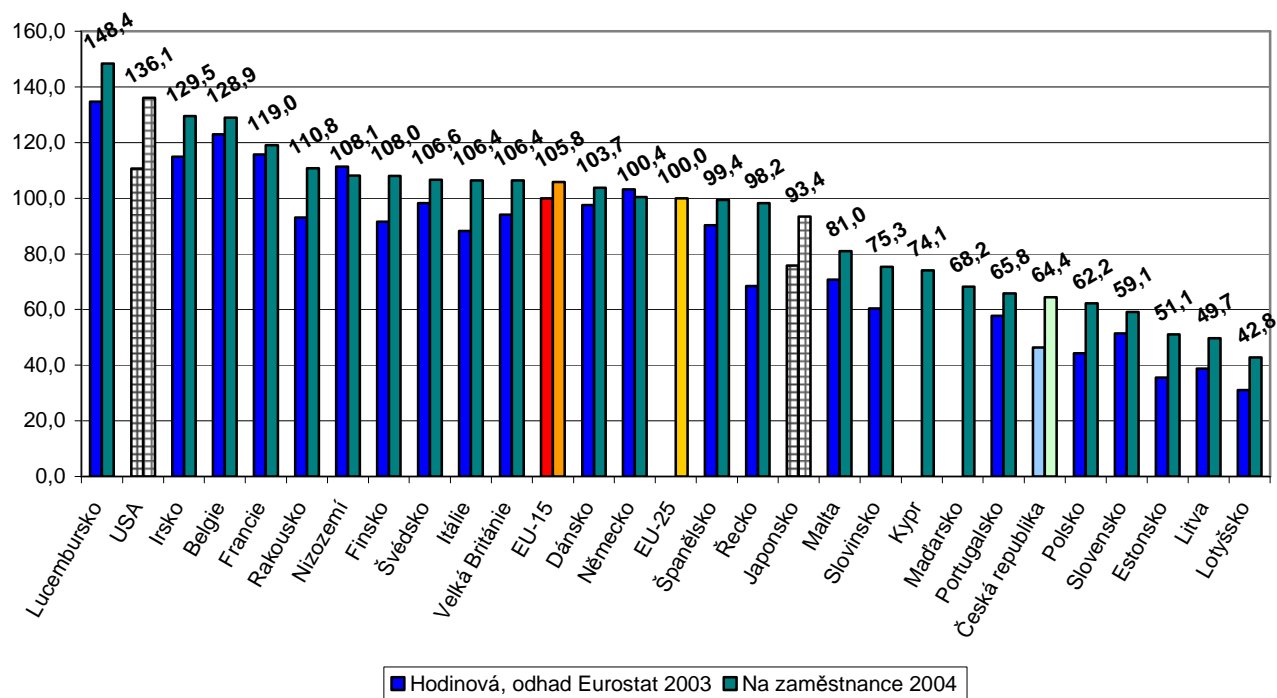
Zdroj: RPS MMR

D. Grafy**Graf 1: HDP na obyvatele v PPS, EU-25=100****Výkonnost ČR, HDP/osobu v PPS, EU 25=100**

Zdroj: Eurostat

Graf 2: Produktivita práce

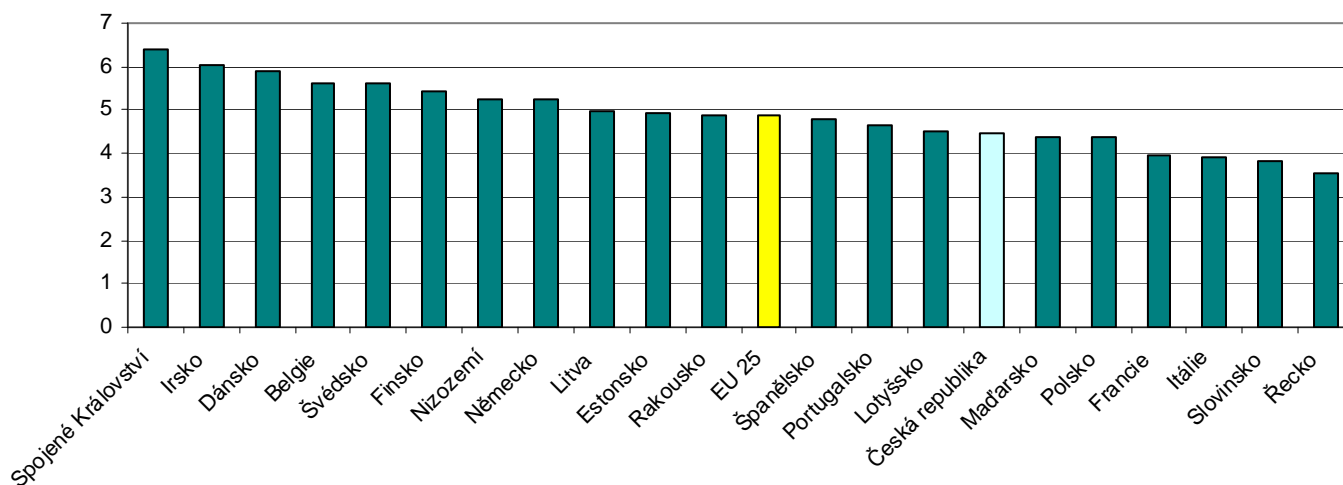
Produktivita práce, EU 25 =100

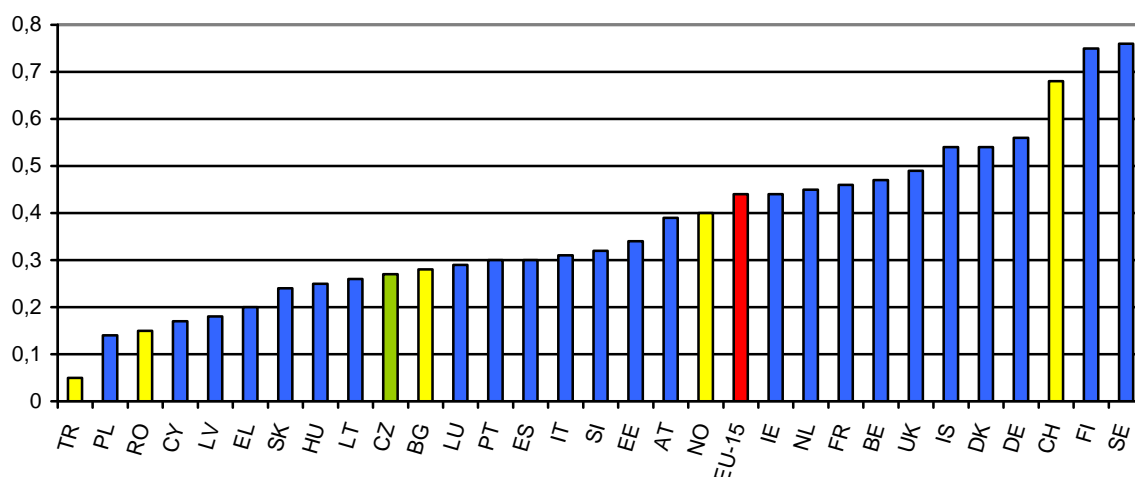
Zdroj: Eurostat

Graf 3: Index podmínek podnikání, 2005

Index podmínek podnikání (2005)

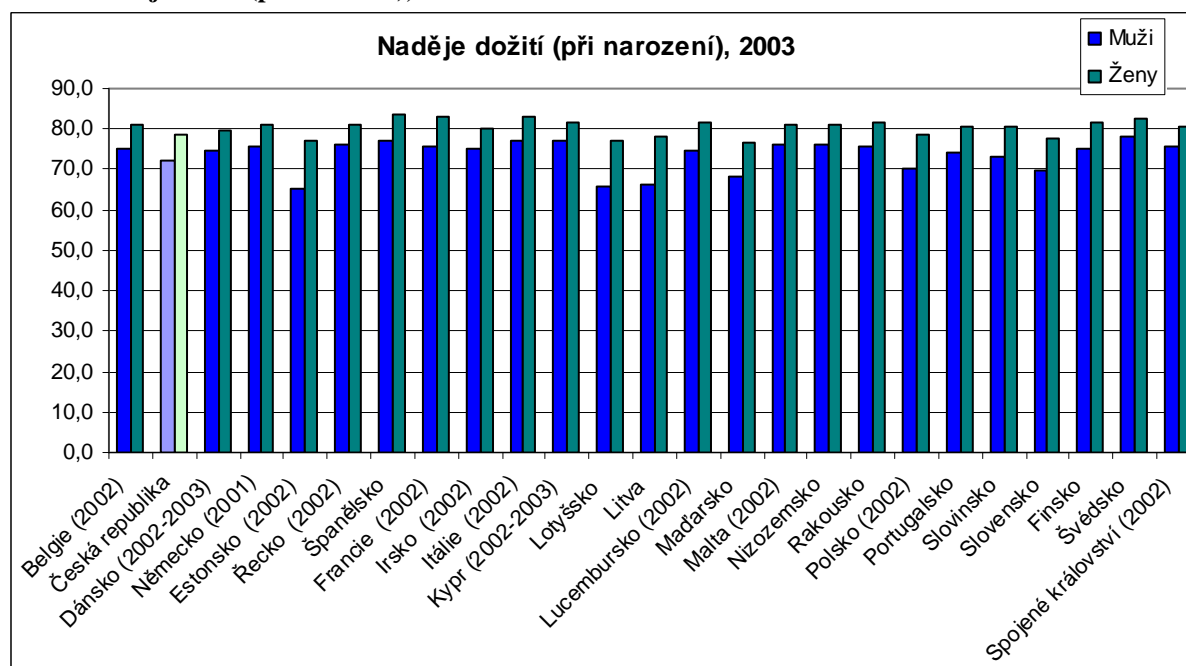

Zdroj: World Bank – Doing Business; index měří kvalitu prostředí pro podnikání (možnost zahájení podnikání, náročnost registrace, regulace trhu práce, dostupnost získání úvěru, ochrana vlastnických práv, využívání licencí, náročnost odvodu daní a uzavírání mezinárodních obchodních smluv).

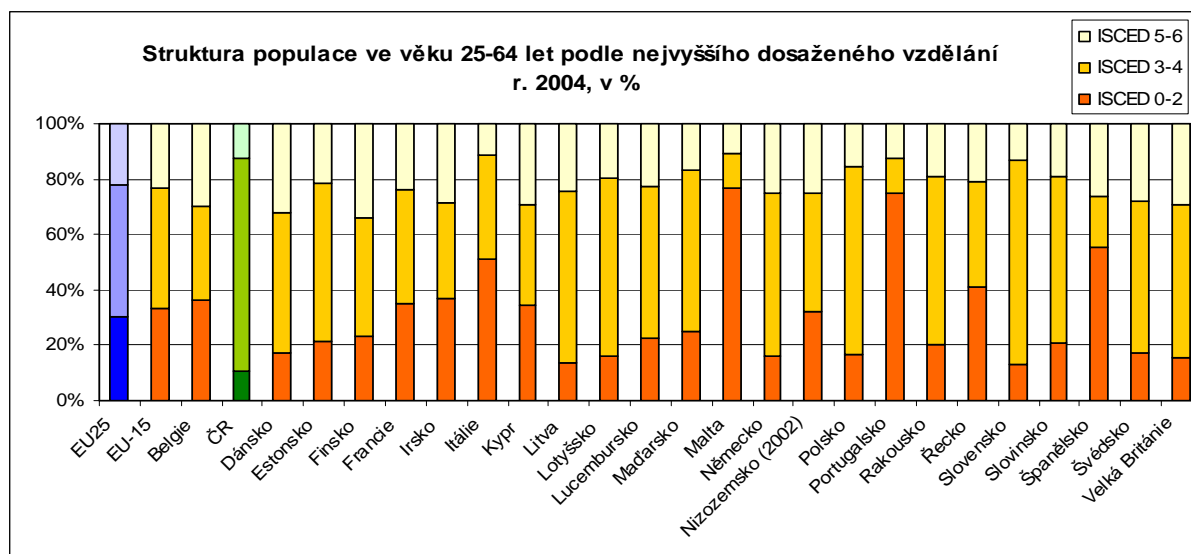
Graf 4: Souhrnný inovační index (SII) a pozice jednotlivých států

Zdroj:

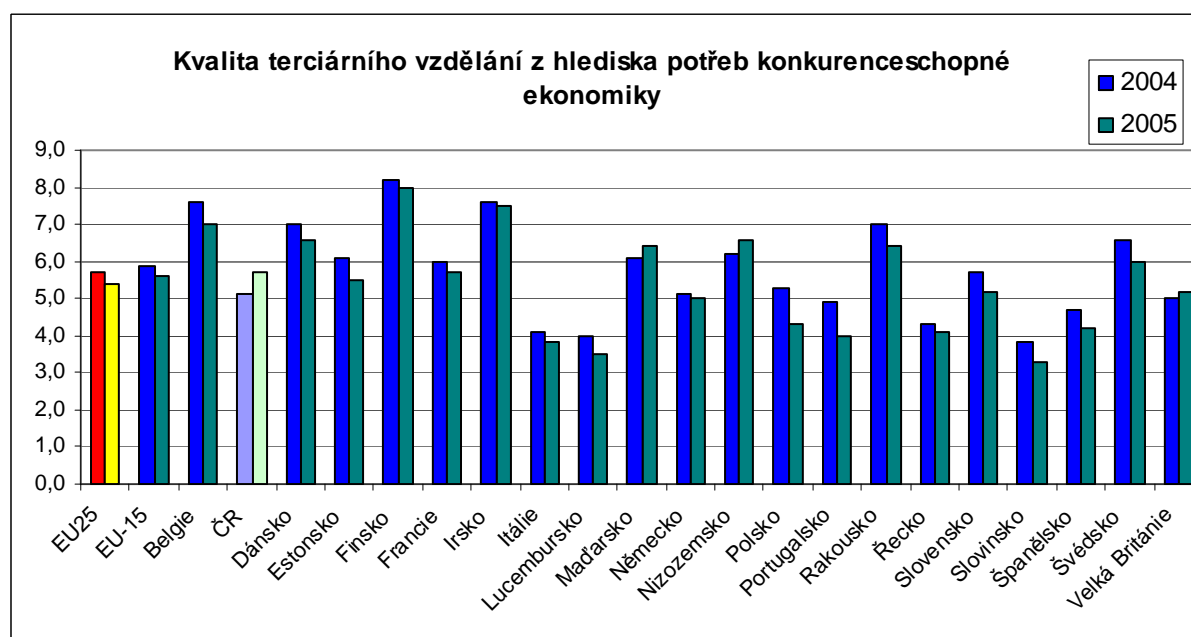
NIP 2005, příloha

Graf 5: Naděje dožití (při narození), 2003

zdroj: ČSÚ, 2005

Graf 6: Struktura populace ve věku 25-64 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání (v %, rok 2004) – podle ISCED⁴⁵

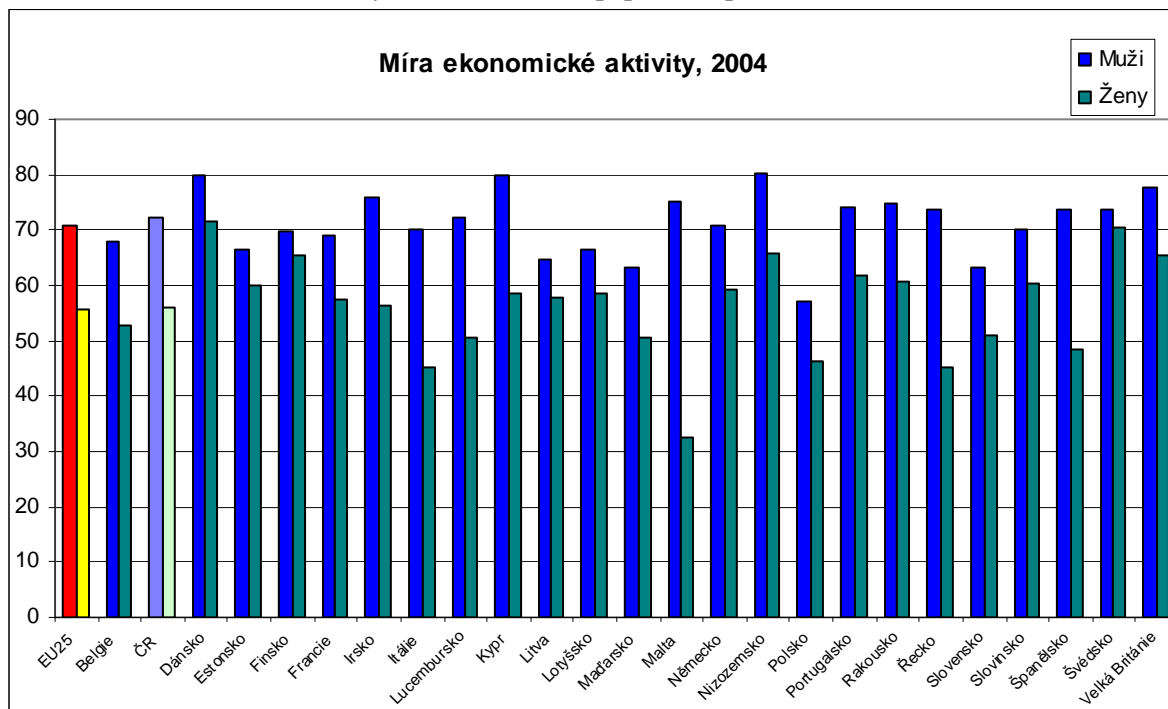
Zdroj: Czesaná, V., Kadeřábková, A., Spěváček, V. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti ČR, 2005.

Graf 7: Kvalita terciárního vzdělání z hlediska potřeb konkurenceschopné ekonomiky⁴⁶ (2004, 2005)

Zdroj: Czesaná, V., Kadeřábková, A., Spěváček, V. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti České republiky, 2005.

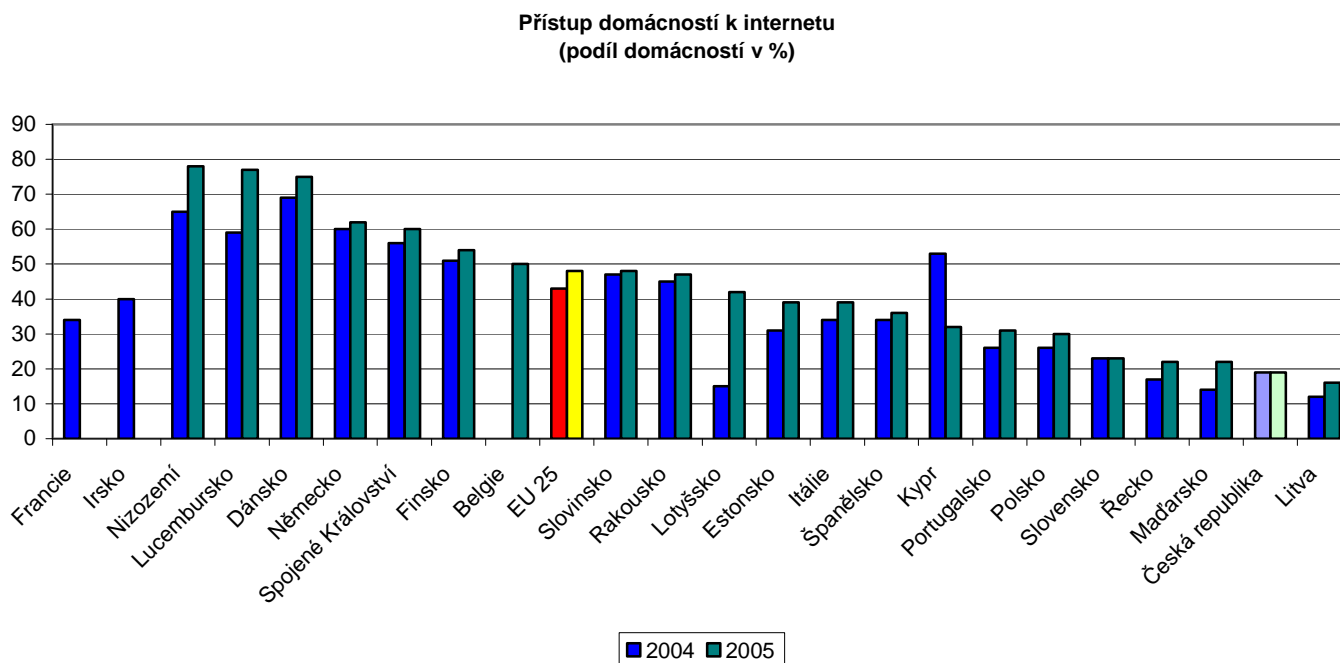
⁴⁵ ISCED 97 - mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání z roku 1997, kterou vypracovalo UNESCO a která rozlišuje 7 vzdělanostních úrovní (ISCED 0-6). ISCED 0-2, tj. obyvatelstvo bez vzdělání (ISCED 0) nebo pouze s primárním (ISCED 1) či nižším sekundárním vzděláním (ISCED 2). ISCED 3-4, tj. obyvatelstvo s vyšším sekundárním vzděláním (ISCED 3) nebo postsekundárním nástavbovým vzděláním (ISCED 4). ISCED 5-6, tj. obyvatelé s ukončeným terciárním vzděláním.

⁴⁶ Otázkou kvality terciárního vzdělávání v jednotlivých zemích se zabývá Mezinárodní ročenka konkurenceschopnosti vydávaná švýcarským Mezinárodním institutem pro rozvoj managementu (International Institute for Management Development – IMD). Kvalita vysokoškolského vzdělávání je v této ročence vyhodnocována na základě dotazníkového šetření, kterého se účastní na čtyři tisíce respondentů, jež představují reprezentativní zástupce z každé z cca 60 hodnocených zemí.

Graf 8: Míra ekonomická aktivity v zemích EU v % populace v produktivním věku, 2004

Zdroj:

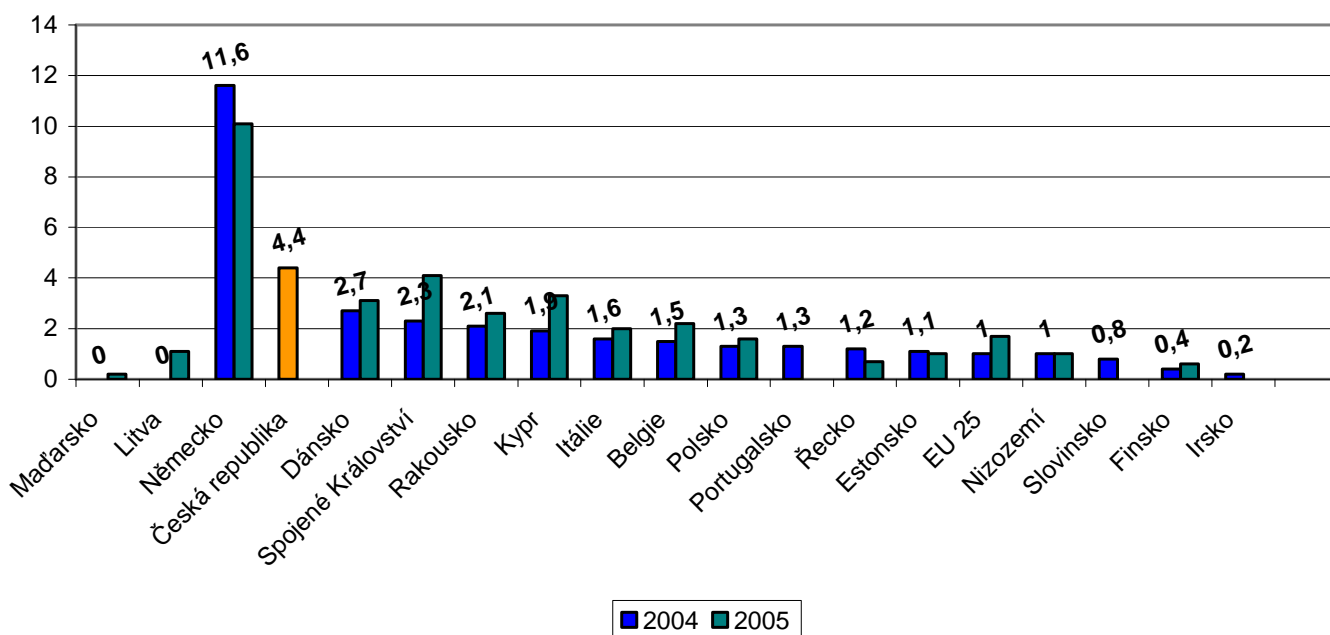
ČSÚ

Graf 9: Přístup domácností k internetu (podíl domácností v %)

Zdroj: Eurostat

Graf 10: E-business, podíl na celkovém obrátu firem, 2004

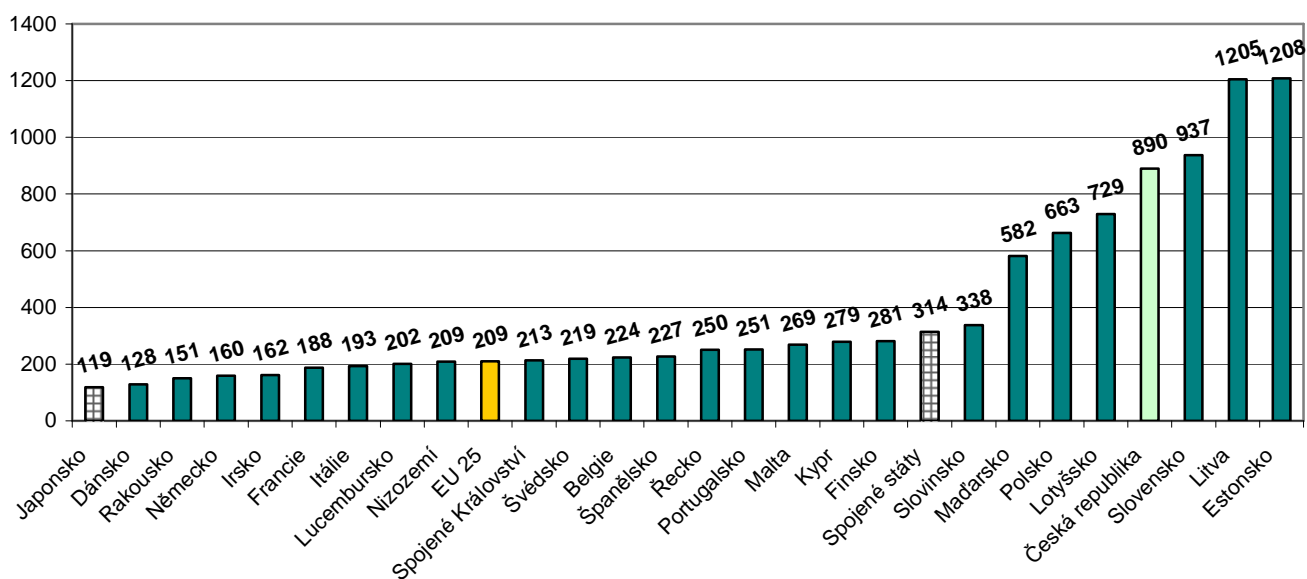
E- business
Podíl na celkovém obrátu firem (2004)

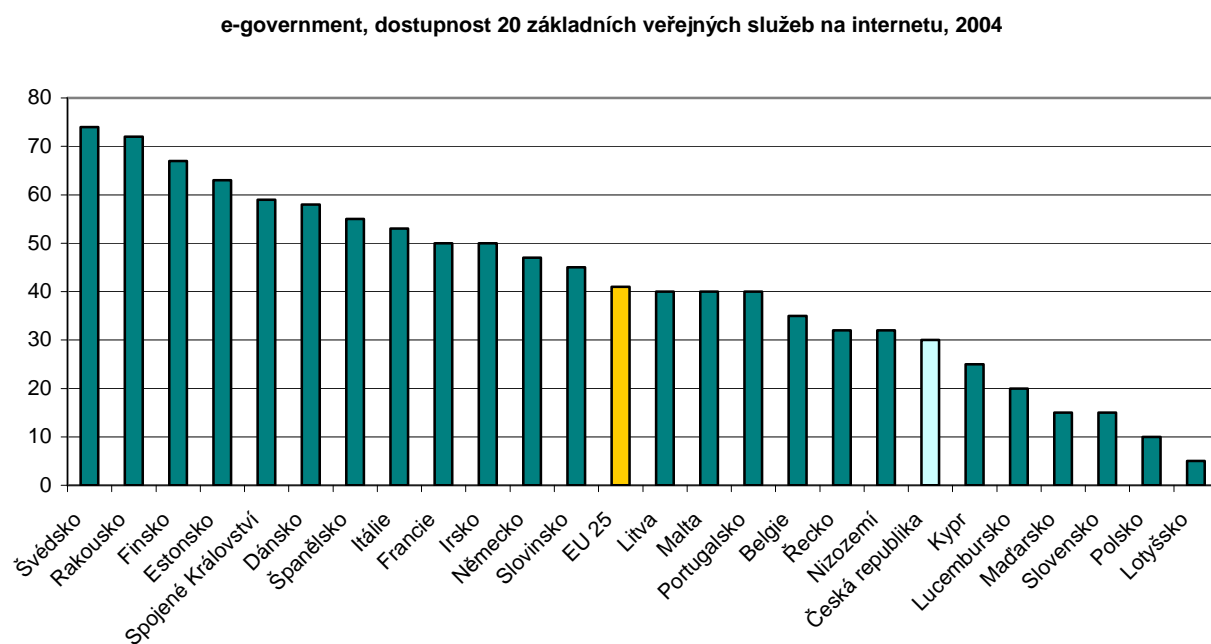
Zdroj: Eurostat

Graf 11 : Energetická náročnost ekonomiky, 2003

Energetická náročnost ekonomiky (2003)
(hrubá spotřeba energií/HDP, kgoe/1000 EUR)

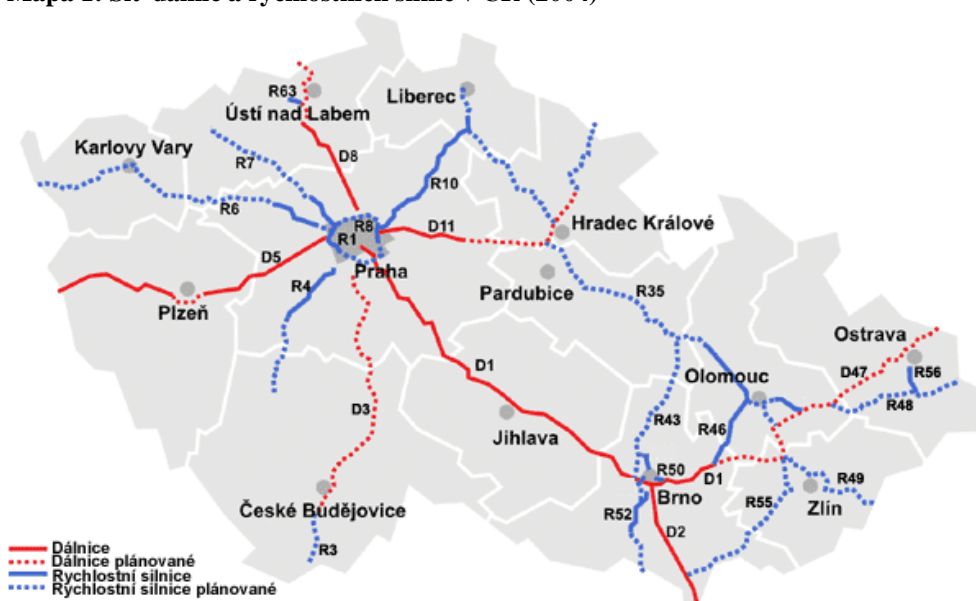
Zdroj: Eurostat

Graf 12: E-government, dostupnost dvaceti základních služeb na internetu, 2004

Zdroj: Eurostat

C. Mapy

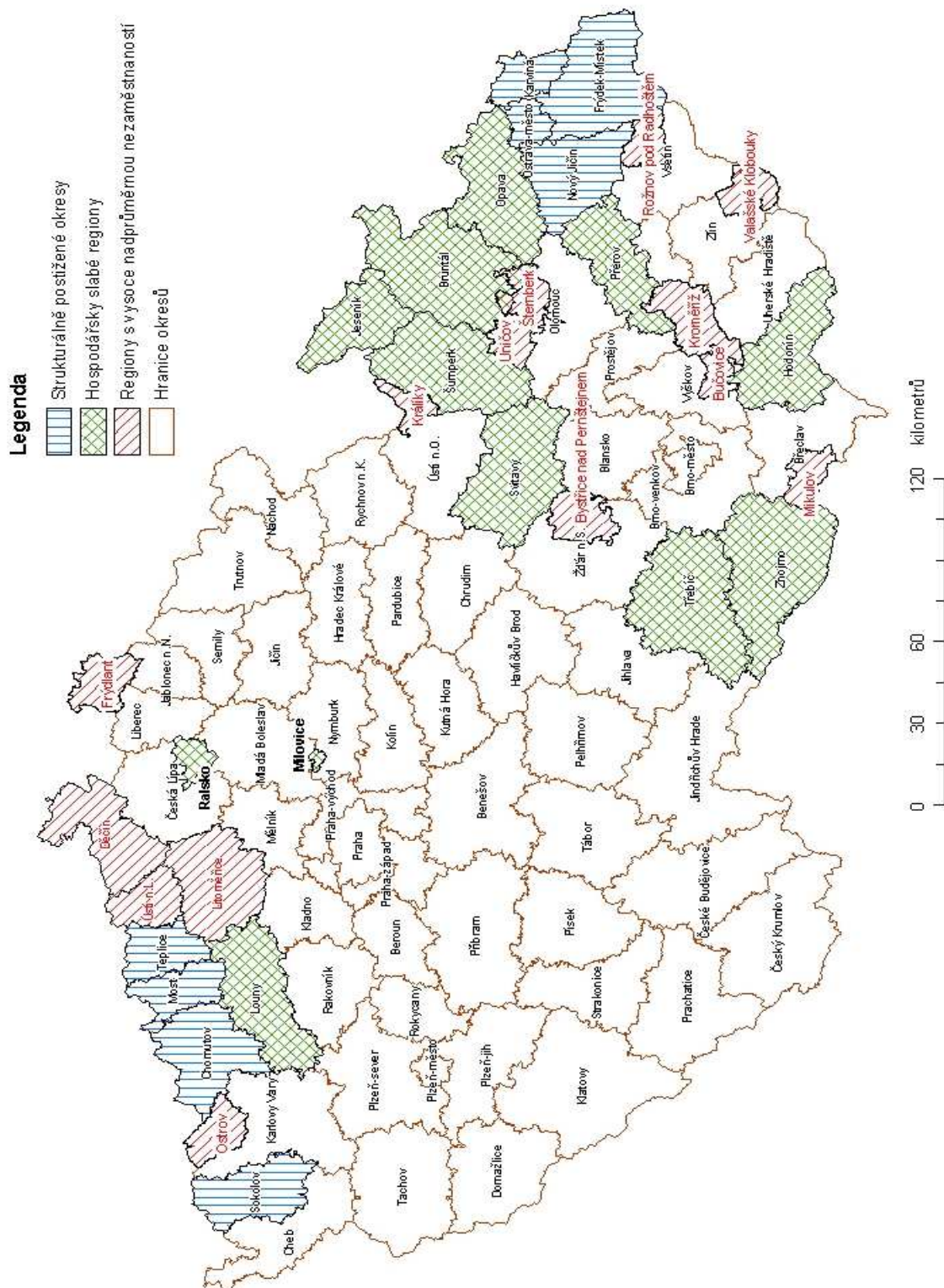
Mapa 1: Síť dálnic a rychlostních silnic v ČR (2004)

Zdroj: www.rsd.cz

Mapa 2: Regiony se soustředěnou podporou státu

Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu

zdroj: MMR

Poznámka: Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 3. července 2006 č. 829 o přechodné podpoře hospodářsky slabých regionů do roku 2008, které nebyly zařazeny mezi regiony se soustředěnou podporou státu na léta 2007 až 2013, je přechodná podpora poskytována regionům vymezeným územím okresů Český Krumlov, Tachov, Rakovník a Vyškov.

SEZNAM ZKRATEK

AO – auditní orgán
BAN – Business Angels Networks
BIC – Business Innovation Centre, Podnikatelské inovační centrum
ČR– Česká republika
ČSÚ – Český statistický úřad
EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EBN – European Business and Innovation Centre Network
EHS – Evropské hospodářské společenství
EFF– Evropský fond pro rybářství
EIB – Evropská investiční banka
EIF– Evropský investiční fond
EIS – European Innovation Scoreboard
EO – ekvivalentní obyvatelé
ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje
ES – Evropská Společenství
ESF – Evropský sociální fond
EU – Evropská unie
EUR – euro
FS– Fond soudržnosti
HDP – hrubý domácí produkt
ICT – informačních a komunikačních technologií
IOP – Integrovaný operační program
IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change
ITS – inteligentní dopravní systémy
IZS – Integrovaný záchranný systém
JPD 2 – jednotný programový dokument Cíle 2 pro Prahu
JPD 3 – jednotný programový dokument Cíle 3 pro Prahu
Kč – koruna česká
MD – Ministerstvo dopravy
MF – Ministerstvo financí
MHD – městská hromadná doprava
MI – Ministerstvo informatiky
MK – Ministerstvo kultury
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP – Malé a střední podnikání (podnikatelé, podniky)
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZe – Ministerstvo zemědělství
MZd – Ministerstvo zdravotnictví
MŽP – Ministerstvo životního prostředí
NPR– Národní Lisabonský program 2005-2008, Národní program reforem ČR
NRP – Národní rozvojový plán
NRPS – Národní rámec politiky soudržnosti
NSRR – Národní strategický referenční rámec
NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek
NUTS II – v ČR regiony soudržnosti

NUTS III – v ČR kraje

OP – operační program

OP PA – Operační program Praha Adaptabilita

OP PK – Operační program Praha Konkurenceschopnost

OP D – Operační program Doprava

OPI – Operační program Infrastruktura

OP PI - Operační program Podnikání a inovace

OP LZZ - Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OP PP – Operační program Průmysl a podnikání

OP RLZ – Operační program Rozvoj lidských zdrojů

OP RVMZ – Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

OP VaVpI – Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

OP VpK – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OP TA – Operační program Technická pomoc

OP ŽP – Operační program Životní prostředí

PCO – Platební a certifikační orgán

PPP – Public- Private Partnership

PPS – parita kupní síly

PZI – přímé zahraniční investice

ROP – regionální operační program

RPS – Rámec podpory Společenství

ŘKV – Řídící a koordinační výbor

SEA – posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí

SF – strukturální fondy

SII – souhrnný inovační index

SLBD – Sčítání lidu, bytů a domů

SOZS – Strategické obecné zásady Společenství 2007-2013

SROP – Společný regionální operační program

TEN-T – transevropské dopravní síť

TIA – Territorial Impact Assessment

VŠPS – výběrové šetření pracovních sil

V&V – výzkum a vývoj

VPM – volná pracovní místa

VTP – vědeckotechnologické a technologické parky